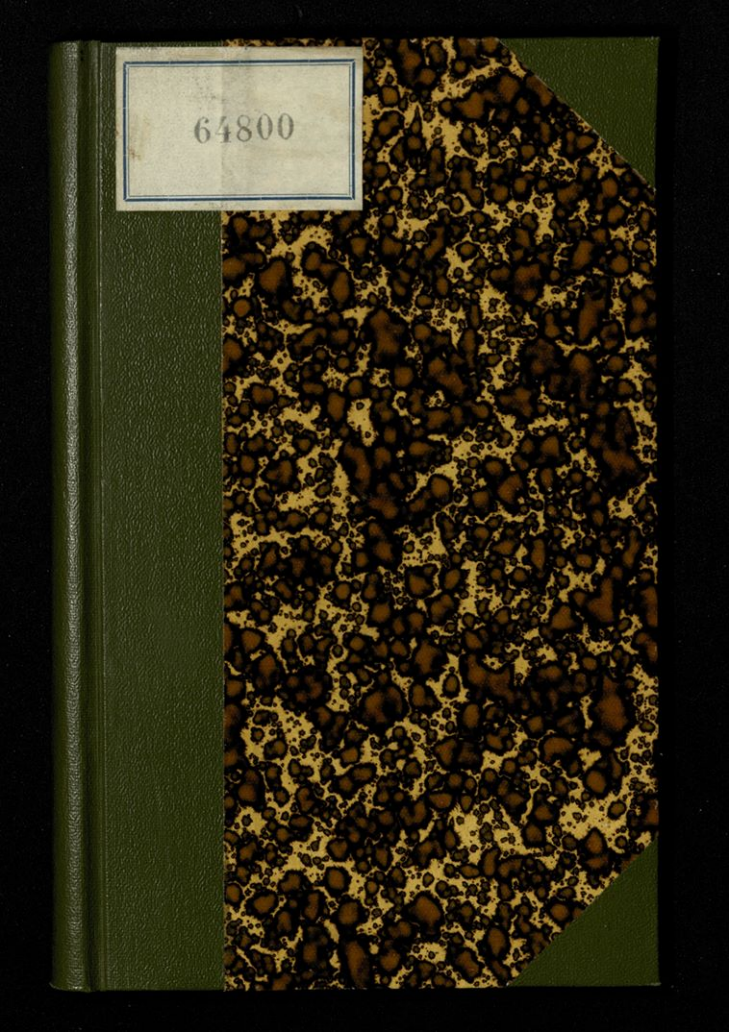
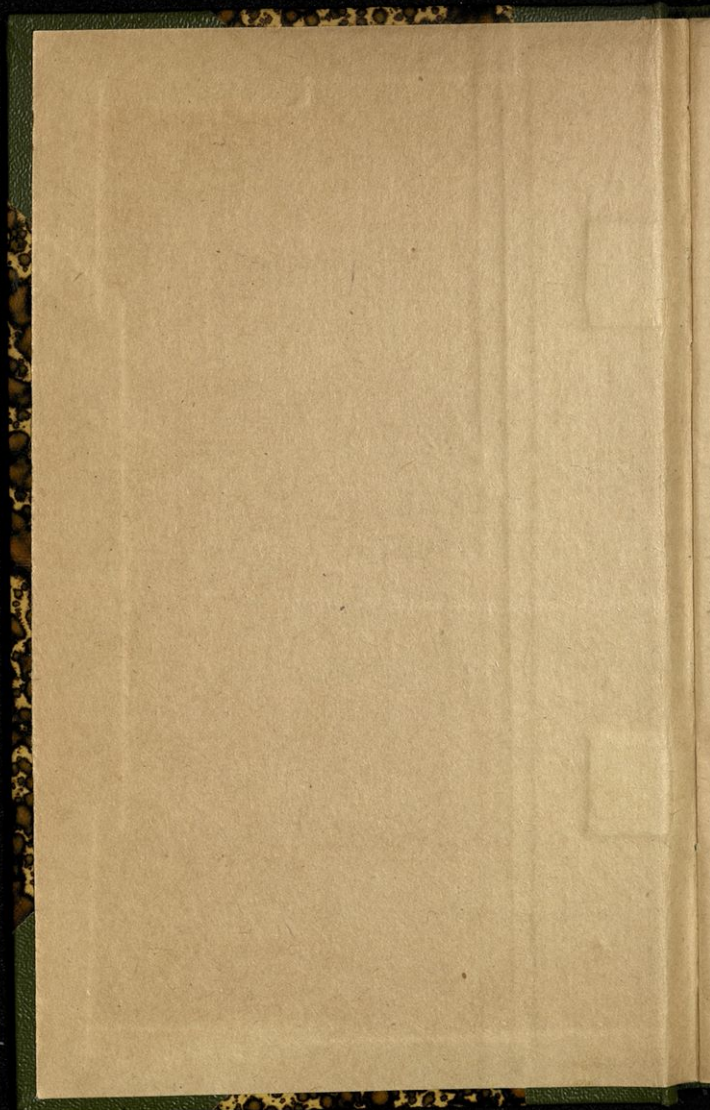
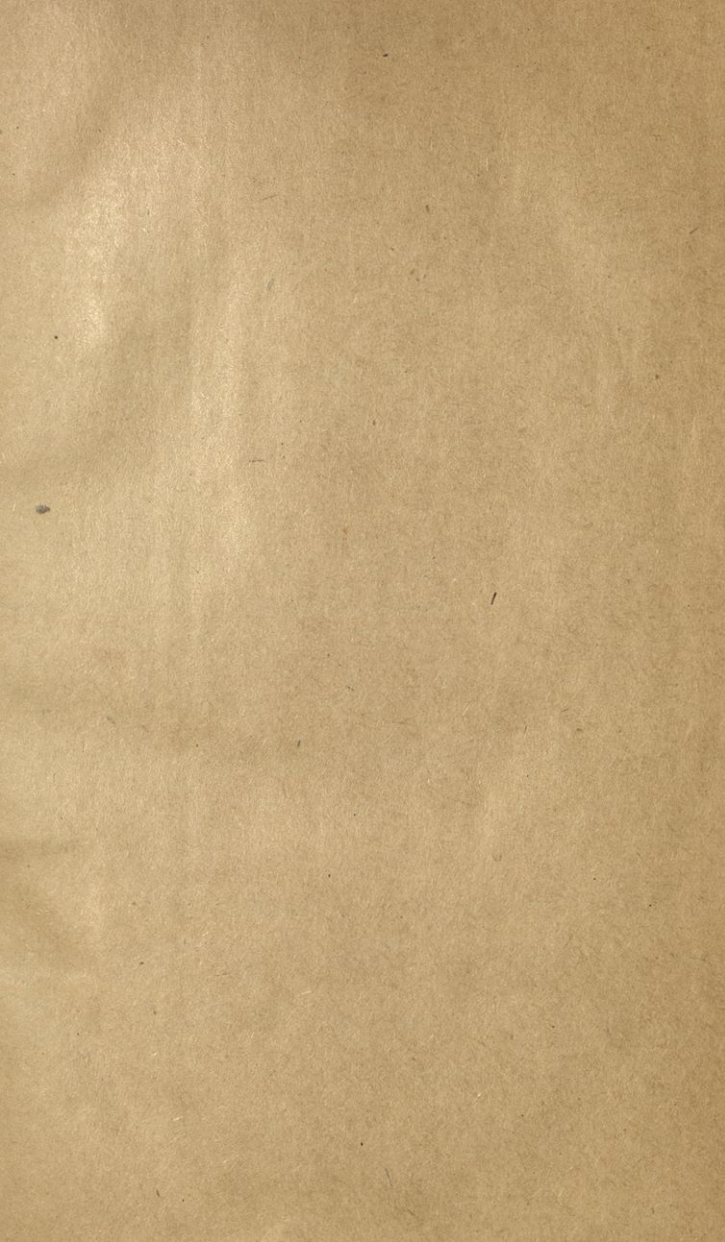
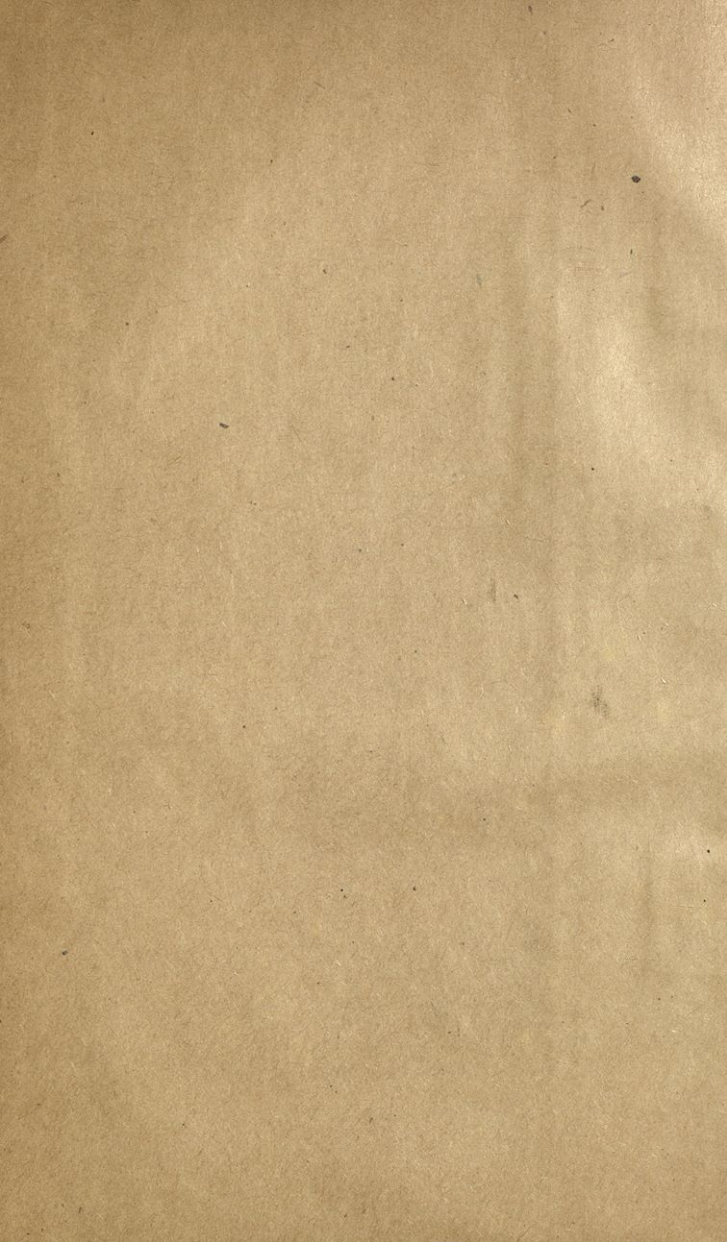

64800

The image shows the front cover of a book. The spine is a textured, olive-green material. The main cover area is covered in a leopard print pattern with dark brown spots on a tan background. A small, rectangular, cream-colored label with a blue border is affixed to the top left corner of the cover, containing the number '64800'. The top right and bottom right corners of the book are also covered in the same green material as the spine.

PRILIKE

PATRA BONAVENTURE

v

pojasnovanje raznih verskih in nra-
vnih keršanskih resnic.

Prosto poslovenil

Anton Lézar,

profesor in katehet c. k. više realke v Ljubljani.

Izdala

družba sv. Mohora.

Z dovoljenjem prečast. Kerškega škofijstva.

V Celovcu 1866.

Natisnil J. Blaznik v Ljubljani.

64800

V v o d.

Ljubi Slovenci !

Malo knjig je, ktere bi bile med raznimi národi bolj razširjene, kakor je knjiga, ktero zdaj tudi Vam damo v roke. Naslov jej je: „**prilike patra Bonaventure v pojasnovanje raznih verskih in uravnih keršanskih resnic**“.

Pervih osem in trideset prilik je v poslednjih letih svojega življenja spisal pater Žirandó (Girandea) Bonaventura, 1697. l. rojen pri sv. Vincenciji v pokrajini Poatu (Poitu) na Francoskem, mašnik jezuitskega reda, bivši učitelj zgovornosti in voditelj mlade duhovščine v rošeljskem semenišču; družih štiri in petdeset pa opat Šampijon Nilon (Champion de Nilon), kateri je prav za prav 1786. leta le nadaljeval to, kar je bil pater Bonaventura pričel.

Knjižica je torej razdeljena na dva dela.

O ceni obojih teh prilik bilo bi skoro zadosti, da omenimo samo to, da so na Francoskem že v mnogih in mnogih natisih prišle na svitlo, da se ondi tudi še dan danes ponatiskujejo, tako da se ta knjiga nahaja skoro pri vsaki keršanski družini, in da so tudi v mnogo jezikov prestavljene doživele več ponatisov; vendar hočemo o njihovi ceni nekoliko obširniše govoriti ter Vam naznaniti način, kakó je berite, da tudi pri vas obrodé stoterni sad, kakor povsod, kjer so je prav brali in rabili.

Kolikošne cene da so in kako naj se beró in rabijo Bonaventurine prilike, omenjeni Nilon v vvodu svojih prilik blizo tako le govori:

„Jezus Kristus, naš Zveličar, dobro vedoč, da se resnice in nauki, ki so človeškim strastim nasproti, nerade prijemljejo našega serca, rade pa pozabijo, je največ svojih božjih naukov učil v prijetnih in mičnih povestih, ktere imenujemo „prilike“; in to zato, ker človek povesti kaj rad posluša in lahko v spominu ohrani, ž njimi vred pa se mu tudi nauki, ktere one pojasnujejo, terdno vtisnejo v serce. Ta način podučevanja ima pa tudi še to korist, da poslušavci že med pripovedovanjem radovedni sami prilikam iščejo pomena; če ga najdejo, dobro, če ne, jim ga pripovedovavec razloži, oboje pa stori, da si po tej poti pripravljajo serce za sprejem blazega nauka, o katerem se prepričajo, da je resnica kakor v priliki, tako tudi sam po sebi. Način, po katerem je učil naš Zveličar, bil je tudi njegovim priprostim apostelnom in učencem vodilo, po katerem so se ravnali vsem narodom oznanovaje sveto vero. Tega podučivnega načina se je poprijel tudi pater Bonaventura. S svojim izobraženim umom in nabožnim sercem si je izmislil najnježniše pripovesti, ktere so bile njegovim poslušavcem in čitateljem jako všeč, zraven tega so je pa še seznanile z najvažnejšimi nauki ter jim je tudi pojasnile. Velika korist Bonaventurinih prilik je poterjena tudi s tem, da so rodile najobilniši sad. Prav to je tudi mene nagnilo, da sem sestavil nekoliko prilik; prepričan sem, da bi bil pater Bonaventura, ako bi bil dalje živel, gotovo sam nadaljeval to, kar je bil pričel. Izmislil sem si prilike, v kterih sem hotel učiti in pojasniti resnice, kterih ni pojasnoval pater Bonaventura; pa tudi resnice, ktere je on pojasnoval, toda iz družega ozira; pri teh me je vodila želja, odkriti zlasti krive nauke tistih ljudi, ki se imenujejo „modrijane“. Morebiti bodo moje prilike te krive nauke bolj overgle, kakor najbolj učeni spisi o njih; in tako naj bi ta knjižica bila vsem mojim čitateljem na korist.“

„Kdor pa resnično želi, da so mu te prilike na korist, ta naj ne bere same povesti, ktera je prilikam le obleka ali truplo, ampak vselej tudi nauk, ki izhaja iz njih, kajti ta nauk jim je bistvena stvar, rekel bi — duša. Napaka, le povesti ali prilike brati, ne pa tudi nauka, ki ga imajo v sebi, se sem ter tje nahaja, ne le pri mladini, ampak tudi pri odraslih ljudéh. Marsikomu namreč je všeč samo to, kar šegeta domišljijo, dolgočasno pa vse, kar mu razsvetljuje um in govori na serce. Kdor bi po tem napačnem načinu bral te prilike, porok sem mu, da ne bode dosegel niti Bonaventurinega niti mojega namena; pa tudi imel ne bode veselja, katero občuti on, ki vidi, kako lepó se nauk vjema z izmišljeno povestjo. Vsaka teh prilik se dá na dolgo in široko premišljati, in serčno želim, da se to stori po vsaki prebrani priliki, predno se prične druga brati. Po tem načinu bode berilo kratkočasno v prvem delu, koristno pak v drugem.“

Blizo tako o prilikah, ktere Vam tù podajamo, govori nadaljevavec pater Bonaventurinih prilik, učeni Nilon.

Učeni in nabožni Klement Brentano pa temu priporočilu in navodu pristavlja še naslednje:

„Malo spodbudnih knjig se je do sedaj ljudém vseh narodov, kteri je imajo v rokah, tako prikupilo in je toliko koristi in sicer nad vsemi stanovi, kakor te prilike; one so v neštevilnih iztisih v rokah viših in srednjih stanov ne le na Francoskem, ampak tudi v mnogih katoliških deželah; one so se pa tudi kmečkemu stanu tako priljubile, da knjigarji ali vse skupaj ali v majhenih oddelkih ali še celó posamesne prodajajo na sejnih in cerkvenih shodih; one se kupujejo za šolska darila; duhovni in svetni učitelji je rabijo pri svojih podukih in tudi keršanski gospodarji in gospodinje iz njih zajemajo nauke, s kterimi svojo družino razveseljevaje podučujejo. Ako hoče

gospodar ali gospodinja ali kdo drugi pod vaško lipo ali o pozimskih večerih na preji ali pri družih zbirališčih nedolžno in koristno razveseliti zbrano množico, prebere katero teh prilik sam za-se, potem jim jo po svoje pripoveduje, morebiti jej tudi sam še kaj pristavi po svoji domišljiji, po povedani priliki nekoliko omolkne ter pričujočim postavi vprašanje, kaj oni kaj mislijo o njej in njenem pomenu? — Kdo v priliki je prav ravnal? — kdo napačno? Zakaj je to prav? zakaj uno napačno? Tako na dan pridejo razni pomeni, nekteri jo prav blizo zadene, nekteri jo prav daleč mahne, nekteri morda ne vé, kaj bi rekel. — Ko nikdo več ne vé, kaj bi povedal, tedaj pripovedatelj iz knjižice bere nauk, kateri je priliki pristavljen; njim, ki so napak sodili o njej, popravi njihovo rabsodbo, in tako beseda dá besedo — osnovana je bila kratkočasna in poštena veselica, čas je potekel vsem na veselje in korist.“

Klement Brentano dalje pripoveduje o neki taki skupščini, ktere je bil sam priča, pristavlja je, da te veselice ne bode nikdar pozabil zastran lepih spodbudnih pogovorov, kateri so se bili vneli o peti priliki, kateri je naslov: „Gadji lovec,“ in o dva in trideseti, kateri se pravi: „Peter Trapec.“ — Dalje priporočati to knjigo, zdí se nam nepotrebno.

S kratkim tem vvodom in navodom Vam izročamo to knjižico s serčno prošnjo:

Dragi Slovenci!

Vzemite to knjižico v roke, berite jo po navodu, ki ste ga brali in ga nasvetujeta dva izverstna in nabožna pisatelja in prepričajte se sami, da je v resnici kratkočasna in podučna, — torej Vam na vse strani na veliko korist.

V Ljubljani binkoštni ponedlek 1866.

Pisatelj.

PERVI DEL.

1. Neutrudljiva sirota.

Perzijski kralj, ki ni imel sina, necega dné na ulicah sreča majhenega dečka jako lepega obraza; ubogajme je prosil, ker je bil sirota. Kralj ukaže, da mu ga pripeljejo na kraljevski dvor, kajti misel ga je obšla, da ga hoče posinoviti. Ko ubozega dečka oblečejo, kakor se spodobi kraljevemu sinu, bil je še veliko lepši, tako da so vsi nad njim imeli neizrekljivo veselje. Kralj umerje; v njegovi oporoki je bilo ozir tega dečka določeno to le: „Z vso skerb-jó naj se ta deček redí do petnajstega leta; ako se bode spoznalo, da je vreden kraljevskega sedeža, njegovo bodi kraljestvo, ker je moj posinovljenec; ako se pa vdá pregreham, slečejo naj mu kraljevska oblačila, spodé naj ga z dvora ter obsodijo, da v rudnikih dela.“

Kakor je govorila oporoka, tako se je zgodilo. Dali so mu najboljše učeníke in rednike, kateri so ga skerbno in vestno podučevali in k vsemu dobremu napeljevali. Ali kmalo se je v njem prikazalo hudo nagnjenje in zoperno mu je bilo vse, kar bi mu imelo kedaj biti na korist. Zrasel je zoper učeníke, učilne bukve je z nogami teptal in skozi okno po-metal ter zlomil vse, kar so mu v roko dali. Ko nekoliko doraste, pokažejo mu kraljevo oporoko; vsaki dan ga spominjajo žesla in kraljevske krone, ki ste mu namenjeni, pa tudi sramote in kazni, ki ga čakate. Ali vse to ni nič pomagalo. Ko še bolj vzraste, bilo je njegovo najljubše opravilo to, da je

iz ilovice delal hišico in gradove. Ako so se njegovi učenci norca delali iz njegovih otročarij, jel je jokati, jeziti in groziti se; toda učiti se nikakor ni hotel, ampak da je bil le sam, vračal se je k svojim otročarijam. Vendar se je pa, ne vé se kako, naučil surovega in umazanega govorjenja; učenci so ga svarili in svarili, pa vse zastonj, nikakor se ni hotel poboljšati. Čem starji, tem večje slabosti in pregrehe so se kazale nad njim. In kakoršno je bilo djanje, takošno tudi govorjenje, hvalil je, kar je bilo hudobnega, in ljubil in delal, kar je bilo pregrešnega.

V tacem žalostnem stanu doverši petnajsto leto. Kraljevski svetovavci se snidejo; njega pred se pokličejo; mu kraljevo oporoko preberó, enoglasno ga nevrednega spoznajo kraljestva, kraljevska oblačila mu slečejo ter ga v rudnike obsodijo. Ko zasliši svojo obsodbo, pervikrat ginjen in skesan obledí, se trese, joka, zdihuje ter milosti prosi; toda zastonj; — kajti izrečena sodba se je precej zveršila.

Kako se mi smili nesrečna ta sirota! Kako strašna, nepopravljiva škoda ga je vendar zadela! Tako bo marsikteri mojih bralcev zdihnil? Toda njegovo vedenje in življenje ni nič boljšega zaslužilo. Ali mar nesrečnež ni vedel, česa se je imel nadjati, in česa bati?

Dragi moj bralec! ali veš, kam meri ta prilika? Ali ne čutiš, da si ti sam ona sirota? — Za otroka božjega sprejetemu bilo ti je namenjeno, vekomaj kraljevati, ako se vrednega skažeš obljubljenega kraljestva, pa tudi žugana večna kazen, ako se obnašaš tako, da si ga nevreden? Kakor ona sirota, bil si tudi ti potegnjen iz nadloge in reve; bil si s kerstno vodo očiščen madeža izvirnega greha in oblečen z oblačilom lepe nedolžnosti! Kako lep si bil v božjih očéh! Ali kmalo si omadežal krasno to oblačilo, ter zgubil vso svojo lepoto!

Le primerjaj svoje življenje z obnašanjem onega dečka, in našel bodeš, da si še zaničljiviši od njega, kajti tudi ti si, ali bi saj mogel biti, podučen v tèm, kar ti je edino potrebno. Ko ti je Bog po svoji milosti odvil to, kar ti je mamilo in od dobrega odvracalo serce, ali bi se ne bil imel k njemu obrniti? Ti pa, kaj si storil? — Uterdil si se še v ljubezni do grešnega svetá. In vendar se vedno približuje dan, ki bo odločil, ali si vreden nebes ali pekla, oni dan, ko bode zastonj vse solzenje, vse kesanje!

2. Neumni suženj.

Bogatemu možu, Aristu po imenu, se je jako priljubil Afren, eden izmed njegovih sužnjev, kterega je težkih poljskih del oprostil ter odločil za lahka domača opravila, češ, da ga bo kmalo iz suženstva izpustil. In v resnici, neki dan ga k sebi pokliče, ter mu pravi: „Afren, uro hodá te hočem nekam poslati, ako dobro doveršiš to svoje opravilo, hočem te, kedar se verneš, osvoboditi in ti dati še plačilo, da ga bodeš vesel. Naročilo moje je pa to le: „Gospoda Evzebija dobro poznaš; tudi ti je znano, kje stanuje; nesi mu teh trideset talentov srebrá, ki sem mu jih dolžan. Dá naj ti prejemi list, kterega mi nazaj prinesi. To je vse, kar ti imam naročiti. Povém ti pa tudi pot, ki pelje do njega: Znano ti je, da se pri znamenji pot delí, ena vodi na levo, ena na desno stran; po desni dalje idi, in prav prideš do Evzebija; ako se oberneš na levo, pripeljala te bode ta pot do Kapista; k temu ne da bi šel, kajti hudoben mož je, in ker terdi, da je vse njegovo, vzal bi tudi tebi srebro. Varuj se, da ob denar ne prideš; ako se ti pripeti ta nesreča, spremenila se bo moja ljubezen do tebe v sovraštvo, in namesti prostosti in plačila, ki sem ti ji obljubil, dal te bom zvezati, ter

te poslal na najteža poljska dela, od kodar mi več ne prideš.“

„Mili gospod,“ Afren spregovori, „pač mi ni treba, da bi me strah in nada vodila, spolniti tvojo voljo; dolžnost in želja, ravnati po tvoji všeči, ste in mi boste edini nagib pri vseh mojih opravilih!“ To izrekši, vzame denar in odide. Gredé začne veselja vriskati, rekoč: „O srečna svoboda, po kateri sem tolikanj hrepenel, vendar mi enkrat prisiješ, jutro že te jamem uživati! O presrečni jutrajšnji dan!“ — Svojo srečo preišljeva in dalje sam seboj govore tako-le prevdarja: „Ko bodem suženstva oproščen, hočem z malim premoženjem, katero že imam, in z darovi, ktere mi je obljubil moj gospod, umno gospodariti ter si še marsikaj pridobiti; toda,“ kmalo pristavi, „ko bi le deset talentov več imel, veliko lože in hitrejšo bi mi šlo delo izpod rok. Pa kako neumno govorim; deset talentov si želim, in vendar jih ravno kar trideset nesem. Kaj mi neki brani od teh trideset vzeti jih deset? Kdo bo neki izvedel, da sem to storil? Gospod Evzebi jih bode dvajset že dosti imel.“ — Izrekši te besede, odpre vrečo, iz nje vzame deset talentov, je v svoj žep vtakne, dalje gré in tako le modruje.“

„Teh dvajset talentov tedaj moram nesti Evzebiju? Tega gospoda pa jaz dobro poznam; terdoserčen in skop je, sto na eno stavim, da mi za težki trud ne podá darú. Tak pa gospod Kapist ni; svest sem si, da me on ne izpusti iz hiše, predno mi ne da pokusiti sladke kapljice žlahtnega svojega vinca.“ — V tem samogovoru dospé do znanega znamenja, kjer se je delila pot. — „Zdaj velja,“ pravi, „na katero stran se hočem obrniti? Po vsem tem,“ nadaljuje, „saj lahko s prva grem h Kapistu, in ko si pri njem odpočijem, jo še lahko k Evzebiju zavijem.“ — Izgovoril — storil; oberne se na levo stran. Ko ga Kapist od daleč zagleda, mu gre naproti, ter ga prijazno sprejme, rekoč: „A, ti si, ljubi moj Afren,

ali mi kaj denarja prineseš? — „Da, da, dragi gospod!“ — „Koliko?“ — „Dvajset talentov.“ — „Malo je sicer, pa naj bo, idi z menoj, da ga še kozarec izprazniš do obeda!“ — „Ali, dragi gospod,“ oglasi se Afren, „ta denar ni Vaš.“ — „Čegav pa?“ — „Evzebijev.“ — „Dobro,“ odgovori Kapist, „Evzebi ga ne potrebuje. Ta denar je prav za prav moj, in meni ga je ravno treba; daj ga le sèm, moje dete, in potem hočeva obedovati.“ — „Dragi moj gospod!“ Afren odgovori, „svojemu gospodu moram prinesiti prejemni list!“ — „Kaj pa da,“ Kapist odverne, „list ti hočem tudi dati, tvojemu gospodu tudi moj veljá.“ — Lačni Afren, ki ni znal brati in ni umel vrednosti tega lista, se da pregovoriti, Kapistu izroči denarje in prejemnico v žep vtakne. Potem se vsedeta k obedu, po obedu si z igro čas tratita, dokler ne pride ura, o kateri se je moral Afren domu verniti.

Afren počasi proti domu stopa, nekoliko nemiren zavoljo tega, kar je storil, todá ne vedé, kako se bode steklo. Ko ga ugleda gospodar, ga nagovori, rekoč: „Precej pozno se verneš.“ „Dragi moj gospod!“ mu Afren odgovori, „in to zavoljo tega, ker sem bil na obed povabljen!“ — „Ali je Evzebi zdrav?“ — „Da gospod, nisem ga bolnega videl.“ — „Ali si mu dal denar?“ — „Da, gospod!“ — „Ali si mi prinesel njegovo prejemnico?“ — „Da, gospod, to le je!“ — Arist list razgane in precej ugleda Kapistrov podpis. „Kaj,“ nad njim zareži, „Kapist ti je dal ta list? Njemu si tedaj srebro nesel?“ — Afren ves zmešan obmolkne. — Ko Arist prebere list, reče: „Kaj? Le dvajset talentov si nesel? Kje je še družih deset?“ — Ko Afren vidi, da je vse očito, svojemu gospodarju na kolena pade, rekoč: „Gospod! nehvaležnež in malopridnež sem, ter zaslužim pravično tvojo jezo. Nič nisem storil, kar si mi bil ukazal, vse pa, kar si mi bil prepovedal! Kaznuj me, kakor me hočeš, saj sem tega vreden.“ — Arist se

zdaj k malopridnežu oberne, rekoč: „Ti mi nisi deržal svoje obljuje, jaz pa hočem svojo spolniti.“ Zdajci ukaže ukleniti ga ter ga pošlje na svojo pristavo, da ondi opravlja najteža dela; tudi ni hotel več videti ga, in prepovedal je vsem, o njem govoriti.

Ali si pa tudi more kdo misliti bolj bedastega človeka, kakor je bil ubogi ta suženj? — Toda nekoliko prevdarjajmo njegovo obnašo, morda vendar spoznamo, da mu je podoben marsikdo izmed nas:

1. Njegovo nehvaležnost. Postavi si zdaj, ljubi moj bralec, pred oči vse dobrote, ki si je prejel od Bogá. Iz ničá te je vstvaril, iz posebne svoje dobrote te odtegnil pogubljenju, ker te je v svojo hišo, v svojo cerkev sprejel, da bi ondi poskusil tvojo zvestobo, potem pa, da bi te prestavil v nebesa, kjer te čaka večna svoboda, večno veselje, večno življenje. Iz edinega tega namena te je vstvaril. Ali si moreš blažnejšo srečo le misliti? Da ti pomaga, doseči ta namen, vstvaril je svet, in vstanovil svojo cerkev. Za to pa, da ti je dal dušo in telo, in da je odločil vse druge stvari tebi na korist, od tebe zahteva le eno in ti prepoveduje le eno. Kar zahteva od tebe, je edino to, da hodiš po poti pravice in pobožnosti, da spolnuješ njegove zapovedi, da njegove dobrote obračaš njemu na čast in sebi na korist. Kar ti pa prepoveduje, je to, da se varuješ hudega; da njegovih talentov ne daruješ satanu in svetu, ker ti je je podelil le zato, da je obračaš le njemu na čast; prepoveduje ti časno blagó, katero ti je izročil, njegovi časti odtegovati in obračati lastni svoji ljubezni, svoji lakomnosti ali skoposti, prevzetnosti in ničemurnosti, ali kateri drugi strasti. — Zdaj pa, dragi moj bralec, nekoliko premišluj, kakó si se doslé ti obnašal v tej reči! — Ali nisi Afrenu podoben v nehvaležnosti?!

2. Njegovo nepokorščino. Pomisleka je vredna pot, po kateri je Afren zabredel v ta pregreho.

a) On se je spominjal plačila, ki je bilo pokorščini obljubljeno; na to pa ni mislil, da bi bil v resnici pokoren; on se je veselil obljubljene svobode, rabil pa ni edinega pripomočka, da bi jo bil dosegel. — Ravno tako nespametno pa še dan današnji ravna veliko ljudi. Vsi sicer želimo zveličanja, nikomur ni vseč pogubljenemu biti; toda veliko jih je med nami, ki nikdar ne mislijo na pomoček, kateri edini je more zveličati in pogubljenja obvarovati. To sredstvo je: da smo pokorni božjim zapovedim.

b) Afren je mislil, da je pokoren, in vendar je premišljal to, kar ga je odvrčalo od pokorščine. — Nikar si ne umišljaj, da spolnuješ božje zapovedi, ako poslušáš, bereš, želiš in ljubiš kaj tacega, kar je božjim zapovedim nasproti; ali če v svojem sercu, v svoji domišljiji rediš misli, ktere Bogá žalijo.

c) Afren je v svoji neumnosti hotel, pokoren in nepokoren biti; sklenil je s perva storiti to, kar mu je bilo prepovedano, in potem to, kar mu je bilo zapovedano. — Glej velike nevarnosti! Njemu je pa podoben vsaki, ki hoče najprej svetu služiti, in Bogu še le potem. — Prerado se zgodí, da človek umerje, predno začne, Bogu služiti.

3. Njegovo prederznost, ktera se kaže v treh rečéh :

a) v tem, da se je nadjal, da gospodar ne bode zvedel, kaj da dela ali kam da gré. — Žalibog! še dan današnji je veliko takih neumnežev, ki se prederzno izgovarjajo, rekoč: „saj tega nikdo ne zvé!“ Ti pa, ljubi bralec, ali terdno ne veruješ, da je Bog vsegapričujoč in vsegaveden, in da ti las z glave ne pade brez njegove volje? Kako je to, da vendar greh delaš pred njegovimi očmi! Ali torej tvoja prederznost ni večá od Afrenove?

b) v tem, da je bil zadovoljen s prejemnim listom, ki mu ga je bil dal največi sovražnik njegovega gospodarja. — Ali ni pa tudi veliko ljudi, ki so zadovoljni s tem, da so le ljudem všeč? — da z vnanjim svojim djanjem le po svetni hvali hlepijo? — Ali je mar to sreča in zveličanje, nam namenjeno? Gorjé mu, kdor se na njo zanaša!

c) v tem, da se je prederznil prejemni list izročiti svojemu gospodu. Glej strašne njegove derznosti! — In ravno v njej ga posnemajo vsi, ki vedó, da se nehoté vedno bližajo sodnjemu stolu božjemu, pa se vendar ne bojé, z vestjó, obloženo z neštivilnimi grehi, stopiti pred sodnika? z vestjó, v kateri je na tanko popisano vse, kar so hudega storili, govorili, mislili, ljubili in želeli!

So pa tri okoliščine, ki nam kažejo, da smo mi še bolj zadolženi, kakor je bil Afren.

a) Afren ni znal brati, in tega ni bil sam kriv; — mi pa znamo brati v svoji vesti in lahko preiskujemo, kaj da je v njej zapisano; kdor mi ugovarja, da ne umé brati v njej, njemu jaz odgovorim: „Sam si tega kriv, ker se nisi hotel vaditi branja, še ogibal si se ga, ker si se bal, da bi te vest preglasno ne svarila in ne pripeljala na pravo, če tudi težavno pot.“ Pomisli vendar, dokler je čas, ali ne bi bilo boljše, da kratek čas hodiš po ozki in ternjevi poti, kakor da s težko vestjo stopiš pred sodnji božji stol, kjer boš obsojen v večno terpljenje?

b) Afren ni vedel, da bode prejemni list razodel vse, kar je hotel utajiti. — Ti pa, če tudi ne znaš brati, vendar dobro veš, da je v tvoji vesti zapisano vse, kar si storil in kar ti bo očitala na sodnji dan. Kako prederzen si torej, če hočeš z zadolženo vestjo na sodbo iti in nesprosljivo pričo seboj vzeti.

c) Afren ni mogel več popraviti ne prejemnega lista, ne svojega pregreška. — Ti pa imaš, dokler dihaš, gotov pomoček zoper greh; kaka nespamet torej, če ga ne rabiš!

Ta pomoček pa je :

1. Uči se brati v svoji vesti; preiskuj torej vse svoje djanje, da zveš, v čem si se zadolžil; potem pa s skesano in čisto spovedjo očisti svojo vest.

2. Potem pa, ako si se v resnici prizadeval, da bi se spomnil vseh svojih pregreškov, bodi mirnega serca, če se tudi ne spomniš in obtožiš vseh; zaupaj v božje usmiljenje, saj je Gospod tvoj oče, ki zahteva odkritoserčno serce in resnično voljo.

3. V prihodnje pa se varuj, da več ne obtežiš svoje vesti; če se ti pa vendar kaj pripetí iz nemarnosti, precej preišči svoje zadolženje ter se ga čisto in skesano spovej. Tako si boš ohranil občutljivo vest, ktera te bode vedno opominjala tvojih dolžnosti, varovala greha, ter zagovarjala te pred sodnjim stolom božjim. Bog pa bode zvestemu svojemu služabniku povernil s plačilom, ktero bode vekomaj vžival.

3. Mesečnik.

Korejski kralj pošlje dva služabnika biserov iskat. Iz teh biserov je hotel narediti krasno zavratnico, ktero je želel podariti svojemu očetu *), kineškemu cesarju. Enemu reče iti na vzhodnjo korejsko brežino, enemu pa na zahodnjo, obema pa ukaže, pridno iskati in toliko biserov nabrati, kolikor jima bo moč, in velí, naj se obá verneta isti dan, kterega jim je na tanko določil. Mindao, ki je bil poslan na vzhodnjo brežino, je skerbno in marljivo

*) Tako pravijo kineškemu cesarju tisti kralji, ki mu morajo davke plačevati.

delal po kraljevem ukazu, pa je tudi veliko biserov nabral. Po noči je hodil s svetilnico ob morji ter bisere lovil, po dnevi je pa počival. Janki, poslan na zahodnjo brežino, se je pa po dnevi razveseljeval, po noči pa spal. Vendar je pa vsako noč prišel k morju, toda ker je bil mesečnik, hodil je v spanji, torej ni vedel, kaj da dela, in namesti biserov nabira kamenje, in ž njim polni košek, kterega je seboj nosil. Ribiči, ki so ga ne daleč od tod opazovali, bili bi prisegli, da lovi bisere in da se s polnim košem biserov domú vračuje, in vendar je v košu imel le kamenje. Domú prišedši spé izpraznuje svoj košek v zaboj, ki je bil odločen za bisere. Potem se je vlegel na posteljo in spal do poznega dné. V tem spanji so se mu sanjale najlepše reči. Zdelo se mu je, da je na brežini, da v koš nabira bisere in da je iz koša deva v zaboj. Ko se zjutraj zbudi, stale so mu sanje tako živo pred očmi, da nikakor ne dvomi, da se je vse to v resnici godilo; verh tega je pa tudi z razveseljevanjem imel toliko opravila, da nikdar ni utegnil pogledati, kaj da je v zaboji. Tako je ravnal ves čas, kterega mu je bil kralj odločil, do dné, ko se je imel domú verniti. In še ta dan ga je motilo sto in sto reči, tako da na voz naloži zaboj, ne pogledavši va-nj. Janki in Mindao snideta se odločeni dan na kraljevem dvoru, ter kralju oddasta vsak svoj zaboj. Kralj ukaže odpreti zaboj, kterega mu je bil izročil Mindao; našli so v njem veliko jako lepih biserov. Kralj je bil ž njim tako zadovoljen, da ga je izvolil za poglavarja neke dežele ter mu določil veliko letno plačo. — Janki, tega vesel, nadjal se je enacega plačila; toda kako se začudi, ko so v njegovem zaboji namesto biserov našli le zgolj kamenje! Janki sam ni verjel svojim očém. Kralj, kteremu se je to zdelo zasramovanje, se tako raztogoti, da izreče sodbo: „Janki naj se pobije s kamenjem, ktero mi je prinesel.“

Janki se hoče izgovarjati, kralj pa ga noče poslušati in odide. Janki se oberne do prvega kraljevega ministra, in se izgovarja s tem, da je mesečnik in da je edina ta nereča kriva, da je tako ravnál. Ali minister mu odgovori: „Ker si vedel, da si mesečnik, zakaj nisi skerbel, da bi te bil kdo zbudil? Verh tega bi bil imel saj po dnevi premisliti, kaj da si po noči delal; predno si se bil domú vernil, ali saj predno si bil kralju oddal zabo, mogel bi bil pogledati, kaj da je v njem, in gotóvo ne bi bil tako prederzen, da bi bil s kamenjem v zaboji stopil pred kralja. Janki zdaj spozná svoje pregrešenje, ter prosi, da bi smel še enkrat iti na brežino, da popravi, kar je zagrešil. Minister pa mu odgovori: „Kralja ni volja, da bi svojemu služabniku dal priliko, da bi ga še zasramoval s svojo nepokorščino.“ To izrekši ukaže, da se izverši sodba, ki jo je kralj izrekel nad njim.

Pomena te prilike ni težko najti. Mi vsi smo na svetu zato, da si nabiramo biserov, to je, čednosti in dobrih del. Jezus Kristus, naš kralj, nas je sèm poslal, ter nam pomočke v roke dal. Njemu smo dolžni izročiti svoje zasluženje, katero on daruje nebeškemu Očetu. Nabrati si moremo dobrih del v luči sv. vere na vzhodnji brežini, to je, v sreči, pa tudi na zahodnji, to je, v križih in težavah. Najbogatejši je on, ki jih ima največ.

Ali koliko mesečnikov je na tem svetu, ki namesto biserov, kateri edini so všeč njihovemu Očetu, v sanjah nabirajo le kamenje, katero Očeta žali in sili, da kaznuje nemarne svoje otroke! In taki so vsi tisti, kateri se trudijo le za časno blagó, zanemarjajo pa skerb za večnost; — mesečniki so vsi, ki se zanašajo na svojo poštenost, na svoja dela, ktera opravljajo brez svetega namena; mesečniki so, ki terpijo brez keršanske poterpežljivosti; ki molijo le

z ustnicami, — ki svoje dolžnosti opravljajo brez dobrega namena, ali celó zavolj ljudi ali le iz navade, — ki se trudijo le za vnanjo čednost brez notranjega jedra — ki se le hlinijo. Vsi ti in enaki si nabirajo kamenje namesto biserov, torej jih pa tudi čaka kazen namesto plačila.

Mesečniki, zbudite se ter pomislite, kaj da delate! Odprite oči in pogledjte, kaj da nabirate! Nikar ne hodite pred svojega kralja, in nikar se ne kažite pred sodnjim stolom, predno ne veste, kaj da nosite seboj, predno si ne izčistite vestí. V tem življenji je še mogoče, da v zakramentu svete pokore kamenje odločite in si namesto njega naberete pravih biserov — dobrih del. Ko ta svoj tek dokončate, nikar ne pričakujte življenja, v katerem bi si dali pregreški pervega popraviti. Zdaj storite, kar boste enkrat želeli, da bi bili storili; kajti takrat vam ne bode nič drugega ostalo, kakor kazen ali plačilo za to, kar ste do tistihmal storili!

4. Zvezdoznanec pri Lapih.

Na povelje svojega kralja se je bil podal zvezdoznanec v severne kraje opazovat, kako da mimo solnca pojde zvezda Venera (danica in večernica). Prišel je bil v deželo, kjer bivajo Lapi, o tistem času, ko mali stanovniki te dežele še niso bili zapustili zimskih svojih stanovališč. Bila so pa ta stanovališča podzemske luknje, ktere so imele le po eno odprtino, namreč vrata, skozi ktera so va-nje hodili. V teh luknjah je neprenehoma gorel strašno velik ogenj, cela drevesa, še vsa zelena z vejami in listjem so vlačili va-njo in v njej žgali, tako da se od gostega dima niso videli med tem, ko so se greli pri plamenu. Neki jasni večer jim je zvezdoznanec, predno so odšli v svoje luknje, razlagal pota, po kterih tekajo zvezde; pravil jim je, kako se imenu-

jejo posamne zvezde, in kazal planete. Na vse gerlo so se mu smejali Lapi, poslušaje ga in opazovaje orodje, katero mu je rabilo. Nekteri so v roke vzeli kvadrant (astronomično orodje), pa niso vedeli, kaj ž njim začeti; nekteri so gledali skozi daljnogled, ali nič niso videli. Ko so slišali imena slavnih zvezdoznancev: Kartezija, Nevtona, Kopernika, smejali so se tako, da bi jim bila kmalo sapa zastala.

Kar najimenitniši izmed njih jame govoriti in zvezdoznancu reče: „Tvoj kralj in narod menda pač ne vesta, kje da se ju glava derži, da nas hočeš kratkočasiti s tacimi burkami.“ Zvezdoznanec, s temi besedami razžaljen, mu odgovori: „Ne čudim se temu, da prikazni na nebu ne umete in da se njim, kateri je opazujejo in o njih govore, posmehujete vi, ki v temi živite, v luknjah stanujete in še ne veste, kaj zemlja rodi. Lapi, to zaslišavši, jamejo grozno vpiti in morda bi zvezdoznanca bili raztergali, ako je ne bi bil naglo potegnil od njih.

Kmalo po tem se je vernil v svojo domačijo, kjer je na tanko sporočal o svojem opazovanji in na dolgo in široko pravil o bedastih Lapih. Zdaj pa mirno živi pri svoji družini in vživa dobrote svojega kralja in spoštovanje svojih sosedov.

Ako nekoliko premišljujemo te Lape, nad njimi zapazimo zlasti tri reči, iz katerih si lahko posnamemo tehtne nauke, in sicer:

1. Njihovo temo. — Kar tiče naše izveščanje, smo tudi mi na tem svetu kot v hiši, temnega dima polni. Počutki in strasti nam temnijo čisto luč našega duhá ter zatirajo najblaža čutila našega sercá. In tako se zgodi, da ne vidimo ne tega, kar je v nas, ne tega, kar je zunaj nas; ni nam znano ne to, kar je na tem svetu, ne to, kar je unekraj tega svetá; ne poznamo velikosti tega, kar je

večno, ne malosti tega, kar je časno. Posvetnim in minljivim rečem skazujemo spoštovanje, ki je zaslužijo le nebeške in neumerljive stvari, tem pa zaničevanje, katero se onim spodobi. Ta zmota pa stori, da se ljudem dobro zdi to, kar je hudobno, hudo pa to, kar je dobro. Posvetnjakom je tema svetloba, pot namen, kraj zaverženja pa domovina. — Da bi se pač, predno nam smert izpred oči ne potegne te zmote, terdno oklenili luči sv. vere, ki nam sveti v tem temnem kraju! Poslušajmo nje, ktere vodi nebeška ta luč, in kateri nam pred oči stavijo zveličansko resnico, da je prav za prav le večnost vredna našega premišljevanja, in da si za posvetne in minljive reči prizadevamo le toliko, kolikor nam morejo pripomoči za pravo, neminljivo, večno srečo.

2. Njihovo zasmehovanje. — Kedar vidim ali slišim, da brezbožni ljudje zasmehujejo sveto vero, da se neverniki vzdigajo zoper Kristusovo pravo cerkev, da se razuzdanci norčujejo s pobožnostjo, zdi se mi, da sem pri severnih Lapih, ki se posmehujejo zvezdoznanstvu.

3. Njihovo jezo. — Od nekdanj je svet zasmehoval prave kristjane in nje, ki so sprejemali pravi poduk. Večkrat je je preganjal in tudi moril. Toda preganjani so se preselili v nebeško domovino, kjer v družbi izveličanih uživajo večno blagoto večnega kralja. Dodeli, milostivi Gospod, tudi nam milost, ž njimi kedaj združenim biti.

5. Gadji lovec.

Neki kmetovavec je bil poslan loviti gadove, ktere je imel poslati v bližnje mesto lekarju, ki je zdravilo pripravljalo iz njih. Nečega dne je bil naš lovec tako srečen, da je 150 gadov vjel. Zvečer domú prišedši bil je tako truden, da se mu ni ljubilo večerjati, kar precej se podá v spavnico spat.

Po svoji navadi je tudi tisti večer v spavnico seboj nesel žive gade ter je del v posodo, katero je sicer pokrtil, pa je ne terdno zaperl. Po noči vsi gadje iz svoje ječe izlezejo in gorkote iskaje lazijo po izbi, dokler da ne prilezejo na posteljo pod odejo lovcu do života, okoli kterega se ovijejo tako, da mu ne storé nič žalega, le iz spanja ga prebudé. Ne vedé, kaj ga je prebudilo, zopet kmalo zaspí. Po svoji navadi je imel tudi to noč goli roki na odeji. Tako sladko je spal, da se je zbudil, ko je že solnce visoko stalo na nebu. Ali kak strah ga obide ugledavšega gade okoli svojih rok! „Po meni je!“ strahoma vsklikne, „gadje so ušli iz posode.“ Bil je pa tako previden, da se ne gane; ali pri ti priči začuti, da so se mu gadje ovili tudi okoli vrata, okoli nog in okoli vsega života. O groza! Toda tudi zdaj glave ne zgubi. Bogu se priporočí in ne ganivši se dekle pokliče. Ko dekla odpre duri, jej tihoma reče: „Ne hodi v izbo, idi, vzemi velik kotel, na pol ga napolni z mlekom, mleko segrej, vendar tako, da bo le mlačno, ta kotel mi potem prinesi ter ga, kar le moreš, tiho postavi na tla sredi izbe; ne zapri duri, idi, naglo stori to, kar sem ti rekel, ne trenutka ne mudi.“ Dekla stori, kakor jej je bilo naročeno. Ko je bil kotel v izbi, gadje, čuté mleko, jamejo odvijati se od rok, vratú, nog in života in lezti v kotel. V malem času je bil gadov prost. O kakošno veselje! Toda vstane vendar še ne, ker se noče prenagliti, ampak nekoliko čaka na postelji; še le potem, ko je zadnji gad zapustivši posteljo zlezal v kotel, se vzdigne ter, predno se obleče, gré h kotlu, v kterem so gadje lazili kakor v omotici. Zdaj v roke vzame klešče, ž njimi gada za gadom iz kotla potegne ter vsacemu sproti glavo odreže. To delo doveršivši pade na koleni ter se serčno zahvaljuje Bogu, kteri ga je tako očitno rešil velike nevarnosti; potem pa gré k svoji družini ter jim pripoveduje, kaj da se mu je bilo pripetilo. Vse je velika groza spreletela, tudi sam se je pripovedo-

vaje strahú tresel. Umorjene gade pošlje lekarju s sporočilom, da se je za vselej odpovedal temu opraviilu; gad se mu je jel tako gnjusiti, da ni mogel nobenega več pogledati, na vsem životu se je vselej stresel, ko je zaslišal njegovo imé.

Ta strašna prigodba je vredna, da jo nekoliko premišljujemo po vseh njenih delih; kajti prelepa podoba nam je v dušnem obziru.

1. Strašen je bil stan gadjega lovca na postelji. Če si ga živo pred oči postavim ter gledam njegov život, kako je bil vès z gadi ovit, obide me groza, in že pri samem spominu o njem se mi jame tresti sercé. Nehoté mi iz ust izide vsklik: o groza! Ali je pa tudi mogoče, še strašnejši stan misliti si? — Dà, da, ne le mogoče, ampak v resnici še tisočkrat strašnejši je stan duše, ki živi v smertnem grehu. Ako premišlujem grešnika, bodi si da mirno po noči spi na postelji, bodi si da prost pri belem dnevi hodi po lepem svetu, in ako mi pred oči stopi misel, da smertni grehi, ki so veliko hujši od gadov, v posesti imajo njegovo dušo tako, da je tudi vse njegovo teló ovito in prepletено z njimi, me še veliko večja groza spreleta. Gadjega lovca sicer ni strašila nevarnost, dokler je spal, ravno tako grešnika nič ne straši, dokler mirno v grehu spi; ali zdí se mi, da zavolj nevednosti ta stan ni manj strašen, ni manj nevaren.

2. Gadji lovec je bil tudi v spanji v veliki nevarnosti. Ako bi se bil v spanji le količkaj ganil ali na postelji obernal in tako ktereга gada pritisnil ali s sapo ali s kako besedo ustrašil, gotovo bi ga bil smertno pičil. Kaj pa se pripeti grešniku, kateri umerje v smertnih svojih grehah? — Pogubljen je na vekomaj. Strašna je smert za gadovim pikom, ali vendar kaj je, ako jo primerjamo

s peklom, kjer je grešnik rop hudobnih duhov, svojih grehov, nepokojne vesti, obupanja in večnega ognja!

3. Velika groza je gadjega lovca obšla, ko se je bil zbudil. — Grešnik! tudi ti ne boš vedno dremal ali spal. Na smertni postelji, gotovo pa pred sodbo božjo se bodeš zbudil iz svojega spanja. Ali kakošna groza te bo spreletela, vidé, da si sovražnik Božji, da si hudobnim angelom podoben, da si ves v grehah, da torej nisi za nikamur drugam, kakor za pekel, kamor se Bodeš zdajci pogreznil, da vekomaj ondi ostaneš. — O, nikar ne odlašaj zbujenja do tistega trenutka, ko bi bilo prepozno! Zbudi se zdaj, dokler ti je še mogoče, rešiti se dušnih svojih gadov — smertnih grehov.

Premišljal si strašno nevarnost, v kateri je bil gadji lovec; ali pa boš mogel tajiti, da je še strašnejša nevarnost, v kateri je grešnik?

Premišljaj torej sedaj, kako se je gadji lovec rešil iz svoje nevarnosti, da veš, kako se tudi grešnik more rešiti svojih gadov.

a. Gadji lovec je modro ravnal. Izvolil si je bil edino sredstvo, ki ga je moglo rešiti in ga je tudi rešilo. — Tako tudi ti ne obupaj, kedar zagledaš strašni svoj dušni stan; ne rekaj, kakor je govoril Kajn: „Prevelik je moj greh, da bi mi mogel biti odpuščen.“ Ako bi bil še tisočkrat veči grešnik, kakor si, milost božja je še večja, — ona je neskončna. Verh tega ti ni treba, še le iskati pomočka, ali si ga izmišljati. Pomoček je najden, znan ti je, božja milost ti ga ponuja. Jezusova rešnja kri je, v kateri se z dobro spovedjo moreš oprati vseh svojih grehov. Ne straši se te besede. Bodi mirnega serca. Nikar naj se ti ne zdi nemogoče ali pretežavno to opravilo. Bog nič nemogočega od nikogar ne zahteva, verh tega ti bode pomagal pri tem, kar ti je storiti. S prva se spové grehov, kte-

rih se spominjaš, potem si prizadevaj, da poiščeš še drugih tako, da od tebe odlezejo vsi grešni gadje. Ne boj se! Vsi bodo odlezli.

b. Kako je bil vesel gadji lovec, ko je videl, da je rešen! — Zares! veliko je moglo biti njegovo veselje; vendar pa je bilo majheno v primeri z veseljem, katero čuti grešnik, kateri se je spokoril, grešnik, kterega je Bog zopet sprejel v svojo milost. Kdo more prav umeti tisto veselje, katero bode nekdanjemu grešniku prešinilo sercé takrat, ko ga Gospod sprejme v večni raj! O, kako se bode srečnega čutil, da se je oprostil svojih grehov, da se jim je odpovedal, se jih kesaje spovedal ter za-nje zadostil božji pravici!

c. Kaj je rešeni gadji lovec storil in sklenil? Vsem gadom je porezal glave, ne enemu ni prizanesel, za vselej se je odpovedal nevarnemu lovu, ki bi ga bil kmalo pogubil, in gnjusili so se mu gadje tako, da ni mogel nobenega več pogledati. — Ljubi moj bralec! saj me umíš, kaj ne, kaj hočem reči. Stori tudi ti tako. Varuj se greha, kakor se varuješ strupenega gada!

6. Bruno v vodi.

Dva kmeta sta bila prišla v mesto, derva prodajat. Ko sta je bila odvedla, šla sta ob reki sprehajati se. Kar v vodi zagledata bruno, za katerim je bredel mlad deček, ki je je z eno roko rinil k bregu. „Kakošnega lesá je neki to bruno,“ rekla sta kmeta, „da je otrok tako lahko oberne, kamor le hoče?“ Tesár, ki je blizo nju stojé na bregu čakal bruna, ji sliši pogovarjati se, kar stopi k njima rekoč: „Priatelj! da zvesta, kakošnega lesá je to bruno in kako lahko, stavo naredimo med seboj. Ako vidva obá to bruno, ko je deček pririne do brega, potegneta iz vode na suho, hočem vama jaz plačati šest

goldinarjev; ako pa tega dela vidva ne doveršita, bodeta morala z vóli potegniti je iz vode, meni pa plačati tri goldinarje, za ktere hočemo skupaj južinati.“ — „Ako je bruno,“ eden izmed nju reče, „tako lahko, da je sèm rine sam ta deček, prav čudna bi morala biti, da bi ga midva ne mógla potegniti iz vode.“ Tesarjev predlog torej z veseljem sprejmeta. Stava se naredí in stavljeni denar izročí gostinčarici, ki je ravno prala na potoku in se smejala stavi. Ko tedaj deček bruno pririne do brega, gresta kmeta na delo; vsak na svoji strani primeta za bruno in je potegneta — ali kar premakne se ne. Pervi spodleteli trud ju pa ne ostraši, v drugo in tretje primeta za bruno, upirata se in vlečeta na preterganje, toda vse je bilo zastonj. Rada sta spoznala, da sta zgubila stavo, voli vprežeta in južino plačata. —

Naš izveličar male grehe, ktere vidimo na drugih, pezdír imenuje, vélike grehe, ki nas težé, jih pa ne vidimo, pa zove bruno. Bruno, ki v vodi plava, se nam ne zdí to, kar je, niti po svoji velikosti, niti po svoji teži. Kar tiče velikost, polovica ga je skrita pod vodo, in kar tiče težo, lahko je otroče obrača, kamor hoče, in vodi, kamor mu je drago. Ko pa bruno potegneš iz vode, in ti leží na bregu, tedaj še le vidiš, kolikošno da je, in zveš njegovo težo.

Čas življenja je podoben velikemu morju, v katerem plavamo in z nami tudi naši grehi. Ti grehi se nam ne zdé polovica tega, kar so. Mi velik njihov del skrivamo pred ljudmí, dà, skrivamo je še sami sebi s tem, da jih pozabimo ali izgovarjamo in takó zmanjšujemo. Verh tega se nam še to, kar grešnega zapazimo na sebi, lahko in majheno zdí, ker je primerjamo z nauki in hudobnimi izgledi napačnega svetá. Kedar pa bode treba iz vode potegniti je, da je postavimo pred sodnji stol božji, ta-

krat se bodo prikazali veliki in težki, kakoršni so. Ko bodo iz vode potegnjena vsa sramotna dela, vse skrivne goljufije, vsa gerdivna obrekovanja in vsi hudobni nameni, — ko se vse to bude primerjalo evangeljski postavi, ne pa posvetnim šegam in grešnim navadam, ko je bude merila in tehtala božja svetost in pravica: tedaj se nam bodo prikazali v svoji pravi, strašni velikosti, tedaj bomo čutili njihovo neizmerno težo. Izbrišimo si je torej s pravo pokoro, predno zapustimo ta svet, da nas ne bodo težili, kedar se moramo prikazati pred obličjem svetega in pravičnega sodnika.

Greh se nam zdi lahek, kedar ga storimo, silno težek in neizmerno velik pa je, kedar ga nesemo v spovednico. Kakošen bo še le takrat, ko ga bodemo morali nesti pred sodnji stol Božji?

7. Modrijan na gori Etni.

Na Sicilijanskem stoji gora Etna, ki ogenj meče iz sebe. Ta gora je peklu prava podoba, podoba pa tudi nečistega ognja, ki pelje v pekel. To gorečo goro prilikujem pregrešnim družinam, pohujšljivim plesom, nesramnim glediščnim igram, ki so obdane s plameni in nečisti ogenj mečejo v človeška serca. Verh teh so pa še druge posamne, skrite ognjobjuvne gore, katerih vročina je ravno tako nevarna. Nikdo se tega ognja preveč ne boji, nikdo od njega predaleč ne beži. Kdor se bliža temu ognju, tega bo osmodil, kajti kdor se hočeš varvati greha, ogiblji se priložnosti v greh.

Empedokel, slaven modrijan starih vekov, bolj znan zavoljo svoje smerti, kakor zavoljo svojega življenja in po svojih spisih, je bil radoveden ter hotel blizo videti ogenj gore Etna. Z lastnimi očmi se je hotel prepričati, kaj je ta ogenj, kako prihaja iz gore in kakošne sledi zapušča. Hotel je vedeti,

kako visoka je ta gora, kakošna je zemlja okoli nje, kako je vstvarjen ves ta kraj, ter se prepričati, je li res ali ne, kar se o vsem tem pripoveduje. Poslednjič ga je navdajala želja, da bi o tej gori govoril iz lastnega opazovanja, a ne le iz tujih sporočil.

Več ko enkrat so si njegovi učenci prizadevali, odverniti ga od nevarnega in prederznega potovanja na to goro. Stavili so mu pred oči, da so žalostni konec storili še vsi, ki so skušali to, kar njemu roji po glavi; rekli so mu, da zadostuje, toliko vedeti od te gore, kolikor je moč brez nevarnosti od daleč opaziti, in da ni ravno vsacemu človeku treba, samemu skusiti vsega, o čemur se govori. Stavili so mu pred oči, da mora njen verh že samo apno biti, in da je torej človek v vedni nevarnosti v brezno pogrezniti se, ravno ko misli stopiti na terda tla. Poslednjič so ga opomnili še tega, da se ogenj vedno ne prikazuje na istem mestu; utegne se zgoditi, da potniku švigne ravno pod njegovimi nogami ter ga sežge in vpepelí, predno žrelu dospé na dno.

Empedokel na vse to odgovori tako le: „Vi ste preboječi, strah pa zvikšuje nevarnost, ktera ni tolika, kolikoršna se vam zdí; modrijan se ne smé dati ostrašiti, kakor se dajo navadno strašiti prosti ljudjé; — da so dosedaj konec vzeli še vsi, ki so potovali na to goro, temu je menda vzrok to, da niso dosti previdni bili; ali kar tiče mene, povém vam, preskerbel sem se z vsem, česar je treba, torej za me ni nobene nevarnosti; vse bom videl in opazoval, in zdrav z gore prišedši hočem vam povedati vse novice.“

S čim da se je preskerbel, tega jim Empedokel ni povedal, sicer bi se mu bili v obraz smejali, kajti to vse bilo je prvič, da je sklenil, seboj vzeti palico, s katero hoče sproti poskušati mesto, predno stopi na tla, in drugič, da se je namenil bos potovati, da bode precej čutil vroča tla, in tako vedel o pravem času verniti se.

Necega lepega jutra zarano Empedokel, ne zivniši komu besede, vzame palico ter se podá na pot. Prišedši gori do vznožja, sezuje svoje sandale, je na mestu popustí in bos koraka na goro. Ravno o tistem času po slepi naklučbi sta se bila na bližnjo goro napotila tudi dva njegova učenca. Kar zagledata nekoga verh Etne sem ter tje sprehajati se. Precej jima pride na misel, da bi utegnil ta mož biti njun učenik, in na vsem životu se jameta tresti, vedoča, v kaki nevarnosti da je. Kaj jima je bilo storiti? K njemu nista mógla, iz nevarnosti ga potegniti tudi ne; kar jima je bilo edino mogoče storiti, storila sta, z očmi sta ga namreč spremljala, kodar je hodil, videti sta hotla, kaj da se bode zgodilo ž njim.

Empedokel prišedši verh gore ostermí nad novim sprelepim razgledom. Videl je tisoč in tisoč čudovitih prikazen, kterih bi pa bila groza vsacega družega: stare poapnjene skale, visoke gomile samega pepela, jezera topljivega in smerdljivega žvepla, velike votline in zevajoče razpokline, skozi ktere so švigali visoki plameni.

Neprestrašen je hodil Empedokel po verhu ogenj bljuvavne Etne. Več ko enkrat mu je palica pokazala prežeče brezno, več ko enkrat ga je vročina pod nogama opominjala, naj se verne. Kako je bil vesel, videvši, da je strašen plamen kviško švignil ondi, od kodar se je bil ravno prestopil. Zdaj mu strah šine pod kožo, groza ga obide, obá pa mu navdihneta misel, da je čas verniti se. Predno zapustí verh, še sam pri sebi premišljuje, kakošno slavnost si je pridobil s tem, da je neprestrašen in brez kake nesreče obiskal goro, s ktere še nikdo ni živ dospel. Kakošno veselje bode za-nj, da bode mogel prvi reči: „bil sem verh Etne — videl sem jo.“ Med tem, ko so ga sprehajale te ošabne misli, stvari, ki so se mu zdele najznamenitniše, še enkrat pogleda z namenom, da je bode svetu na tanko popisal; o tem pogledu pa, bodi si da ga nogé, vročine nekoliko

privajene, niso o pravem času opomnile nevarnosti, bodi si, da o sprelepem pogledu tega svarila ni zapazil, izpod njega kvišku švigne strašen plamen, kateri užge palico ter mu jo gorečo daleč proč odnese. Je li tudi Ęmpedokel zgorel ali bil pogoltnjen, tega ne vem; vse pa, kar mi je znano, je to, da ga ni bilo več na spregled.

Učenca, ki sta bila priči, nesrečne te prigodbe, naglo tečeta tje, kamor sta videla, da je palica padla na tla, ter precej poznata, da je prav učenikova bila. Po tem gresta okoli gore, misleča, da bosta morda našla tudi kak raztresen ud njegov. Našla sta pa le njegove sandale, ki sta je z ožgano palico vred nesta v tempelj modrosti, da bi vsi, ki je bodo videli, spoznali to le resnico:

Prava modrost se ogiblje nevarnosti; prepozno je iskati pomočkov, kedar je nemogoče rešiti se iz nevarnosti.

Dragi bralec! Dobro si zapomni in globoko v serce vtisni zlati ta nauk.

8. Nabožna goljufija.

Živel je mladeneč, jako ljubeznjiv in silno bogat, ter imel mlado ljubičo, ktera je v sebi strinjala ravno te dve prednosti. Že vse je bilo pripravljeno za poroko, le zavoljo nekega sorodnika, brez kterega je ženin in nevesta nista hotla obhajati, sta jo odložila za nekaj dni. Te dni ženin oberne v to, da odide v glavno mesto po opravku. Predno zapusti dom, nevesti podari svojo podobo in drago zlato tabačnico. Tudi nevesta sklene, s svojo podobo razveseliti ženina, prišedšega iz mesta. Hotela pa je, da jo izdela skušena umetniška roka. Oberne se torej do oč. kapucina, ki je v malariji daleč okrog najbolj slovel. Oče kapucin se je branil tega dela, rekoč, da svoje umetnosti, ako je ima kaj, noče obračati na

taka dela. Vendar se pa poslednjič udá silnim prošnjam ter delo prevzame, kajti spočela se mu je dobra misel, ktero je hotel v djanje izpeljati.

Pervo, česar se je lotil malati, bila je nevestina glava. Ko jo doverši, pošlje jej jo na ogled, da mu pové, jej je li všeč ali ne. Bila je glava, lepa, kakoršna je redko videti. Nevesta je je bila jako vesela, pokaže jo svojim prijateljicam, znankam in vsemu mestecu; vsi, ki so videli to podobo, rekli so, da niso videli lepšega in bolj natančnega dela, in da je njen obraz tako izražen, kakor da bi njo živo gledali. Nevesta, silno vesela, umetniku podobo nazaj pošlje z dragim darilom, s tisoč slavili in hvalili in s serčno prošnjo, da jej kmalo pošlje doveršeno prekrasno delo.

Kapucin nevesti urno izpolni tudi to željo. Toda kako? Poslušajte:

Ne da bi bil krasni glavi primalal lep život, primala jej samo okostje pa na tanko zadeto, ali ravno zavoljo tega gnjusobno, ter je pošlje nevesti. Veselega serca in smehljavega obličja radovedna odpre zaboj, v katerem je vedela, da je njena podoba; ali kako ostermí zagledavši same negnjusne kosti! Taka silna jeza jo zgrabi, da bi jo bila kmalo zvila. Ne le pri domačih, ampak pri ljudéh vsega mesta se je togotila nad umetnikom kapucinom, ki jo je tako osramotil, ter mu žugala, maščevati se nad njim.

Vendar jo je mikalo večkrat pogledati krasno glavo; ker je pa ni mogla videti, da ne bi ob enem tudi videla strašilnih kostí, se pri vsakem pogledu z nova stogotí nad kapucinom. Pri vsem tem so se njene oči tem bolj privadile okostja, čem večkrat je ogledovala podobo svojega obličja, tako da sama pri sebi reče: „Ni li to prava podoba okostja, v ktero se bode spremenilo lepo oblečeno, z gladko kožo in mehkim mesom obdano moje telo? Ni ne sramilna norčija to, kar je storil častiti kapucin, marveč on mi

je hotel dati zdrav poduk, po katerem naj se ravnám!“ Ko je to premišljala, oglasí se zvonček, ki je pri karmeliških nunah vabil k popoldanski službi božji. Odpravi se v cerkev. Tu jej okostje še le živo pred oči stopi, nehoté jame jokati, sem ter tje premišljati, kar se jej rodi terdni sklep, vabilnemu glasu milosti božje slediti, kamor jo kliče; serčna stopi v samostan z milo prošnjo, naj jo sprejmó med se. Česar je prosila, to je dosegla — ponunila se je. Od tod ženinu pošlje to svojo podobo s pismom, v katerem mu je razodela premišljevanje, ki jo je obhajalo pri pogledih te podobe, in svoj sklep, ki ga je izpeljala. V sklepu pa ga opominja, naj bi on ravno tako storil.

Strašno je ženina presunila podoba in pismo; jeze in togote trepetá, vse svoje opravke zapustí, naglo se odpravi iz mesta, naravnost v samostan dere, ter zahteva govoriti s tolikanj ljubljeno nevesto. Toda ona mu sporočí, da ne utegne ž njim govoriti, saj ima njeno podobo in pismo, prvo naj ogleduje, drugo naj bere, oboje naj pa premišljuje. S tem odgovorom še bolj raztogoten teče h kapucinom ter zahteva govoriti s patrom, ki je izdelal podobo. Ali več ga ni bilo v tem samostanu; sprevidevši ta vihar, preselil se je bil drugam. Razkačeni ženin potem zahteva govoriti z „gvardijanom.“ Bilo mu je dovoljeno. Častiti starček mirno posluša razkačenega ženina, potem pa ga jame pohlevno opominjati na pokoro ter v svoj govor vplete misel o božji previdnosti, ktera tudi njega vabi, da zapustí svet ter se izročí Bogu samemu.

Mladeneč, kakor da bi ga bil kdo z merzlo vodo oblil, se popolnoma umirí, gre v sé, iz žepa potegne podobo in pismo, ogleduje ju, ter pri isti priči jame jokati se in zdihovati; potem omolkne in sam seboj tako-le govori: „Pač sem bedák, da ljubim trohno, dokler mi je moč, ljubiti nestrohljivega Bogá; neumen sem, da se navezujem na minljivi svet, dokler imam tako lepo priliko, pridobiti si večna nebesa. Ne, ne! Sram naj bi me bilo, ako bi me

premagala ženska! O Bog, daj mi moč in serčnost, da jo posnemam!“ — Ves pokrepčan vstane, toda precej pade na kolena pred častitim starčekom, mu razodene svoj sklep ter ga prosi, da ga sprejme med svoje ude.

To storivši piše svoji nekdanji nevesti list, v katerem jej razodene čudoviti svoj spremen ter se jej priporoča v molitev. Nista se videla več, nista si nikdar več pisala. — Precej dolgo sta obá živela, njuna gorečnost v pobožnosti ni jenjala in v duhu svetosti sta na en dan umerla obá.

Kakošno veselje je za nji bilo, ko sta se sešla v srečni večnosti! Ako hočemo tudi mi biti deležni tega veselja, tudi mi večkrat premišljujmo to, kar je edino potrebno, ter se po tem ravnajmo. Ni nam ravno treba iti v samostan ali v puščavo, saj se da smert povsod premišljati, saj se nam v vsakdanjem življenji ne manjka prilik, ki nas nje spominjajo. Premišljevanje smerti pa naj nas odvrča od vse ničurnosti, od vseh strasti, od vseh grehov!

9. Kaj je sedanje življenje?

Kaj je sedanje življenje? — to vprašanje so njega dni zastavili nekemu modrijanu; on pa je odgovoril: „Sedanje življenje je pot od ječe do sodišča; pot, po katerem hodi hudodelnik, kteremu je bila sodba oklicana.“

In prav res smo vsi že v maternem telesu v smert obsojeni; kajti komaj rojenih nas že čaka temni grob, kteremu se bližamo z vsacim dnevom. Oči se nam sicer ne zavezujejo, kakor hudodelnikom, toda, kar je ravno toliko, grob se nam prikriva. Vedno bliže smo mu, da-si nam tudi ni znano, kako blizo, kako daleč smo mu. Vse, kar o njem vemo, je to, da se mu bližamo z vsakim dnevom, da smo mu danes bliže, kakor jutri, da se mu približamo, ne vedé

kedaj, da morda stojimo že pred njim ali da nas od njega loči le še en korak.

Neznano nam pa je, kakošna bode smert, ki nas gotovo čaka; kajti v smertni sodbi nam ni popisana smert, previdnost božja nam jo še prikriva. Bode li lahka ali grozovita? Bode li nagla ali počasna? Bomo li vtegnili ali ne, spoznati se in v red spraviti vse svoje reči? Vsega tega ne vemo.

Pri vsem tem je pač čudno to, da na poti, ki nas pelje v smert, še greh delamo, se smejamo, norčujemo, igramo, čas tratimo, se le za ta svet trudimo in zlate gradove zidamo, kakor da bi nam bilo ve-komaj tù ostati!

Ravno iz tega vzroka se pa mnogokrat zgodi, da marsikdo sredi veselja in dela dospè do svojega cilja in konca, o katerem je mislil, da je še daleč; mnogokrat se zgodi, da marsikoga nepripravljenega najde smert, na katero še mislil ni! Žalibog!

10. Delfski orakel.

Kedar je kdo starih modrijanov hotel, da bi bil svet od njega sprejel kak tehten nauk, tedaj je rekel, da so mu ga razodeli bogovi, ali kakor so djali, da je orakel tako govoril.

Stare knjige nam o modrijanu Cénonu to le pripovedujejo. Hotel je ta modrijan pobožno živeti, prosil je toraj delfski orakel pomočka, s katerim mu bode mogoče, čednosti vedno deržati se. Orakel mu odgovori: Za ta pomoček mertve vprašaj!

In prav res, najboljši in najloži pomoček, svoje življenje poboljšati in v dobrem stanovitnemu ostati, je tudi kristjanu premišljanje gotove in negotove smerti pa neskončne večnosti. Ako bi za svét, kako naj živimo, poprašali vseh preddedov in dedov, staršev in prijateljev, onih, ki smo je videli umirati in vseh, ki smo je spremljali do groba, — kaj bi nam neki

odgovorili? Kako sveto bi bilo naše življenje, kako sladka naša smert, ako bi hotli slušati nauke, ktere nam dajejo mertvi!

Čem koristnejša je pa misel na smert, tem ne-rajše se je spominja človek, ki je sovražen pobožnemu življenju. Ali kdor tudi pozablja smerti, ta vendar dobro vé, da smert njega ne bo pozabila. Vsi pravi modrijani, bodisi neverniki, bodisi kristjani, so si misel na smert oživljali po raznih načinih. Naj ti, dragi bralec, le nekterih omenim.

1. Nekdaj je bila na Kitajskem navada, da je vsak podobar pred cesarjevim venčanjem tisti večer v glavnem mestu Pekingu cesarju ponujal kos mramorja, da si izvoli tistega, iz kterega je hotel, da se mu izseka grob; kajti bila je šega, da se je začel grob izdelovati cesarju dan njegovega venčanja. Podobar, čegar mramor si je izbral cesar, je bil vselej izvoljen, da je izsekaval grob, in mesto Peking mu je že naprej plačalo delo. Dan, ko se je to godilo, je bil velik praznik, kateri se je jako slovesno obhajal. Vsa ta slovesnost je vsemu ljudstvu, zlasti pa cesarju dajala tehten nauk. — Tudi ti, ljubi čitatelj, si iz te pomenljive kitajske šege posnemi nauk, da ti smert vpričo tebe neprenehoma koplje grob.

2. Ko so venčali abisinske kralje, dajali so jim posodo, s perstjo napolnjeno in mertvaško glavo v spomin, kaj da jih čaka in da jih tudi kraljevska krona ne oprostí osode, vsem ljudém namenjene.

3. Še dandanes živi šega, da novemu papežu, ko ga v šent Petrovo cerkev nesó, duhoven kosmič prediva pred očmi sežgè, rekoč: „Sveti Oče, tako preide veličastvo tega svetá!“

4. Filip, kralj macedonski in oče Aleksandra Vélikega, je v službi imel dečka, kteremu je bila naloga, da je kralju vsako jutro rekel: „Kralj, spominjaj se, da si človek!“ Kako pomenljive so pač te besede!

5. Cesar Maksimilijan I. si je štiri leta pred smertjo dal narediti mertvaško trugo. Vedno jo je imel v sobi in kamor je potoval, morali so jo voziti za njim. Bila mu je dobra svetovavka, in ker se je deržal njenega sveta, ni se kar nič bal trenutka, ko je imel vanjo položen biti.

6. Menihi „kartuzijani“ se pozdravljajo z besedami: „Spominjaj se smerti,“ in to prav iz prepričanja, da nič na svetu ni koristnejšega, kakor spominjati se smerti, ker nam ta spomin tako živo pred oči stavi neoveržljivo resnico: „Čas pokore naglo poteka — potem nastane večnost — le spokorno življenje nas reši večne pogube.“

7. Sv. Bernard je vsaki dan samega sebe tako-le ogovarjal: „Kaj bi zdaj storil, ako bi ti bilo še danes umreti? — In pred vsakim delom in opravilom, ktero mu je nakladala dolžnost njegovega stanú, se je popraševal: „Kako bi to delo opravljal, ako bi moral precej po storjenem opravku umreti?“ In ta spomin smerti mu je ohranil vedno gorečnost do vsega dobrega in blazega. —

11. Papežev spovedenec.

Mož visocega stanú, a velik grešnik, je sklenil spokoriti se. Iz tega namena potuje v Rim s serčno željo, svojo spoved opraviti pri samem svetem očetu. Želja se mu spolni. Papež poslušajo njegovo spoved, ganila je je njegova odkritoserčnost, veselili so se njegovega živega kesanja in terdnega sklepa. Ali ko mu hočejo naložiti pokoro, spokornik noče celó nobene sprejeti, ker mu nobena ni bila po volji. „Postiti se!“ za to ni imel dosti moči; — „brati ali moliti!“ — tega ni vtegnil. „Druzega spokornega kaj!“ — tega ni umel. „Samotno živeti ali na bóžjo pot iti! — to mu ni bilo mogoče zavoljo mnogih opravil. „Spanja si kaj pri-

tergati, ali spati na terdih tleh,“ — tega mu zdravje ni dopustilo. — Korenina vseh teh izgovorov je pa tičala v vzroku, kterega so papež precej uganili, da-si jim ga tudi ni razodel: Zdel se je previsocega stanú, da bi prevzel pokoro, ki se naklada tudi ljudém nižih stanóv. Kaj je bilo toraj storiti? Papež niso dolgo premišljali; dali so mu zlat perstan, v kterega so bile vrezane besede: „Memento mori!“ t. j. spominjaj se smerti. Za pokoro so mu pa naložili: ta perstan nositi na perstu in vrezani besedici vsaki dan najmanj enkrat prebrati.

Naš plemeniti spokornik vesel tako lahke pokore, jo radostnega serca prevzame. Ali kaj se zgodi? Lahna ta pokorica je k sebi privabila vsa druga spokorna dela; kajti spomin smerti mu je kmalo tako globoko segel v serce, da je spoznal, kako slaba stvar je umerljivi človek, in da mu je to prepričanje narékovalo ta le samogovor: „Ker moram vendar enkrat umreti, pač nimam važnejšega opravila od tega, da se pripravim za srečno smert. Čemu bi neki tolikanj skerbel za zdravje, kteremu bode smert konec storila? Čemu bi tolikanj varoval telesa, ki bode v zemlji strohnelo?“ V tem premišljevanji se mu je zdelo, da je lahka vsakoršna pokora, in zares je tudi začel spolnovati vse, kar mu je bil spovednik v začetku priporočil; bil je v spokorjenji stanoviten do smerti, ktera je bila draga v očéh božjih, spodbudljiva ljudém, njemu pa tolažbe polna.

O, da bi tudi mi resno premišljali resnico, da moramo umreti! Da bi zvesto deržali se naukov, kteri se izhajajo iz te resnice! O, da bi nam pri vsacem opravilu svetila ta resnica!

Vendar pa, dragi čitatelj, ne boj se strašne te resnice! Posnemi si iz nje blage nauke, bodi na smert vedno pripravljen, pa te ona ne bode nikdar strašila.

12. Življenja nit.

Kakoršna smert, taka večnost; kakoršno življenje taka smrt; življenje pa na tanki tanki nitki visi. Ta nit se ti kaj lahko ali uterga, ali odreže ali sežgè; ta nit se ti izteče, ko se najmanj nadjaš, se ti uterga, ko se ti bode zdela najmočnejša in morebiti ti jo utergajo ravno pomočki, s kterimi si jo bodeš hotel uterditi. Žalostna smrt „Don Karola“, navarskega kralja, nam to resnico poterjuje. Ta dogodba vam je morebiti že znana; toda tudi on, ki jo vé, jo vselej s trepetom in čudom rad z nova poslušá.

Razuzdano življenje je tega kralja položilo na bolniško posteljo; zdravniki, kterih je vprašal za svet, so ukazali, njegovo teló za 24 ur zaviti v pert, v vinskem cvetu namočen. Ko strežnica, kteri je kralj ukazal to delo, njegovo telo zašije v pripravljeni pert, hotla je nit s škarjami odrezati. Ker jih pa precej ni môgla najti, brez vsega premisleka seže po svečo, ktera jej je svetila, ter ž njo nit odžgè. Ta nit, ki je bila tudi v vinskem cvetu namočena, se naglo užge, toda ž njo tudi pert, tako da je bil v enem hipu ves v plamenu. Bolnik in strežnica strašen krik zaženeta. Ljudjé iz vsega kraljevega poslopja se naglo zberejo, sem ter tje tekajo, si na vso moč, kakor so vedeli in znali, prizadevajo, pogasiti in zadušiti strašni plamen, da bi rešili nesrečnega kralja. Ali vse je bilo zastonj! Kralj zgori! — Kakošna smert! kakošno življenje! kakošna večnost!

13. Čuden okus bolgarskega kralja.

Bogoris, bolgarski kralj, je imel posebno veselje nad vsem, kar je strašno in grozno; na lovu je najrajše preganjal najbolj divje zverí, najrajše je bival v strašnih krajih in tudi vse stene kraljevega

poslopja so bile okinčane s podobami, ki so pred oči stavile grozne stvari. Ko zvé, da v bližnjem samostanu živi menih, izversten malar, Jeronim po imenu, ga obišče ter prosi, da mu izdela sliko, prav po njegovem okusu, t. j. najstrašnejšo podobo, ki si jo more izmisliti ter izgotoviti. Pater Jeronim kralju obljubi, željo izpolniti, in mala mu poslednja sodbo.

Dodelan je kip. Podoba za podobo se je na platno izlivala iz preblage duše navdušenega slikarja, ki ves zamaknjen pred njimi stoji. Roka mu je oterpnila, duša pa je prevzeta občutka, s katerim je vdihoval podobe na platno. Globoko izdihne in oberne svoje oči v nebesa, — pošilja hvalo Večnemu, ki ga je podpiral pri delu. Še enkrat pregleda podobo. Zemljo predočuje. S temino je obdana, — spreminjena v samo grobišče, ki se razorano odpira, pretreseno s trombami budilnih poslancev sodnikovih. Krog in krog vstajajo mertvi in se trepetaje ozirajo v nebesa. Nad njimi se razpenja čistojasna, sedmerbojna mavrica. Morje bleska in krasa se razliva krog nje in sredi na zlatih zračnih meglicah se ziblje podoba Božjega sina. Neskončna ljubezen sije iz nje, in Bog govori iz vsacega delca prekrasne podobe. Levica se mu lahno oklepa križa in desnica je kviško raztegnjena, blagoslov in strašno kazen ob enem deleča. Ob desnici mu sedi Marija, prečista devica. Nad njim — še na pol skriti v tankih meglicah plavate podobi Bogá Očeta in svetega Duha. Svit in blesk se krog nju razlivata. Mogočno so razpete Božje roke nad ljubljnim Sinom, vsegamogočnost, pravica, vendar pa tudi neskončna milost sije iz krasne podobe. In čisti, beli golobček — podoba svetega Duhá — nad njima razpenja svoji lahni perutici, kateri se zgubljuje v zrake ter srebernobeli plamen izlivate nad druge podobe. Mirijade angeljskih duhov se verstí okrog presvete Trojice — njihova obleka je — zrak, njihova podoba je — duh. V

neskončnem češčenji se pripogibljejo mične glavice in njihove ročice spete proti presveti Trojici; zamaknjeni so v moljenje večnega Bogá. Spodaj sredi je angelj s tehtnico in njemu na desno pravični, na levo krivični, ki čakajo sodbe poslednje. Rajsko občutje je izlito nad čistimi obličji pravičnih — predčutje nebeško je objema. Kakor tanke meglice, ki se izgubljaajo v zrak, so njihove postave, milo kot lunin svit njihova obličja, svitle kot zlate zvezdice njihove oči, zračni lasci, tanki kakor solnčni žarki, se vsipajo nad snegobebe vratove, nad njimi pa v zraku se tresejo angeljci z zelenimi vejicami in z venčeki, ki se svetijo ko jutranja zarja.

Strašne pošasti pak se zvišajo na levi. Hudoba jim šviga iz gorečih oči, v černo noč pregrehe so zaviti, stud in groza, strah in trepet je obdaja. Njihova postava je ostudna, njih obleka — merčesi prestrašni. Trepetajo, zvišajo se bolečin, ktera jim dela huda — vznemirjena vest. Plašni v tla oči pobešajo, ne upajo si, obrniti se v Bogá, kajti iz njegovega pogleda jim gromí sodba prehuda. — In pod njimi — o groza in strah! — plamen šviga, gnjusljive pošasti gomazijo po njem. Strupeno žrelo je odperto, da bi požerlo grešnike. Že je objelo nektere, — že so plen mukopolnega peklá — prejeli so svoje plačilo. —

Merzla rosa obliva čelo pobožnega meniha, čegar duša je izlila na platno zgodbo in sodbo prerевne zemlje. Njegova roka seže po zagrinjalu — potegne ga čez kip.

Bogoris stopi v izbo; Jeronim mu odgerne podobu. Že prvi pogled kralja osupne in mu iztisne priznanje, da kaj lepšega in strašnejšega še nikdar niso videle njegove oči. Ker pa ni vedel, kaj da pred oči stavi strašna ta podoba, vpraša meniha: „Kaj je to, oče Jeronim?“

„Sodba je, o kralj! — sodba, ki jo bode večni Bog — Bog kristjanov, imel s prebivavci revne zem-

ljice. — O, glej nebeško glorio, ki ga obdaja, glej mogočnost, ki ga obsijava. Njegova beseda je stvarila svetlo solnce in nebrojne mile zvezde, njegova sapa je bode treščila v prah in pogin. Mirjade svetov vlada njegov migljej, njegov dihlej nam vdiha življenje. On je, pred katerim so vsi svetovi nič. On je, ki je bil, je, in bode večno. — O, glej sèm na levo, poglej revne červiče, ki so se hotli vzdigniti zoper svojega stvarnika. — O, kaka groza in trepet presunja njihova telesa! In kako bi moglo drugače biti? Vredni niso, da bi obernili oči v Bogá. Pod se morajo osramoteni gledati, — o kako gnjusne pošasti jih čakajo, hrepeneče, da se bratijo ž njimi. Pekoč pekel jih čaka. Temnorujav žar jim iz njega naproti šviga in svoje goreče jezike izteguje po hudobnežih. Divje pošasti, grozovinska gnjusad bode glodala njihova telesa, grizla njihove ude, — strašen plam bode požiral revna njihova trupla. Solze goreče in pekoče bodo spirale njihove rane, njihovo vpitje bo stresalo nadnebje — toda vse bode zastonj! „„Naš si za večno““ — „jim bodo na ušesa vriskale peklenške pošasti — vekomaj bode ječal pekel — in podile je bodo iz kota v kot, iz muke v muko — neprenehoma — večno. Brez mirú bo hudobna duša, brez hladila njena vest, brez milosti večni rop strašnega pekla.“

„Strašno, o strašno!“ z derhtajočim glasom vzdihne prevzeti Boris. Snegobelo je njegovo obličje, kakor šiba na vodi se trese, — strah, groza in trepet mu zapró smertnobledi ustnici.

„Ali glej sèm na desno, o kralj“ — ginjeni Jeronim zopet povzame besedo, — „poglej, kaka nebeška radost se bliska iz obličij teh, kateri tukaj pričakujejo zasluženega povračila. Zvesto so hodili po potih Gospodovih; — sedaj sprejmó plačilo za svojo zvestobo. O, glej, kako svitel žar se izliva nad nje, kakošno nebeško veselje je brati v njihovih očéh, ki se zaupno obračajo k milostnemu Očetu, ktereга

bodo vekomaj gledali. Že se njihove ročice iztegujejo po zelenih vejicah, ktere jim ponujajo limbarske angeljske ročice; že jim nesó sveti duhovi svetle venčke; — že se zgublajo v zračne meglice — v stan duhov; prestali so zemsko terpljenje — že prejemajo plačilo nebeško! — O kralj, kje hočeš biti, — na levici ali na desnici božji?“

Tako Jeronim, občutja prevzet, vpraša kralja; kralj pa pade na koleni, več se mu ne tresete roki, več mu strah in groza ne bledita obličja, njegove oči se obernejo v nebó, svitle solze se mu iz oči vderó čez lici, iz ginjenega serca globoko izdihne: „O Bog, odpusti mi — ne zaverzi svoje stvari!“ Dolgo tih in nem kleči Boris pred podobo, ni je besedice iz zapertih njegovih ustnic. Ali serčni občutki se mu v obrazu bliščé — Boris moli.

In kaj je bil nasledek teh občutkov? Boris se dá kerstiti in za njim ves bolgarski národ. Podoba poslednje sodje bila mu je najdraža ter mu zapustila takošen vtisek, da je vsako opravilo začel z besedami: „Nikar ne zábimo, da bode pri poslednji sodbi preiskano vse, kar storimo.“

14. Neverni plemenitaš.

Ko je pater Jeronim, kakor smo brali v prejšnji priliki, bolgarskemu kralju in njegovim dvornikom razlagal keršanske verske resnice, zlasti o poslednji sodbi, bil je ondi pričujoč dvornik kraljevega rodú, mož bistrega uma, a jako razuzdanega življenja, in ta je vsemu, kar je o. Jeronim govoril, nasprotoval, zlasti nauku o poslednji sodbi. Ugovore je delal in stavil vprašanja, katerim niso mogli odgovoriti novi kristjani.

Kralj Boris je želel, da bi plemenitaš Jeronimu samemu vpričo njega in vseh njegovih dvornikov stavil ugovore, katerim naj bi častiti pater odgovarjal. Kralju

se kmalo izpolni ta želja. Plemenitaš prične, dolgo in navdušeno govori, toda brez vsega reda semtertje maha, da je bilo groza. Jeronim in vsi pričujoči ga pazljivo poslušajo. Ko omolkne plemenitaš, Jeronim povzame besedo, rekoč: Dolzega govora, ki smo ga slišali, jedro so prav za prav le tri reči; govornik je namreč ometal te-le tri nauke keršanske vere:

1. da bodo naša telesa od mertvih vstala,
2. da bode pri poslednji sodbi vse očito, in
3. da bodo pri tej sodbi osramoteni vsi grešniki.

Na to se oberne k nasprotovavcu ter mu na ugovore tako le odgovori:

I. O vstajenji.

„Vse, kar ste govorili zoper vstajenje človeških teles, celó nič v sebi nima tistemu, ki ima pravi umej o Božji vsegamogočnosti, o kateri tudi vi, moj gospod, verujete, da je neskončna. On, ki je vsemu, kar diha, dal življenje, more je menda tudi vzeti ter zopet dati, kakor mu je všeč; njemu ni teže ne to ne uno. Bodisi pepel človeških razpadlih trupel še tako raztrošen, povsod, kjer je, je v Božjih rokah, ki vladajo svet. On, ki je vse iz nič naredil, bode vedel in mogel, pepel najti, zbrati in zediniti.“

„Ugovarjate mi, da je nemogoče, da bi vsak vstal v svojem telesu; ali ta ugovor zopet nič ne tehta njemu, kateri čuti svojo slabost in nevednost, zraven tega pa vé, da je Bog vsegaveden. Milovanja vreden je človek, kateri hoče vedeti vse, kar je na onem svetu, kterega ne vidimo ter ga le po veri poznamo, zraven tega pa ubogo malo umé o stvaréh tega svetá, kterega vidimo.“

„Vi pravite, da je ista snov zapored zdaj v tem, zdaj v tem telesu, in vprašate, čegava da bode o vstajenji? — Ali pa tudi res veste, da je ista snov zapored zdaj v tem, zdaj v tem živem telesu? Če je pa to tudi res, kar pravite, ali pa to kaj brani, da

ima vendar vsak živ človek svoje teló, in da le v svojem telesu živí? Sami ste rekli, da ste bili pred štirimi leti bolni, da vas je bolezen shujšala, tako da ste tehtali komaj polovico toliko, kolikor tehtate zdaj, ko ste se popravili in zredili tako, da ste teži, kakor ste bili pred boleznijo. Ali ste pa zavoljo tega pri tej spreminjavi svoje teló zamenjali s kakim drugim? Ali več nimate istega telesa? Ali imate morebiti zdaj drugo telo?“

„Otrok, čegar teló je bilo, ko je po sv. kerstu umerlo, čevelj visoko, moral bi, — kakor pravite, od mrtvih vstati v telesu, čevelj visokem, da bi se moglo reči, da je vstal v istem svojem telesu. — Toda, gospod, pomislite: Vaše teló zdaj meri šest čevljev; ali pa niste nekdam bili otrok, ter merili le čevelj, le pol čevlja in še manj? Ali ste zavoljo tega menjali svoje telo? Ali zdaj nimate svojega telesa — in sicer istega telesa, katero ste imeli, ko ste na svet prišli? Ali mar v drugem bivate? Glejte, gospod, to so tega svetá skrivnosti, katerih ne umemo; kako li hočemo razumeti skrivnosti prihodnjega svetá? Verujmo Božji besedi in terdno se zanašajmo na modrost in mogočnost njegovo, ki je vstvaril ta in oni svet.“

„Dalje vprašate: Kakošen prostor bi moral biti, kateri bi mogel obseči vstala telesa? — On, ki je Adamove otroke razkropil po vsem poveršji naše zemlje, in vse preskerbljuje s potrebno hrano, vedel jim bode, ko pride sodit živih in mrtvih, tudi prostor odločiti. Vi, dragi gospod, niste imeli in tudi zdaj vam ni treba skrbeti za prvo; tudi za drugo si ne nakladajte skerbí ter ne bodite nepokojni.“

„Poslednjič ste zastavili vprašanje: Bomo li na onem svetu imeli isto obličje, katero imamo zdaj? — To in vsa taka vprašanja so prazna in brez vse koristi. On, ki je na tem svetu vse različnosti spravil v red, ktereга občudujemo, vedel bode na onem svetu vse tako vravnati, da bode njemu na čast, njegovim prijateljem na korist in primerna kazen nje-

govim sovražnikom. Zaklad njegove modrosti nikdar ne usahne. Nanj se terdno zanašajmo ter le skerbimo, da živimo in umerjemo v njegovi ljubezni.“

II. Pri poslednji sodbi bo vse očito ali razodeto.

Kar ste govorili o tej stvari, edinih misli sva si v naslednjem: Da je to razodetje popolno, treba je, da vsaki človek v posamnih rečeh jasno spozná vse, kar zadeva njega samega in vse druge ljudi. On mora spoznati vse njihove okoliščine, primere, zadeve, prirodjene dari, nadnaravne milosti, potem vse njihove misli, želje, namene, besede, djanja in tudi nasledke, ki so izvirali iz vsega tega. Dalje je treba, da so mu znani božji potje ozir vsacega človeka posebej. To in še vse drugo spoznati — kdo hoče tajiti — je, kakor pravite, kaj neizmernega. — Toda, dragi moj gospod, to vendar ni neskončna vednost, in toraj ne zahteva neskončnega razsvetljenja. Tega pa menda ne tajite, da Bog svojim pametnim stvarém po svoji všečnosti in prosti volji more dati vsako stopnjo razsvetljenja, da le ni neskončno, kajti vsegavednost je le Njemu lastna. — Večkrat ste sicer povdarili, da se vam to zdi nerazumljivo — skrivnostno. Tudi v tem se vjemava. Ali kakor v veliko družih rečeh tudi v tem si moremo pomagati s tem, kar se godí na zemlji. Mislite si človeka, v temni ječi izrejenega, kateri je vse svoje življenje videl le reči, ki so bile v ječi okoli njega, in še te le toliko, kolikor mu je je razsvetljevala slaba luč male svetilnice, ki mu je berlela v ječi. Pripovedujte mu, da je na svetu luč, ki ob enem razsvetljuje več ko sto tisoč milj, in sicer tako, da vsi, ki bivajo na tem prostoru, na tanko in brez vsega truda lahko okoli sebe vidijo in razločijo vse stvari, in vprašam Vas, ga boste li prepričali, da je temu res tako? Kar morete pri njem doseči, je to, da vam na besedo veruje to, kar ste mu pravili; a razumeti tega ni-

kakor ni v stanu. In vendar je razloček med svetlobo male svetilnice in svetlobo velicega solnca veliko manjši od razločka med svetlobo, ki jo Bog tukaj deli ljudem, in svetlobo, s katero je bode razsvetlil pri poslednji sodbi. Brez ovire tedaj lahko verujete, da bode poslednji dan vse očito — vse razkrito. Nikar se tedaj ne tolažite s tem, da bode isti veliki dan skrito ostalo katero djanje, ktera želja, ktera misel, bodisi vaša, bodisi koga družega. Resnica tega verskega nauka nikakor ni neverjetna, ali strašni so njeni nasledki. Obegnimo si to resnico na korist!“

„Zdaj imam še odgovoriti vašemu vprašanju: Ali se bodo ljudje spoznali poslednji dan, — v nebesih — v peklu? Kar v tem tiče poslednji dan, ni dvombe, da se bodo spoznali; kajti razodetje sodnjega dne, o katerem sem govoril, nikakor ne bi bilo tako, o kakoršnjem sem govoril, ako ne bi popolnoma spoznali svojih verstnikov, prednamcev in zanamcev. Pač tudi ne vem, čemu da bi Bog ljudem odrekel to razsvetljenje, v katerem se bode jasno svetila premodra njegova previdnost, — v katerem se bode kazalo veličastvo svetnikov — v katerem se bode bralo osramotenje grešnikov! Dà, dà, vekomaj bode sijalo to razsvetljenje. Zaverženi se bodo v peklu vekomaj poznali v svojo nesrečo, zveličani v nebesih v svojo srečo, oboji pa Bogu na čast.“

III. Pri poslednji sodbi bodo osramoteni vsi grešniki.

„Zdaj imam odgovoriti še enemu ugovoru vašemu, dragi moj dvornik. Rekli ste: „Ne bode se treba zavolj hudobij sramovati grešnikom, ker jih bode na število več od pravičnih; kajti besedovali ste, saj se hudobneži na tem svetu s svojimi pregrehami še večkrat hvalijo in bahajo, in to vpricho pravičnih.“ — Sramote, ki jo bodo čutili grešniki sodnji dan in potem na vekomaj, nočem dalje preiskovati

in popisovati, da v kratkem odgovorim vašemu ugovoru. Da so grešniki na tem svetu tako prederzni, da se hvalijo s svojimi hudobijami, izhaja od tod, ker so slepi, ker sodnika ne vidijo in ker si kazni še daleč mislijo. Ko bodo pa gledali gerdobijo svojih grehov, pričujočega sodnika in pekel odpirati svoje žrelo: takrat, ljubi moj dvornik, bode je oblila sramota velika. Kakor se pa vaš strah zavoljo tega, da se tudi drugi bojé, ne zmanjša, prav tako grešniku ne bode manjša sramota zaradi tega, ker jih bode ž njim vred veliko osramotenih.“

„Predno omolknem, moram odgovoriti še zadnjemu vašemu vprašanju: „Bodo li pregrešenja svetnikov tudi razodeta?“ — Da, toda njim na čast, in ne na osramotenje! Da, gospod, na dan pridejo, toda oprana v predragi kervi Jezusa Kristusa in očiščena s spokornimi solzami! Taki grehi ne bodo madeži, temuč kras, ki bode svetnikom čast zvikševal, Jezusa Kristusa poveličeval ter sramoto doverševal nespokorjenim grešnikom, kateri so imeli ravno iste pripomočke, da bi se bili ž njimi izkopali iz grehov, pa se jih niso hotli poprijeti. — Pregrešenje Davidovo, Petrovo, Avguštinovo in veliko družih nam je znano, ali zavoljo tega naše spoštovanje do njih ni manjše, ravno tako tudi razodeti njihovi grehi ne bodo škodovali niti njihovi časti niti njihovi večni sreči.“

To izrekši o. Jeronim omolkne. Kralj Bogoris in vsi dvorniki se mu zahvaljujejo za tolaživno podučevanje; le plemenitaš mu ni hotel dati lepega očesa, ter terdovraten ostane v svoji neveri; bodisi iz predsodkov bodisi iz prevzetnosti; bil je edini na vsem kraljevem dvoru, ki ni prejel sv. kersta. — Pač žalosten izgled prederzne prevzetije, ki hoče razumeti skrivnosti božje, ktere imamo le verovati in moliti.

15. Spreobrnjena ničemurnost.

Mlad plemenitnik, ki ni imel bratov, je bil že v nježni starosti zgubil svojega očeta. Živel je z materjo in sestrama v svojem gradu. Mati in sestri so bile ponabožne in pravi angeljci keršanske ljubezni in usmiljenja vsej okolici; mladi plemenitnik pa je le mehkužnosti svojega telesa stregel. Cele dni je stal pred zerkalom, druge skerbí ni imel, kakor lišpati, česati se, lasé viti in s prijetnimi dišavami si potresati glavo. Mati ga je večkrat nagovarjala, naj bi se zapisal v vojake ter šel na vojsko; toda kako bi bil mogel to storiti on, ki se še ni upal iti na lov iz golega strahú, da mu ne bi kak tern razmeršil lás. Velika ta skerb za teló je pa vendar imela nekaj dobrih nasledkov, te namreč, da ga je varovala razuzdanosti; kajti bal se je vsega, kar bi vtegnilo škodovati zdravju in belo-rudečemu obličju. Njegovi ničemurnosti se je ves svet smejal, ali zadostno tolažilo mu je bilo zerkalo, v katerem je ogledaval in občudoval gladko kožo lepega svojega obraza, ki je bil vsa njegova sreča in slava.

Necega dné se primeri, da mimo grada gré pater Bazili, mož bistrega uma in predstojnik bližnjega samostana. Mati in sestri ga vidijo, povabijo na južino ter naprosijo, naj bi med jedjo skušal mlademu sinu, oziroma bratu, navdihniti bolj možastega in keršanskega duhá. Menih sprejme vabilo in ostane v gradu. Živa je bila govorica med jedjó, ali Bazili besedice ni žugnil o tem, česar je bil prošén. Starejša sestra vedoča, da ima kmalo konec biti južine, povzame besedo, rekoč: „Jelite, častiti pater, da se prav ne spodobi mlademu plemenitniku, da se pečá le z edino skerbjó za svoje teló?“ —

„Draga gospodičina“ — odgovori Bazili — „teló je človeku imeniten del. V telesu človek na tem svetu žíví, v telesu gleda človek človeka, v telesu se človek s človekom obhaja. Po telesu človek žive

občutke veselja in bolečine prejema, po telesu človek s stvarmi tega svetá v zvezo stopa, telesu njegovemu tudi one svoj vtisek zapuščajo. Izmed vseh teles, ktere je Bog vstvaril, brez dvoma je človeško najlepše, najbolj čudovito, še zvezd na nebu ne izvzamem. Z najlepšimi primerami sestavljeno, zdravo, krepko teló, — nježno, veličastno a tudi pohlevno obličje — v gladko, tanko in mehko kožo krasnih barv zavito — kaj je lepšega na svetu; vsi moramo njega, ki ima te prednosti, občudovati, on pa se mora vsega tega veseliti. Moja misel toraj je, da je teló, ki je bistvin naš del, vredno naše skerbí in pazljivosti.“

Tega odgovora je bil jako vesel mladi plemenitnik, materi in sestrama pa se je na obrazu brala neka nevolja nad patrom. Starejša sestra, ki je bila zastavila vprašanje, zopet povzame besedo, rekoč: „Lepe nauke, zares, nam dajete, častiti Bazili, pač se od vas nismo nadjale tacih!“ — Na to se oglasi mlajša in nekako živo odgovori patru, rekoč: „S temi nauki, častiti pater, ste si pač samí v največem nasprotji. Kako za svoje teló neki skerbite vi, ki nas druge tako ognjeno opominjate, da imamo skerbiljivi biti za svoje. Vi svoje teló oblačite v spokorno, terdo suktnjo, vi po blatu in terdem kamenji boši hodite, in to še celó po zimi; vi si težka dela nakladate; vi se s postom slabite, vi po telesu z bičem hudó udrihate, vi mu ne privoščite pokoja niti po dnevi niti po noči: je li to tista skerb za telo, ktero nam priporočate?“ — „Ali tù je velik razloček“ — pater mirno odgovori — „dà, velik razloček. Jaz tako delam zato, ker po vstajenji pričakujem drugzega telesa.“ — „Ali mar mi ne pričakujemo vstajenja?“ — oglasi se mladi plemenitnik. — „Če je temu tako“, odgovori Bazili, „o, dobro pazite, da se v tem ne goljufate. Kdor na tem svetu svoje sreče išče v telesu, po vstajenji ne sme pričakovati boljšega telesa. Le s tem, da sedanje teló pokorimo, da je žertvujemo Božji pravici, da v njem Bogu služimo,

delamo in terpimo, se zagotovimo, da bode po vstajenji tisočkrat krasnejše od onega, katero sem vam poprej opisoval. Verh tega pa bode neumerljivo in tem krasnejše, čem bolj smo je na tem svetu poniževali in zatajevali.“

„Ko sem bil mlad“, Bazili dalje govori, „jako sem ljubil svoje teló, vse moje misli so se vertile okoli njega. Pravili so mi, da sem priljuden — in verjel sem jim. Všeč mi je bilo, da so ljudjé tako mislili o meni, tudi sem rad imel nje, ki so mi to govorili. V petnajstem letu svoje starosti sem dobil koze. Ta bolezen me je silno skerbela in zdelala, ali — tudi spametovala. O, moj Bog! djal sem sam pri sebi, vsa ljubezen, ki sem jo imel do telesa, vsa skerb, ki sem jo na-nj obračal, niste ga mogle obvarovati gnjusnega zlá, katero mi bo vzelo vse lepoto! Taka je tudi z vsemi premembami, ktere skušajo drugi. Na to sem jel premišljati ljudí vseh starosti, in zapazil sem, da teló kolikor toliko spremeni vsaka starost ter mu odvzame nekoliko lepote; da pa ne more nikdo ustaviti naravne postave, ktera človeka, hočeš ali nočeš, stara in bliža smerti, ktera marsikoga nemilo pokosi, predno doseže starost. Ta misel mi solze privabi v oči in kmalo zaspím. V spanji se mi je zdelo, kakor da bi mi nekdo v uho šepetal besede: Ne jokaj se, moje dete! V tem življenji rabi svoje teló takó, da boš ž njim Bogu služil in spolnoval vse svoje dolžnosti; nič mu ne prizanašaj, ne bodi nepokojen v terpljenji, in tudi ne žaluj niti zavolj prememb, ki te vtegnejo zadeti, niti zavolj bolezní in slabosti, ki je skušaš, niti zavoljo betežnosti, ki ti je prinese starost, niti zavoljo bolečin v smertnih težavah! Z ostro pokoro berzdaj svoje teló, pa ti bo Bog v dan vstajenja dal drugo teló, veličastno, nespremenljivo, neumerljivo; takrat in vso večnost se ga bodeš veselil v kraji večnega veličastva!“

Izrekši zadnjo besedo, pater v roko prime svojo palico ter molčé odide. — Mladi plemenič ne

da bi po svoji navadi šel v izbo pred zerkalo, ampak gre na vert, ondi se delj časa spreha ja premišljeva je Bazilijevo govorjenje. Vernivši se v dvorano, kjer ste delali sestri, ji vpraša: „No, kaj pravite o Bazilije- vem govoru?“ — „Ravno o njem se pogovarjave“, odgovori mu starejša, „radovedni sve, kaj neki misliš o njem ti, ljubi bratec?“ — „Jaz pravim: Pater ima prav, jaz pa tudi. Vedve ste vedno trobili: Teló mo- ramo zaničevati, nikakor ga ne smemo spoštovati. Zdaj ste pa slišali, da je teló bistven človekov del, da nas toraj veže dolžnost, skerbeti za-nj. Ali res je, da sem tudi jaz živel v zmoti. Jaz nisem pre- mislil, da mi je dano teló le zato, da na tem svetu delam ž njim, ter si tako na unem svetu zaslužim lepše, ali da drugače rečem, prazniško telo. S to rečjo je taka, kakoršna z raznimi oblačili, ktera vedve nosite. Vedve imate vsakdanja oblačila za domá, kterih skoro kar nič ne varujete; imate pa tudi krasna oblačila za nedelje, praznike in sloves- nosti; in teh skerbno varujete.“ — „Prav si razumel patrove besede“, odgovorila mu je mlajša sestra. „Pač lep praznik bode vstajenje in krasna družinja se bode zbrala pred večnim in pravičnim sodnikom, kteri tudi nam dodéli milost, da bomo tudi mi v tej veličastni družinji!“ — „Draga sestra, zgodilo se bode, ako prav rabimo svoje teló, ako je Bogu damo v živ, prijeten dar. Saj nam je dano le iz tega na- mena, obračajmo si ta nauk na večno korist!“

Tako se je tudi zgodilo. Brat se je zapisal v vojake ter se vsako sredo in vsaki petek terdo postil. V vojski je bil ubit in pod bliščečo obleko okoli go- lega njegovega trupla so našli spokorni pas. Mlajša sestra se je ponunila ter bila vsem tovaršicam izgled ponižnosti in spokornega življenja. Starejša sestra je ostala pri materi, kteri je ljubeznjivo stregla. Vsi pa so umerli v slovesu svetosti in v terdnem upanji veličastnega vstajenja.

16. Pesnik pri poduku.

Necega dné je šel pesnik obiskat svojega stričnika v kartuzijanski samostan. Ko sta se bila pogovorila o raznih stvareh, pesnik stričniku reče: „Ravno sem doveršil pesem, o kateri mislim, da mi bode na slavo. Z vso skerbjo sem jo izdelaval, hočem jo pa še dve leti piliti, in še le potem ž njo stopiti na beli dan; kajti boljše je nekoliko odlašati, da se tolikanj bolj zagotovim všečnosti pred svetom.“ — Na to mu stričnik odgovori: „Po mojih mislih bi menda rajše še dve leti čakali z izdajo te pesmi, ako bi vam kdo zagotovil, da jo bode potem bral in občudoval ves Paris, ves dvor, vsa Francoska dežela.“ — „Prav res, reče pesnik, in misel me je, štiri leta oberniti v to, da jo prav do gladkega popilim.“ — „Toda, kartuzijan dalje pravi, „ko bi vam kdo zagotovil, da bode po vsi Evropi brana, občudovana in v vse jezike prestavljena, ako jo še štiri leta pilite, ali ne bi hotli še ta štiri leta čakati ž njeno izdajo?“ — „Prav rad, tolika slava bila bi vredna, da delam še osem let,“ — odgovoril je pesnik. — „In ako bi vam bil kdo porok, da bi vam ta pesem slavo pridobila ne le pri sedanjih, ampak tudi pri vseh evropskih rodovih, tako da vam ostane slava do konca sveta, ali ne bi hotli dovoliti, še osem let čakati, predno izdaste to pesem?“ — „Serčno rad,“ — kartuzijanu pesnik odgovori. — „Po tem takem trajalo bi to vaše odlašanje šestnajst let,“ kartuzijan pravi, — „ali se pa v sedanji svoji starosti nadjate, še šestnajst let živeti, in dočakati omenjene slave?“ — „Nikakor ne,“ pesnik odgovori, „ali kaj je na tem? Slava, ki jo vživa človek, dokler živi, ni nič; le slava, ki si jo zapustí, je vredna vsega našega prizadevanja.“ — „Vi bi toraj — stričnik dalje vpraša, — pripravljeni bili vse svoje življenje prizadevati si za slavo, katero bi dosegli še le po smerti?“ —

„Gotovo,“ pesnik odgovori, „in tako menda misli vsak omikan in misleč človek.“ —

„Če je pa temu tako, dragi moj stričnik,“ — pater dalje beseduje, — „kaj vam brani pridobiti si veliko to slavo in še večo, ki vas čaka po smerti, slavo, ktere ne boste le zapustili za seboj na tem svetu, temuč jo vekomaj vživali? Da dosežete to slavo, ni vam treba let, ki vam jih je še živeti, obračati v to, da pilite svojo pesem, treba je le, da boljšate svoje življenje in goreče služite svojemu stvarniku; kajti česar vam za pesem, ako jo spilite kolikor le mogoče, nikdo ne more obljubiti, to vam za zvestobo v službi Božji zagotavlja sveta vera.“ — „O, zdaj mi je jasno,“ pesnik vsklikne, „kam me hočete navesti, ali o tem zdaj ni govorjenja. Vi ubogi kartuzijani imate le žalostne in temne misli. Mi živimo na tem svetu, torej nam je govoriti o slavi tega svetá; kajti slave onega svetá ne vidimo.“

„Toda,“ kartuzijan pohlevno odgovori, „ali boste slavo tega sveta videli, ko vas več ne bo na svetu? In ker bodete vendar le zapustili ta svet ter se morali preseliti na oni svet, kterega ne vidite, ali ne bi bilo modrejše, da skerbite za slavo, ki bode za vami šla in jo bodete vekomaj vživali, kakor za slavo, ki se vam bode dajala potem, ko več ne bodete vedeli zanjo? Kaj pa je tudi slava, ktero hočete doseči s to pesmijo? Kaj je slava tega svetá v primeri s slavo, ktero vam pridobi sveto življenje? Slava tega svetá je negotova, nikdo vam ni porok zanjo; slava onega sveta vam je zagotovljena z besedo Božjo — v sveti veri; slava tega svetá je majhna in jako omejena. Bodi si, da bode slovelo vaše imé po vsem Francoskem, po vsi Evropi, pri vseh njenih národih in še tudi pri potomcih; toda koliko ljudi bi vendar bilo med vsemi temi narodi, kteri ne bi zvedeli vašega imena; slava onega svetá bode pa splošnja, tako da vas bodo sodnji dan spoznali, spoštovali, hvalili, občudovali in slavili ne le vsi, ki zdaj živé

po Francoskem, v Evropi, Aziji, Afriki, Ameriki in Avstraliji, ne le vsi, ki bodo živelí za nama do konca svetá, ampak tudi vsi, ki so živelí pred nama; slava, ki si jo morebiti pridobite s svojo pesmijo, bode vendar le kratka in minljiva, če tudi traja do konca svetá; kajti ko preide svet, tedaj ne bode govorjenja niti o pesništvu, niti o kaki posvetni stvari; s svetom preide tudi vsa posvetna slava in čast; prava slava, slava pred Bogom, slava, ki sloní na resnici in pravici, slava, ki jo bodo dajale vse pametne stvari Božje, pa vekomaj ostane. Ali ste tedaj želja in upanje take slave v resnici temne in žalostne misli kartuzijanske? Ali je na svetu kaj, da bi vas bolj tolažilo, bolj povikševalo, bolj razveseljevalo, kakor večna slava? Kaj pravite o tem?“ — Pesnik odgovorí: „Prav lepa je ta pridiga, — a dolga je.“

„No, pa pustiva to reč; poverniva se k vaši pesmi, o kateri se nadjate, da jo v dveh letih spravite na svetlo.“ — „Da, ako mi Bog ohrani življenje!“ — „Ko vaša ta pesem zagleda beli dan, ali morda menite, da ne bode našla presojevavca in grajavca?“ — „In če tudi, koliko se jih bode neki oglašilo zoper njo? Dobro delo, to vem, brez presojevanja ne ostane; zgodilo se bode tudi, da se kdo zoper njo oglasi iz gole nevoščljivosti. Toda nikogar se ne bojím, kajti vedel se bodem zagovarjati.“ — „Tudi to dam veljati,“ kartuzijan odgovori, „ali ko bi vam kdo povedal sredstvo ali pomoček, s katerim bi vsem nevoščljivcem zamašili usta ali še celo prisilili je, da bi hvalo peli vaši pesmi, ali se ne bi poprijeli tega sredstva, ako bi tudi dvé leti pozneje na svetlo prišla vaša pesem?“ — „Kam me pa zdaj hočete peljati s svojim računjenjem?“ — „Do prave slave,“ — pater odgovorí, — „do slave, ktero vam bode dajal ves svet; do slave, ki bode poslednji dan in vso večnost prisilila vse vaše sovražnike in nevoščljivce, da vas bodo hvalili, spoznali in obstali,

da ste prav storili, ter se tudi kesali, da niso vas posnemali.“ — „Rad spoznam,“ — pesnik na to reče, — „bilo bi najboljše, da bi nam slava, za katero se trudimo na tem svetu, bila le videz in veša, ki nas zapeljuje. Ali kaj hočemo? Človek je in ostane človek, človek med ljudmi živi — bedak med bedaki.“ — „Kaj vam pa brani, da ne bi bili modri z modrimi? Ali mislite, da ni pravih modrijanov na svetu? Porok sem vam, da na svetu še živi marsikdo, kateremu je posvetna slava le pena, večna vse! Vi med ljudmi živite, ali v kratkem bosti vi in oni pri onih, ki so šli pred nami, in pri onih, ki bodo šli za nami na oni svet; sodnji dan pa bomo vsi stali pred sodnjim stolom Božjim. Zakaj toraj vi ne bi posnemali tistih, kateri si v duhu te resnice prizadevajo za pravo splošno in večno slavo onega svetá?“

„Predragi moj stričnik,“ pesnik kartuzijanu pravi, „ako bi bil star še le dvajset let, hotel bi pokartuzijaniti se.“ — „Jaz ne govorim zato, da bi se vi pokartuzijanili, ampak le želim, da se prav pokristjanite in Bogu zvestó služite.“ — „In kaj mi je v ta namen storiti?“ vpraša pesnik. — „Svojo vest očistiti v skesani spovedi, greha se varovati, dobro delati, svete zakramente vredno prejemati, ničemurni slavi tega minljivega sveta odpovedati se ter skrbeti za edino potrebno, da se v pravi slavi prikažete pred sodnjim stolom Božjim.“ — „In pesem, kaj ž njo?“ — „V ogenj jo verzite, pa več ne mislite nanjo!“ — „V ogenj s pesmijo, s katero sem se tolikanj trudil! V ogenj s pesmijo, o kateri sem mislil, da mi s slavo stoterno poverne ves trud! — — da, zgodi se vaša volja; to bodi pravi slavi prvi dar, ki ga hočem dati, — spoznavši svojo ničemurnost, kateri sem dozdej služil. Kar ste govorili, častiti pater, to je resnica, katere sem prepričan; da imam pesem pri sebi, pričo vas jo v ogenj veržem; domù grem, in prvo, kar bom prišedši na dom storil,

bode to, da sežgem svojega malika.“ — „Tolikanj vam danes še ne zaupam,“ na to pater odgovori, „le meni jo pa še danes pošljiti, jutri me pa spet obiščite; da skupej doveršiva to delo.“ — „V malo trenutkih bo v vaših rokah. Tako lahko mi je zdaj pri sercu, kakor da bi se mi bil težek kamen odvalil od njega, od kar sem sklenil, Bogu dati se vsega in prvo skerb imeti za svoje zveličanje. Z Bogom, jutri se vidiva.“ —

Pesnik je bil mož beseda; še tisti večer kartuzijanu pošlje pesem, drugi dan obišče patra, pričo njega sežge pesem; uterdi se v dobrih sklepih tako, da mu je bila glavna skerb za čast Božjo in njegovo zveličanje. Njegovo spreobrnjenje je bilo resnično; v ostri spokornosti je živel, toda ne dolgo. Šest mescev potem, ko je bil spregledal svojo slepoto, umerje poln upanja in tolažbe in hvaležnosti do Boga, ki ga je še o pravem času razsvetlil s svojo milostjo, da je zadostil svojim zmotam. Bilo je njegovo truplo po njegovi želji pokopano pri kartuzijanih; duša njegova pa se je preselila na prave, neizvenljive slave večni dom.

17. Lepe menihove sanje.

Imel je menih sanje, ktere so ga bile jako utrudile. Niso ga le nepokojile v spanji, ampak bil je tudi ves zmešan, ko se je bil zbudil. Ker so se mu bile te sanje živo vtisnile v spomin, dozdevalo se mu je, da kaj pomenijo; skušal je toraj, da bi si je razložil. Ali pri vsem svojem trudu jim ni našel pomena, da bi bil zadovoljen ž njim. Da bi se rešil iz te zadrege, napoti se k svojemu opatu, verže se pred njim na kolena ter ga prosi blagoslova. Opat mu reče vsesti se, in verno poslušati meniha, kateri mu pripoveduje to-le:

„Častiti oče, to noč se mi je sanjalo, da me je kralj poklical na svoj dvor. Ali sem bil te novice

vesel ali ne, tega ne vem povedati vam. Samo tega se spominjam, da sem se skerbno pripravljaj, da spodobno stopim pred kralja. Dal sem si lepo suknjo narediti, lep plašč sem si omislil, bele nogovice sem obul in novo kapuco oblekel. Zdelo se mi je, da sem dosti spodobno oblečen. Ko dospem v kraljevo poslopje, peljali so me v veliko dvorano, kjer je bilo zbrane veliko gospode obojega spola. Komaj sem se nekoliko razgledal, kar zapazim, da nimam kapuce. Lahko si mislite mojo stisko. Kmalo potem zagledam, da so bose moje noge. Nikakor nisem mogel umeti, kako da sem tak prišel v kraljevo poslopje. Tacemu mi ni bilo ondi ostati, iti iz dvorane si pa nisem upal. — Poslednjič pa še zapazim, da namesti novih lepih oblačil le slabe cunje pokrivajo moje teló. Kakošna sramota mi oblije obraz, si lahko mislite; nisem vedel, niti kaj mi je storiti sredi take družinje, niti kam bi obernil svoje oči. Toda muke, katero sem terpel, ne morete misliti si niti vi, niti vam je morem z besedo popisati jaz. Drug pomoček mi ne ostane, kakor v tej obleki zapustiti dvorano, in skozi izbe in dvore kraljevega poslopja in mestne ulice bežati v samostan ter ondi zapreti se v svojo celico. Da-si tudi je bilo to zame velika sramota, vendar sklenem to storiti; kar so napovedali, da kralj že gre in zdaj zdaj stopi v dvorano. Pri tem naznanilu glasen krik zaženem — ter se zbudim. Bil sem na svoji postelji — ali težko sem sopal — vendar pa sem bil vesel spoznavši, da so bile le sanje. Toda dozdeva se mi, da imajo te sanje svoj pomen; iskal sem njihovega pomena, ali nisem ga mogel najti; zanašaje se na vašo razvidnost, prišel sem k Vam ter vas prosim, da mi poveste, kaj vi mislite o teh mojih sanjah.“

„Moj sin“, opat odgovori, „ne motiš se, ako misliš, da imajo te sanje svoj pomen. Akoravno navadne sanje izvirajo le iz domišljije človeške, in jih

ne moremo razložiti, vendar si iz teh tvojih sanj lahko posnamemo koristne nauke.“

„Vsi bomo poklicani pred kralja vseh kraljev, vsi se moramo pokazati pred njegovim sodnjim stolom. Znana ti je ta verska resnica, iz nje si posnemimo naslednje nauke“:

„Pervič: Skerbimo, da se prav pripravimo na poslednji dan. — Ako si bil tako skerben, da bi bil rad v spodobni obleki stopil pred svojega posvetnega kralja, koliko skerb moraš še le imeti, da svojo dušo očistiš, z lepimi čednostmi ozaljšaš in z dobrimi deli obogatiš, vedoč, da si na sodnji dan povabljen pred kralja nebes in zemlje.“

„Drugič: Iz svojih sanj lahko spoznaš, kako bodo osramoteni oni, ki so v nemar pustili skerb za svoje zveličanje. — Kolika sramota za meniha in za vsako keršansko dušo, ktera se bode v nespodobni obleki, ali celó naga dobrih del sodnji dan prikazala pred Jezusom Kristusom, sodnikom živih in mertvih, in pred nebeškimi in svetimi duhovi! Kolika sramota bode oblila nje, kateri bodo z ostudnimi ranami, to je, z grehi obloženi prišli pred sodnji stol Božji.“

„Tretjič: Uči se iz svojih sanj ponižnosti, ktera mora spremljati vsa naša dela ter biti steber, na katerem sloné vsa naša opravila. Gredé na kraljev dvor mislil si, da si lepo oblečen, tje prišedši si pa videl, da si nag. Ravno tako se je nam bati, da pri žarku Božje luči ne otemné vsa dozdevna naša dobra dela; bati se nam je, da vse naše bogastvo ne bode zgolj revščina; bati se nam je, da se vsa naša tukajšnja slava ne spremeni v večno sramoto! Ta misel naj nam pa nikar ne jemlje serčnosti, ampak spodbuja naj nas, da bodimo pazni, čuječi in — ponižni.“

Poln tolažbe se menih verne v svojo celico. Ponižnost, v kateri se je vadal in uterjeval, je kazala, da opatovi nauki niso padli na nerodovitno zemljo. Naj bi jih tudi mi ne prezirali, kajti kakor menihu tako tudi nam veljajo ti nauki.

18. Zaljubljeno pisemce.

Flora, lepa deklica, je živelá pri svoji starejši sestri; lepo premoženje so jima bili starši zapustili. Med tem, ko se je starejša pečala z gospodinjstvom, skerbela je Flora le za ničemurni lišp, s katerim je hotela svetu dopasti. Vso čast je stavila v to, da je imela okoli sebe veliko častivcev, ki so, zdaj povzdigovaje njeno telesno lepoto, zdaj občudovaje dušne njene spretnosti, zdaj slavé njen veseli in priljudni značaj, pogostoma zbirali se okoli nje. Ostali čas je obračala v to, da je odgovarjala zaljubljenim pisemcem, ktera je vedno dobivala. Z vsem tem je pa le za nos vodila svoje častivce, častivci pa njo. Vsacemu izmed njih je rekla, da je edini, ktereга ljubi, edini, čegar hoče biti; njej je pa vsaki prise-gel, da ljubezni gori do nje, če prav v sercu nikdo ni maral zanjo. Ker Flora ni iskala nič družega, kakor da je pasla svojo ničemurnost, vedla se je le počteno in dostojno; in tudi njeni častivci niso hoteli nič družega, kakor kratkočasiti se ž njo. Vendar je pa to ničemurno in dragi čas trativno življenje bilo mnogim v spotikljej; budilo je sum ter bilo grešno v Božjih in človeških očéh. Flora je to sama dobro čutila, kajti vest jo je jela peči in sredi kratkočasov jej je bilo dolg čas. Necega dné sestri razodene, da se jej merzi dosedanje življenje in da je sita svoje ničemurnosti. Ta odkritoserčnost dá sestri priliko, da jo začne opominjati ter jej pripo-ročati bolj keršansko in pametnejše življenje. Flora je verno poslušala lepe te opomine, tako da se je sestri zdelo, da se bode Flora v resnici spreobernila in poboljšala; Flori sami pa se je dozdevalo, da je že spreobernjena. V teh občutkih ste obé začeli de-lati najlepše sklepe o novem življenji. Toda prvo zaljubljeno pisemce, ktero je Flora prejela, poderlo jej je z nova vse dobre sklepe in pogreznilo jo v

raztresene misli, iz katerih se jej je zdelo, da se ne more izkopati.

Necega dne jo nagovori sestra, da bi šla ž njo in njenimi prijateljicami k pridigi. To vabilo jo pretresne in spravi v zadrego, kajti ravno je odgovarjala omenjenemu zaljubljenemu pisemcu. Ker ni hotela nepriljudna biti do prijateljic, popustila je pisanje ter odpravila se ž njimi s terdnim sklepom, precej po pridigi dokončati in odposlati začetni odgovor. Bila je nedelja, ko se bere evangeli o „Lazaru in bogatinu,“ in pridigar je v svojem govoru živo popisoval peklenske kazni in večni ogenj, v kterega je bil veržen bogatin zavoljo svoje terdoserčnosti do ubozega Lazarja in zavolj posvetnega in mesenega življenja. Za Floro je bil ta govor kakor nalašč narejen; najboljšega vspeha se je nadjala njena sestra; ali Flori, kateri je bilo vedno v mislih zaljubljeno pisemce, se je ta govor, kakor je bil lep in ginljiv, vendar zdel predolg, in kar nič je ni ganil. Iz cerkve domú prišedša se precej vsede za mizo, da doverši odgovor. Ko je hitela, pečatiti svoje pismo, jej raztopljeni pečatni vosek kane na roko, tako da neznano zavpije. V prvi svoji nevolji vosek in pismo v plamen verže. Sestra strašni krik zasliši in naglo priteče; Flora zagledavši jo vsklikne: „Oh, sestra, kaj je še le peklenski ogenj, če me tako peče že kaplja pečatnega voska, ki mi je kanila na roko? Nobenih zaljubljenih pisemc več, za vselej se jim odpovém.“ — Sestra je komaj smeh deržala; med tem pa, ko je Flori obvezovala opekljino, Flora dalje govori: „Govor o peklenskem ognji le poslušati, to nič ne zdá; da si kdo živo pred oči postavi strašno njegovo muko, treba je, da čuti bolečine, ktere dela ogenj. Oh, kako bi se ljudje bali in varovali greha, ako bi le nekoliko poskusili ogenj, ki jih v večnosti čaka!“

Med tem, ko je Flora tako govorila, jej strežaj necega njenega častivca pisemce prinese. „Le

vernite se,“ mu naglo reče, „nazaj nesite pisemce ter recite svojemu gospodu, da več ne sprejemljam niti pisemc niti obiskovanj; ne da bi k meni hodil, hodi naj k pridigam ter naj po njih svoje življenje ravna, — tako sem tudi jaz terdno sklenila.“ — Naglo so ta odgovor zvedeli vsi njeni častivci, in nikdo je ni več nadlegoval. Flora je v miru živela ter si prizadevala pobožno živeti in popravila je da-jano pohujšanje. Dvanajst let potem je sestri v rokah umerla polna tolažbe in vsa vdana v voljo Božjo. Kakošna bi bila njena smert, ako ne bi bila spre-menila svojega življenja?

19. Varno in pazljivo hodi po poti, ki pelje v nebesa.

Njega dni so učenci svojega učenika modrijana vprašali, ktera umetnost da je največa in najvažnejša na svetu? — „Zdi se mi, da umetnost, ljudstvo, de-žele, mesta in družine vladati; umetnost, telesu va-rovati zdravje, dušne strasti berzdati, za zveličanje skerbeti, greha in pekla varovati se ter nebesa pri-dobiti si.“

V svetnih opravilih so ljudje še precej previdni in skerbni, ali kaj radi v nemar puščajo skerb za svoje zveličanje.

Ako popotnik pride do nevarnega kraja, jako jako previdno hodi in gleda na vsako stopinjo. — Ako bi moral iti čez cvetočo trato, o kateri veš, da ima veliko skritih jam in pokritih brezen, v ktere lahko zabredeš tako, da si, ko vanje padeš, nikakor ne moreš pomagati iz njih, ali ne bi dobro gledal in pazil, kam da stopiš? — Ko bi v družinji potoval, in bi videl, da se je več tvojih tovaršev že pogreznilo in za vselej zginilo izpred tvojih oči na levi in desni tvoji strani, ali se ne bi ustrašil in tolikanj bolj pazljivo hodil? — In ko bi pri vsem tem kdo

tvojih tovaršev norčevaje se skakal po nevarnem kraji, ali ne bi o njem mislil, da ni prav zdrave pameti? — Toda glej! Tvoj sosed je zginil s tega sveta in šel v večnost; tvoj brat morda že v grobu spi, sodba mu je že oznanjena, ne bode ga več na spregled! Ti pa, grešnik, se tega ne bojiš, in živiš tje v en dan brez vse skerbí, da se vtegne taka tudi tebi kmalo pripetiti? Glej pravičnih, kako se tresejo pred smertjo in sodbo, glej, kako skerbno živé! Vém sicer, kaj mi boš na to odgovoril; rekel mi bodeš: „Vendar je več takih, ki so brez skerbí za svoje zveličanje!“ — Toda vprašam te: „So li ti posnemanja vredni?“

Ako veš, da je ktera pot nevarna, da na njej na popotnike prežé roparji in morivci, kaj ne, da se jej boš ognil, ako ti je le mogoče; če pa ni mogoče, ogniti se jej, bodeš se dobro oborožil in še koga naprosil, da te spremlja, pri vsem tem pa bodeš še pazil na vsako stopinjo, na vsak, še tako majhen šum. — Grešnik pa brez potrebe v najnevarniše priložnosti zahaja in to brez strahú, brez brambe; kaj čuda toraj, da se pogubi!

Ako nalezljiva bolezen razsaja po deželi, kako ljudjé po zdravilih poprašujejo! Ako se v sosednji deželi prikaže kuga, kako skerbno se pazi na mejah, da se čez nje ne zanese kaj kužlivega! Prav je to. — Ali vse drugače ljudje ozir dušne kuge ravnaajo. Sredi popačenega svetá živiš, pa se ga ne varuješ, ne moliš, se ne postiš, se ne zatajuješ, svojih telesnih počutkov ne berzdaš, temveč jim vse pripustiš, in jim morebiti še napeljuješ dušnega strupa s pohujšljivimi knjigami, pesmami in podobami. — Pač veliko čudo moralo bi biti, da se ne pogubiš, ako tako ravnaš.

Kedar se je pomankanja ali lakote bati, previdno delajo ljudje ter si nabirajo zaloge; in če tega ne morejo, deželo, ktera jih ne more rediti, zapustivši si drugod iščejo hrane, da lakote ne umerjó.

— Tako previdno tudi ti, ljubi moj kristjan, ravnaj; zbiraj si dušnih zakladov v molitvi in v sv. zakramentih, in če to ni mogoče, razun da se ločiš svoje tovaršije, zapusti jo, da si preskerbiš nebeške hrane, ktere svet noče udeleževati se.

Kedar se hiša vname v vasi ali mestu, v ka-košnem strahu so sosedje, kako si prizadevajo, pogasiti požrešni plamen! — Glej, več tvojih tovaršev v peklenškem ognji že gori, njemu si tudi ti bliže z vsacim dnevom, morda se tudi že po tebi spenja: ti pa se ne treseš? — si kar nič ne prizadevaš, uiti mu?

Kedar divja, kervoločna zver razsaja po deželi in ljudi napada in požira, kakošen strah je po deželi, kakošne straže se postavljajo! — Glej! Satan pa hodi po svetu kakor erjoveč lev ter išče, koga da bi požerl; vsaki dan v svoje mreže vloví kogá ter ga seboj pelje v pekel. Morebiti je tudi v tebe že zabodel svoje kremplje, pa se mu kar nič ne braniš in nikoga na pomoč ne pokličeš, da bi te rešil!

Kedar čez derečo reko greš po ozki, šibki bervi, ali čez potok bredeš po razstavljenih kamenčkih, tedaj gotovo jako varno stopaš bojé se, da ne bi zgrešil bervi ali kamenčka; ravno tako varno in pazljivo stopaj po ravnem potu, ktereга ti kažejo zapovedi božje; v verskih zadevah pa se terdno derži neomahljive skale, na katero je Jezus Kristus sezidal svojo cerkev.

20. Kralj Kozmijski.

Kozmija je bilo glavno mesto velicemu kraljestvu enacega imena. Ne daleč od tega mesta je bil otok, Ejonija po imenu. Med Kozmijani in Ejonijani, kateri so bili naselniki iz Kozmije, pa je bilo tako sovraštvo, da se kar nič niso pečali seboj; temveč Ejonijani so vsacega Kozmijana, ktereга je vihár na

morji zanesel na njihov otok, zgrabili ter ga odpe-
ljali v kamno ali kačjo dolino. Tako so nam-
reč imenovali kraj, kjer je bilo veliko kamenja,
gozdov, divje zverine in kač vseh plemen. Prebi-
vavci nesrečnega tega kraja živeli so le ob divjem
in grenkem sadji, stanovali so le v votlinah in jamah,
ter so med seboj bili v hujši vojski, kakor z zverino
in kačami.

Čem žalostniši je bil ta kraj, čegar prebivavci
so bili jako nesrečni, tem krasnejši so bili na tem
otoku vsi drugi kraji, kjer so ljudje živeli v obil-
nosti in bogastvu, v miru in ljubezni, v edinosti in
vsakoršnem veselji. In ta otokov del, kterege so
neprehodne gore ločile od kačje doline, imenoval se
je srečna dolina, ne le zavoljo tega, ker je bila
srečna ta dežela še sama po sebi, ampak tudi zato,
ker ondi niso med se sprejeli nobenega tujca, kateri
je na otok prišel brez velicega bogastva in brez dra-
zega blagá.

Mesto Kozmija je imelo pa tudi to posebno na-
vado ali postavo, da je mestno starešinstvo vsako
leto odstavilo kralja ter si volilo novega. Volili so
si pa kralja izmed tujcev, kateri niso nič vedeli o tej
postavi in tudi ljudstvu je bila neznana ta postava.
Novi kralj je za ta kratek čas po svoji všečnosti
vladal ljudstvo in gospodaril z nezmernimi zakladi
svojega kraljestva. Konec leta pa, ko se je najmanj
nadjal, odvzeli so mu vse, oči so mu zavezali in ga
peljali na barko, ki je jadrala v zaliv, iz kterege
je moral na suho stopiti v Ejoniji, ondi so se ga pa
berž polastili, in spoznavši ga po obleki, da je Koz-
mijan, in brez vsega premoženja, poslali so ga v
kačjo dolino, kjer je nesrečnež ostal do smerti.

Necega leta se je prigodilo, da je bil za kralja
izvoljen tujec, Evmen po imenu. Bil je jako pra-
vičen, dober in pošten mož, verh tega pa tudi jako
zmožen in posebno moder. Ko je terdno sedel na
kraljevem sedežu, začel je premišljevat, po katem

načinu da je bil izvoljen za kralja. Zlasti se je temu čudil, da ni nikdar nič slišal o svojem predniku, da ni nikogar videl izmed njegove ostale rodovine, da ni vedel, kakošne smerti da je umerl, in še tega ne, ali je res umerl ali se je kaka druga zgodila ž njim. Po vsem tem je popraševal, ali vse je bilo zastonj; ne da bi bil kdo odgovoril njegovemu popraševanju, še slavili so vsi njegovo veličastvo in moč. To prilizovanje mu kar nič ni bilo všeč, še poterjevalo ga je v sumu, da mora v tem biti nekaka skrivnost. Ko se iz tega suma ni mogel izmotati, toraj si je prizadeval, kraljestvo dobro in pravično vladati, umetnijo in tergovstvo povzdigniti na višo stopnjo, ter ljudstvu na vse strani do sreče in blagostanja pomagati. V vojski, ktero je moral začeti, postavil se je na čelo, slavno premagal sovražnika in sklenil mir, svojemu kraljestvu na korist in slavo. Njegovo ime je slovelo ne le domá, ampak tudi pri daljnih národih. Toda vsa ta slava ga ni oslepila. Ljubša od vsega hvalisanja bila bi mu le ena beseda odborova o tem, kar mu je delalo nepokoj. Ako pa kralj v resnici išče resnice, lahko jo najde. In Evmen jo je tudi zvedel. Bil je v odboru starešina, kateri je občudoval Evmenove lepe lastnosti, zapazil njegovo stisko ter mu v osebnem pogovoru razodel skrivno postavo. Evmen ga objame, ga zahvali ter mu obljubi, nikomur ne razodeti njegovega razodetja.

Veselega kralja poglavitna skerb je odslé bila, kako da bi odšel kačji dolini. Kmalo lepo priliko dobí. Hud vihar ejonijsko ladijo prižene na kozmijanski breg; ko se ta novica razglasi po kraljevem mestu, svetovavci berž kralju sporočé, da so Ejonijani sovražniki in da se ima ž njimi ravnati po postavi. Kralj pa jim odgovorí: „Ti nesrečni naši deržavi niso sovražniki, mar več jim gre milost in pomoč.“ Pokliče je toraj na svoj dvor, ter lepo ž njimi ravna. Njemu na veliko srečo bilo je več teh nesrečnih izmed glavarjev Ejonijskih. Večkrat se je ž

njimi pogovarjal in razodevši jim namen, da se hoče preseliti v njihovo deželo, jih vprašal, kako bi se v Ejonijo dali skrivej poslati zakladi, katerih si je nabral. Ko je bilo vse dogovorjeno, Ejonijane domu izpusti, je drago obdaruje, ter njihovemu kralju in njegovi materi pošlje zlato krono, v katero je bilo vdelenih veliko dijamantov. Ko Ejonijani odidejo, Evmen, ne pozabivši skerbí za kraljestvo, zbira zakladov, kolikor jih le more, ter vsaki teden v Ejonijo pošlje ladijo, ž njimi naloženo.

Med tem se približa čas, ko je po omenjeni skrivni postavi imel odstavljen biti; in prav res starešinstvo pride k njemu ter mu napové, da mora odstopiti. Evmen se temu kar nič ni čudil, ker mu je bilo vse znano, preskerbljeno pa tudi že vse. Brez vse nevolje je pustil sleči se, oči zavezati si, na barko peljati se in odpeljati. Ejonijani, s kterimi je tako lepo ravnal, poznavši postavo kozmijansko, so ga pričakovali v luki, prijazno sprejeli ter peljali na kraljev dvor; ondi pa so mu izročili vse zaklade in bil je ljubljenec kralju, velikašem in vsemu ljudstvu in tako je odšel kačji dolini.

Ako bi bil ti na Evmenovem mestu ter vedel to, kar je on vedel, ali ne bi bil ravno tako delal? Toda, zakaj pa tako ne ravnaš? Ali ne spoznaš, da Kozmija pomenja ta svet, Ejonija pa večnost? — Kačja dolina pekel, srečna dolina pa nebesa? V nekem pomenu si tudi ti kralj na tem svetu, če v drugem ne saj v tem, da si gospod svojih željá in vsega svojega djanja. Premišljaj, kako si prišel na svet, premišljaj namen, čemu da si na svetu; premišljaj osodo onih, ki so pred teboj šli s tega sveta pa jih več nazaj ní! Kaj ti vsa ta skrivnost naznanja? Dobro ti je to sicer že znano; vendar se daj še nekoliko podučiti. Varuj se nesrečne večnosti, hrepeni le po svojem zveličanji! Skerbi si za prijatelje v nebesih! Tje pošiljaj vse svoje zaklade, dobra dela in djanja. Skerbi, da si pridobiš prijateljstvo nebeškega kralja in nje-

gove matere; kajti le tako bodeš smert, ko te sleče tega svetá, z veseljem in zahvalo sprejel, ker te bo preselila v srečno kraljestvo, kterega ne bode nikdar konec.

21. Bedasti popotnik.

Popotnika, skozi gozd gredočega, zapazi razkačena levinja; naglo jo za njim udere, da bi ga raztergala in požerla, ter tako strašno tuli, da se razlega po vseh gozdih in hribih. Popotnik se sila ustraši ter jame na vso moč bežati, in res srečno uide kerviželjni zveri. — Toda ravno ta beg ga pripelje v drugo nevarnost — na kraj strašnega brezdna. Že je prepozno ustaviti in verniti se, kajti že se je uderlo pod njim; prestrašen roki steguje po kaki stvari, in res se mu posreči, da padaje zgrabi za vejo, ktere se tako terdno poprime, da na njej obvisi in se tako, kakor misli, reši brezdna, v katerem ga je čakala gotova smert. Toda še ni bil iz nevarnosti. Ko bolj na tanko ogleduje drevó, kterega se derži, ugleda dve gorski podgani, belo in černo, ki ste si prizadevali, drevó podreti s tem, da ste mu izspodjedali korenine. Spoznavši novo svojo nevarnost, pogleda brezdnu na dno, ter ondi ugleda strašnega zmaja, ki z bliskečimi očmi in odpertim žrelom željno pričakuje svojega plena. Preplašen tega pogleda svoje oči od tod oberne v stran, kjer so se drevesu še korenine držale zemlje; ali glej, ondi zapazi štiri kačje glave, ktere so se stegovale po njem, ter zdihovaje vsklikne: „Moj Bog, ali si me prihranil takošnim nevarnostim in zmajem odločil me v jed? Ali nimaš zame nobene pomoči, da uidem ljutim tem zverinam?“ — To izrekši zapazi da méd teče s peres tega drevesa. Nekoliko kapljic v roko vjame ter je dene na jezik. Neizrekljivo sladke so bile te kapljice in tako so ga pokrepčale, da bi se bil lahko rešil iz očividne nevarnosti, ako bi bil le količkaj

poskušal. Toda, kdo bi verjel, ne da bi si bil to krepčalo z nebes obernil v prid ter mislil, kako da bi se rešil, ampak zleze na drevó, ondi se zložno vsede na veje ter liže pogubonosno sladčico. Ko se je naliže, jame si nabirati zalogo za prihodnje čase, za ktere si prav po otročje v mislih zida zlate gradove. Toda, glej, objedeno drevó zahrešči ter se z nesrečnim, lahkomišljenim popotnikom vred pogrezne v brezdno, kjer ga zmaj s svojimi kremplji zgrabi in za vselej pogoltne v svoje žrelo.

O, neumni posvetnjak! spoznaj vendar, da si v tej priliki ti sam nesrečni ta popotnik; dokler je še čas, spreoberni bedasto svoje življenje, da uideš večni nesreči, ktera te gotovo čaka, ako ostaneš takošen, kakoršen si. Glej, od rojstva sèm vedno hodi smert za teboj, kakor rjoveča levinja. Njeno tuljenje si že velikrat slišal, in več ko enkrat si se ga že ustrašil. Zemlja, po kateri potuješ, je brezdno, ki pogoltuje vse, in v njeni globočini je brezdno večnega pekla. Edini steber, ki te njega varuje, je življenje tvojega telesa; toda to teló ima silno veliko sovražnikov, ne le vnanjih, ampak tudi notranjih; sami delci, iz kterih je sestavljeno, so v vedni vojski med seboj ter se spreminjajo v strup, kateri mu konec stori.

Življenje tvojega telesa ima odmerjen čas, kterega ne moreš podaljšati ne za trenutek ne. Ta čas se pa vedno krajša, dan in noč ga glojeta do trenutka, ko se zgrudi tvoje telo ter se preseli v večno brezdno.

Ali pa ni nobenega pomočka, da uideš strašni tej nesreči? — Imamo ga, — toda enega samega; edina skerb nam mora toraj biti, da tega ne zgrešimo. Jezusov križ je tisto drevó življenja, ki nas more rešiti. Le njega se terdno oklenimo, in ušli bomo vsem svojim sovražnikom. — Bojmo in ogibljimo se medú, kterega nam ponuja svet. Ta med je sicer tudi dar z nebes, dan nam v krepčalo, toda bati se nam je, da se njegove sladčiče ne upijanimo in oma-

mimo tako, da bi pozabili nevarnosti, v katerih biva-
mo. Tega medú smemo vživati le toliko, kolikor ga
nam je treba, da si obranimo moči, s kterimi si
služimo večno življenje. Méd tega svetá je le po-
moček, nikakor pa ne namen našega življenja, Zlate
te resnice nikdar ne zabi, moj čitatelj!

22. Gerb papeža Martina V.

Papež Martin V. si je bil za svoj gerb, ktere-
ga je dal vsekati tudi v svoj pečatnik, izvolil razneten
ogenj ter ž njim hotel pred oči staviti si tri reči:

1. Ogenj veselja, ki je goril pri njegovem
kronanji ter ga opominjal, kako naglo mu mine čast,
veličastvo in življenje;

2. ogenj poslednjega dné, ki bode konec
storil vsemu svetu; oni vesoljni požar, ki bode mi-
tre, žesla in krone požerl ter vse v pepel spremenil;

3. večni ogenj, ki ga bode prižgal pravični
sèrd božji; oni ogenj, ki ne bode nikdar ugasnil;
ono ognjeno peč, v kateri bodo vekomaj goreli oni,
ki so v razžaljenje Božje obračali svoje življenje, ono
ognjeno jezero, v katero se pogrezne vsakteri, ki
umerje v smertnem grehu.

O, da bi si ta pečatnik mí vsi globoko vtisnili
v serce! Koliko zmot bi nas varoval! Koliko greha
bi bilo manj, koliko dobrih del več na svetu!

23. Računar.

Poslušal je modrijan, kateri je bil jako spreten
v računjenji, pridigo o večnosti. Niti govor, niti
računi, niti izgledi, ktere je navajal govornik, mu
niso bili všeč. Domu vernivši se se zapre v svojo
izbo, začne o tej stvari premišljevat in svoje misli
brez vsega reda, kakor so se mu rodile, zapisovati
na papir. Bile so naslednje:

1. „To, kar ima svoj konec, je ničla v primeri s tem, kar nima konca. Sto milijonov let je tedaj ničla, ako je primerjam večnosti.“

2. „Boljša je primera najmanjšega končnega z največim končnim, kakor pa primera največega končnega z neskončnim; ali da jasnejše povém: ena ura je v primeri s sto milijoni leti več, kakor sto milijonov let v primeri z večnostjo; kajti najmanjše končno je delec največega končnega, največe končno pa ni nikakoršen del brezkončnega. Ena ura je določen delec v sto milijonih letih, saj sto milijonov let nič drugega ni, kakor osem sto šest in sedemdeset tisoč milijonov ur; sto milijonov let pa ni nikakoršen delec večnosti, kajti sto milijonov let množi kolikorkrat le hočeš, vendar iz njih nikdar večnosti ne dobiš: Sto milijonov let ima svoj konec, večnost nima konca.“

3. „V neskončnem je najmanjše in največe končno ravno isto; ali z družimi besedami: ena ura ali sto milijonov let v večnosti enoliko šteje, in to enoliko je nič. Življenje enega človeka ali pa življenje vseh ljudi skupej je ozir večnosti enoliko, namreč ničla, ktera se ne dá niti množiti niti deliti. Neoveržljiva resnica je: nič ti vedno ostane nič.“

Tako je naš modrijan računil večnost. Temu računu pa je sledil ta-le samogovor:

„Ako bi mi Bog dovolil živeti le še četert ure, v kateri si lahko zaslužim večno zveličanje, ob enem pa tudi razodel, da bo uro pozneje konec vsega svetá, kaj bi neki mislil o svetu in o tem, kar ljudje govore? Kako bi neki mislil o terpljenji in veselji tega sveta? Ali se ne bi z vso skerbjó pripravljajal za srečno smert? — Todá, kako neumno in nespametno ravnám, ako si ne skerbím za srečno zadnjo uro, da-si mi tudi Bog ni dal omenjenega razodenja! Saj sem neoveržljivo preračunil, da moje življenje in življenje vsega svetá še četert ure ne šteje v večnosti!“

„Kaj pa, ko bi tako le bilo: Ko bi imel na svetu biti še sto let, v teh sto letih pa živeti le ob tem, kolikor bi si v eni uri nabral in domú iznosel iz neizmerne zaklada, do kterega bi mi bila le to uro vrata odperta, — kaj bi neki počel tisto uro? Ali bi spal? ali sprehajal se? ali se veselil in kratkočasil? Tega gotovo ne, marveč z obema rokama bi grabil iz zaklada, in sicer rajše zlato kot srebro. O, kako nespametno in neumno sem se pa dozdej vedel! Večnost me čaka, to vem; vem pa tudi, da bodem v večnosti plačilo prejel le za zasluženje, kolikor si ga bodem nabral v svojem kratkem življenji na svetu, — in vendar nisem vsega časa obernal v to, da bi si bil zasluženje nabiral za večnost. — Toda morebiti mi bode kdo ugovarjal: Spati, piti, jesti in počivati nam je pa menda vendar le tudi treba? — Res, vsega tega nam je tudi treba, toda kdo in kaj mi brani, vse to po nauku sv. Pavla storiti iz ljubezni do Bogá? In če tako ravnaš, si tudi z vsem tem zasluženje nabiraš za večnost.“

„Strasti so res tako hude in žive in priložnosti v greh tako vabljive in zapeljive v človeškem življenji, da se čudim, da je na svetu še en sam pravični; pri vsem tem jih je pa več; — to, se ve da, dela usmiljenje Božje in milost našega rešitelja. Na drugi strani so pa smert, sodba, večnost tako strašne resnice, da se čudim, da je še en sam grešnik na svetu — in vendar jih je veliko! To pa izhaja od tod; ker si ljudje teh glavnih resnic živo ne stavijo pred oči. Jaz pa je odslé hočem živo preišljevati, čuti in moliti, da bodem v večnosti pravičnim prištet.“

To je bila pridiga, ktero je sam sebi naredil modri računar. Bil je pa ž njo tako zadovoljen, da jo je vsaki dan večkrat prebral. Toda še več je storil: po njej se je začel ravnati in — sveto živeti. Da bi pač veliko posnemavcev našel med mojimi čitatelji!

24. Julika krasotica.

Obožan plemenitaš je imel edino hčer, Juliko po imenu. Zavaljo nenavadne lepote so jej rekli Julika krasotica. Vse telesne, dušne in značajne popolnosti je v sebi strinjala. Ni se toraj čuditi, da je zarad lepih svojih lastnosti imela veliko ljubiteljev, toda zarad ubožnosti malo snubiteljev. Sin bogatega kmeta je bil edini, ki jo je prosil v zakon. Temu kmetu je bilo ime Brehet; navadni priimki njegovega sina pa so bili: Čerbec, ali hudiček ali zlodejček. Vsa tri imena so mu jako pristovala, ker so popolnoma izrazovala njegove telesne in dušne lastnosti. Bil je kratke pa čokaste postave, tankih nog z zakrivljenimi stopali, visokih pers, širokih pleč, spičaste glave in kaj čudnega obraza. Na levem licu je nosil dolgo praska, ki jo je bil dobil pri tepežu; koze so mu bile že v otročjih letih razorale kožo na obrazu, oslepile levo oko, desno svetlo orudečile ter na čelu pustile gnjusno hrasto. S to njegovo postavo se je popolnoma vjemal tudi njegov značaj. Mladi Brehet je bil surov, grob, neotesan, zarobljen, togoten, serdit, prepirljiv, skop, prevzeten, pijanec in rotilec; ali da ob kratkem povém, imel je vse tisti lastnosti, katerih ena sama je zadosti, da je mož vsega sovražnja vreden, žena pa nesrečna pri njem. Takošen je bil on, ki je hotel ženin biti Juliki krasotici. Ni čuda toraj, da je odmedlela, ko jej je oče pervikrat v misel vzela to možnost. Ko so jo z velikim trudom izbudili iz omedlevice, jo oče nagovori tako le: „Draga moja hči, čemu ta strah? saj ga bodeš le vzela, ako ga bodeš sama hotla; nobene sile ti ne delam ter nočem, da bi se omožila zoper svojo voljo. Vendar pa začni misliti, kako da si boš kruh služila. Glej, kaj ubožno zdaj živiva le od male moje doslužnine, ali z mojo smertjo še ta jenja, — in kaj bo potem s teboj, s

čem se boš živila?“ — „Ljubi moj oče“ — Julika odgovori — „rajše hočem glada in strada umreti, kakor s tako spako zaročiti se, — morda se me vendar usmili ljubi Bog.“ — Rekši se jej potok solz iz oči udere po licih. Tudi očetu se milo stori, toda pokazati ni hotel solz svoji hčeri, nem jo objame ter jej iz sobe gredé reče; „Nič se ne boj, draga Julika, nikdar ti več ne omenim te možitve.“

Zlodejček pa kar nič ni dvomil, da bode Julika njegova ženka. S tem se je hvalil povsod, o tem so govorili že vsi ljudje. Od prostega ljudstva raznesel se je glas tudi do plemenitašev, od plemenitašev do kraljevih boljarjev in od teh celó v kraljevo hišo. Kraljev sin, mladeneč preblazega serca, kteremu so se cesaričine ponujale, je slišal vse, kar se je govorilo o Juliki krasotici, in iz radovednosti je sklenil, obiskati jo. In res, obišče jo. Precej pri prvem pogovoru se mu je bilo jako priljubila. Dvorniki, njegovi spremljevalci, so to precej zapazili. Ker pa tudi ta dežela ni bila brez dolgih jezikov, nečega dné eden izmed dvornikov kraljeviču reče: „Škoda bi bilo, ako bi Julika krasotica v resnici imela napake, ktere jej ljudjé očitajo.“ — „Kakošne napake,“ — ga popraša kraljevič. „Pravijo“ — dvornik odgovori — „da je preveč raztresena in vihra vata, da iz hiše v hišo leta in da je ni nikoli domá.“ — Ker ljubezen rada vse izgovarja, zato kraljevič odgovori: „O tem se kar nič ne čudim; Julika nima domá nič, kar bi jo vezalo na dom; tù ima le nadloge in revščino pred očmi; ona od doma le zató hodi, da se malo raztrese in si dolgčas prikrati ali prežene; v drugih okoliščinah se bode že drugače vedla.“ — Pri vsem tem je pa kraljevič vendar le premišljeval o tem, kar mu je bil dvornik povedal o njej. Ko v drugo pride k plemenitašu, zapazi, da Julike res ni bilo domá. Med tem, ko so je iskali, se kraljevič z njenim očetom v povovor izpusti ter mu razodene sklep, da hoče Juliko vzeti, ako dobro do-

stoji skušnjo, na katero jo bode djal. — Ko Julika domú pride, jej reče kraljevič: „Julika, ravno sem vas pri očetu snubil, rekel sem mu pa, da na skušnjo postavim vašo ljubezen, predno se zaročiva.“ — „Gospod,“ mu Julika odgovori, „najostrejša skušnja mi bode najljubša. Pripravljena sem, ognju in meču zoperstaviti se, da vam pokažem hvaležno svojo ljubezen.“ „Niti ognja niti meča ne bode treba,“ — kraljevič odverne. — „Dvakrat sem vas obiskal, nobenkrat pa vas nisem domá našel. Skušnja, na katero vas denem, bodi ta, da vas najdem domá, ko v tretje pridem. Ako vas najdem domá, še tisti dan bode najina poroka in ko ženo vas popeljem na kraljev dvor. Tako sva se z očetom pogovorila. Ako vas pa ne najdem domá, isti dan se vam odpovém in namesto vas si izvolim drugo nevesto.“ — „Jaz pa,“ oče pristavi, „te isti dan Brehetu dam za ženó.“ — „Če je temu tako, zagotovljena je moja sreča; ako bi tudi morala vse svoje življenje domá ostati, rada bi privolila, da se ne ganem iz hiše.“ — Na to kraljevič odide, in Juliki je serce veselja igralo.

Lahko je verjeti, da Julika drugi dan res ni šla iz hiše, tudi tretji in četerti dan ni zapustila domá; peti dan pa je šla le za trenutek od doma; šesti za pol ure, sedmi za eno uro, toda vselej je hitela domú. Ko je osmi dan hotla zopet dom zapustiti, jo sreča oče in tako-le nagovori: „Ljuba Julika, zdi se mi, da prerada od doma hodiš! ali si pozabila, kaj da je rekel kraljevič? mar ne misliš, da ti gre za vse?“ — „O, dragi oče,“ — Julika odgovori — „saj kraljeviča danes ne bo; verh tega, ko bi tudi prišel, iz naše hiše se daleč na cesto vidi, naročila sem deklam, da me berž pokličejo, ko od deleč ugledajo kraljevičev voz. Po tem takem se mi ni nič bati.“ — „Najvarnejše bi vendar bilo, da ostaneš domá; večkrat se prevari on, ki se zanaša na druge; tako velike sreče jaz ne bi nikdar v ne-

narnost stavlil;“ — tako je oče svaril svojo hčerko, ali Juliki so bile očetove besede bob v steno — in šla je od doma svojo pot.

Komaj je bila stopila čez vežni prag, že so dekletke, ki so v zgornjih izbah stale na straži, ugledale kraljevičev voz; toda ker so ravnokar videle Juliko, mislile so, da še ni šla od doma, ter so tiho bile. Ko se voz bliža hiši, Juliko kličejo in kličejo, ali Julika se ne oglasi, iščejo je po vsi hiši, iščejo je na vertu, Julike ni bilo nikjer; k bližnjemu sosеду je grejo iskat; pa tudi ondi je ni bilo; — med tem pa, ko letajo od soseda do soseda, se kraljevič pripelje do hiše, stopi z voza in urno teče v Julikino izbo; ker pa Julike domá ne najde, zdajci zapusti sobo, stopi v kočijo ter se odpelje. Julika prisope domú, toda bilo je prepozno — vendar toliko o pravem času, da še vidi vozove, predno jej izpred oči zginijo v daljini. — —

Dragi čitatelj! Ali slišiš jok in stok v plemenitaševi hiši? Glej, kako se Julika v obraz bije in lasé puli z glavé; vsa družina na glas joče in oče v obupnosti svojo hčer nagovori tako-le: „Nesrečnica! Dopolnilo se je to, kar sem ti prerokoval! Kdo tako važno opravilo v nevarnost postavlja? V grob me boš spravila, drevi te hočem dati njemu, ki sem ti ga bil obljubil!“ — In to sem tudi zaslužila; hočem ga vzeti, saj mi ne more storiti toliko žalega, kolikor sem zaslužila. Naj le pride, zaročim se mu. On je mene vreden, jaz pa njega.“ — Kmaló je bilo vse v redu; zala Julika je bila žena črnega Zlodejčeka.

O, milovanja vredna osoda! Štiri dni po poroki oče tuge umerje. Kar tiče Juliko, imela je dosti časa, s kervavimi solzami objokovati svojo neumnost. Vsem ljudém se je smilila, vendar so bili vsi prepričani, da je sama kriva svoje nesreče. Tudi ona je to dobro spoznala. V največem terpljenji je zdihovala, rekoč: „vse to sem si zaslužila.“ Ali ravno to jej je delalo največe bolečine. Že drugi dan po

poroki jej je kri zasedla obraz od udarcev, ktere je od divjega moža prejela, češ, da ni zadovoljna in vesela te možitve. Dan za dnevom hujša, moč jo zapušča, lepota gine, v kratkem nikdo v njej ni spoznal Julike krasotice. Je pa tudi vsaki dan preklinjevala žalostno svojo osodo ter si smerti želela. Toda bele žene le ni bilo po njo. Kar je bilo pa še žalostnejše, bilo je to, da je bila kmalo svojemu možu enaka v vseh rečeh: gerda in ostudna, kot on, hudobna in sovražena, kot on; bila sta podobna hudobnemu duhu, njuna hiša je bila živ pekel.

Dragi čitatelj! ali ne spoznaš, da je Julika krasotica v tej priliki — tvoja duša, z Jezusovo kervjo odkupljena in v svetem kerstu do čistega oprana? — Znano ti je, da satan, ta strašni in ostudni zmaj, preži na te in da se ti prilizuje le zavoljo tega, da bi te vjel v svoje zanjke in pogubil na vekomaj. Vem sicer, da se pri tej misli tresesh po vsem životu, ali to še ni zadosti, sam strah te ne bode rešil večne nesreče, poprijeti se moraš pravih pripomočkov, ako hočesh, da jej uideš. Dobro ti je znano, da te je za svojo nevesto izvolil Sin Božji, kralj nebes in zemlje, čegar volja je, da te k svojemu in tvojemu očetu popelje v nebesa, kjer te čaka neusehljivi venec in večno veselje. Kaj ne, da si sama ravno tega želiš in da bi rajše danes ko jutri dosegla to srečo? Toda sama ta želja še ni zadosti. Pokazati moraš, da si vredna svojega ženina. To pa mu pokažeš s tem, da spolnuješ njegovo voljo, ktero ti razodeva v svojih zapovedih, in da se dobro obneseš v skušnjji, ktero koli ti pošlje.

Ta skušnja ni ravno težka, — toda neobhodnje potrebna je; treba je, da nevesto domá najde ženin, kedar pride po-njo, to je, treba je, da te smert najde v milosti Božji. Ako tedaj nisi v milosti Božji, o, skerbi, da si jo pridobiš kar najprej moreš, saj te

smert v vsakem hipu lahko zadene. Ako pa živiš v milosti Božji, o, skerbi, da je ne zapraviš; marveč poprimi se vsega, kar te poterjuje v njej! Ogiblji si vsega, kar te odvraca od nje, vsega, kar slabi tvoj terdni sklep, vsega, kar bi utegnilo — če tudi za trenutek — odverniti te od nje. Nikakor ni zadosti, le začeti, le nekoliko časa hoditi po pravem poti, temuč treba je, zvestemu ostati do konca — do ure, ko pride ženin po svojo nevesto.

Posebno nevarno je, zanašati se na to, kar ti bo mogoče storiti na smertni postelji! Pomisli, da se smert vselej ne napoveduje, mnogokrat se zgodi, da pride, ko je človek najmanj pričakuje. In kaj potem? Če se pa tudi sèm ter tjà napoveduje v kakošni bolezni, ali nisi še nikdar slišal, da marsikteri bolnik, kteremu že smert terka na duri, ne zapazi njene napovedi ter ne sliši ali ne pozná njenega glasú? Ali te ne uči žalostna skušnja, ali da so velikrat prav v tej zmoti tudi oni, kterim gré dolžnost, bolnika opomniti resnega trenutka, ali da ga v svoji nemarnosti ali boječnosti smertne nevarnosti opomnijo še le takrat, ko je že vse prepozno? Veliko število onih, ki vsaki dan merjó brez keršanske priprave, naj te napolni s svetim strahom!

Vé pa, blage duše, zveste neveste Kristusove, ki živite v milosti in prijateljstvu Božjem, nikdar ne zabite sreče, ki vam je odločena! Množite si zasluženje z dopolnovanjem zapoved svojega nebeškega ženina! Veselite se trenutka, ki vam bode spolnil vaše terdno upanje ter vam odperl vrata v sveta nebesa, kjer vam bode nezvenljivi venec postavljen na glavo!

25. Nesrečni popotnik.

Mladeneč skozi gozd popotuje. Napade ga strašen zmaj; bil je levinji podoben, le da je imel sedem velicih kačjih glav. Zlobna zver pride iz svo-

jega berloga ter jo vdere naravnost za popotnikom. Oči se jej svetijo, svojih sedem glav vzdigne ter sedem jezikov iz gobcev molé strašno zasiči. Pogumnega in čverstega mladenča pa vse to kar nič ne zbega. Druzega orožja sicer nima, kakor sekira, katero je po navadi svoje dežele nosil za pasom; ž njo gre zverini na proti, po njej mahne ter jej na prvi mah odseka štiri glave; na drugi mahljej pa dve, in brez dvoma bil bi ljuti zveri odsekal še sedmo glavo ter jo slavno zmagal, toda nesreča je hotla, da mu pri družem mahljeji iz roke pade sekira, ktere ni več utegnil pobrati; kajti razdražena zver, ktera je kervavela iz šest ran, ga ljuto popade, vgrizne, pikne, zagradi in seboj odnese. Nesrečni mladeneč si zastonj prizadeva, rešiti se, strašno tuli, kliče na pomoč, ali ni ga bilo človeka, da bi ga bil slišal. Divja zver ga nese v berlog, kjer ga razterga in dá svojim mladičem požreti.

Dragi čitatelj, ali veš pomen te prilike?

1. Ta zmaj s sedmerimi glavami je hudobni duh s sedmimi poglavitnimi gresi.

2. Ni ne zadosti, da temu zmagaju odsekaš šest glav; zgubljen si, ako mu le eno pustiš. Kaj ti pomaga, da se odpoveš mnogim strastim, ako se pa eni udaš? Ena sama pregreha človeka pogubi. S hudobnim duhom vojskovaje se dobro pazi, da mu odsekaš vse glave; kajti ena sama, če mu jo pustiš, je zadosti, da te požre. Prazna je zmaga, ako ni popolna.

3. Do konca moraš stanoviten ostati in vojskovati se do smerti. V tej vojski nikdar ne onemaguj; varuj se, da ti nikdar iz rok ne pade sekira. Ne opuščaj molitve, sv. zakramentov, zatajevanja, pokore! To ti je vselej zmagavno orožje. Hudobni duh komaj čaka trenutka, da bi odložil to orožje, in prav takrat te bode napadel in smertno ranil.

To pa veš, da si za vse večne čase zgubljen, ako v tem stanu umerješ. Zastonj boš zdihoval in

na pomoč klical, zastonj si želel poprejšnjih časov, milosti in pomočkov. Nikdo te ne bode slišal, nikdo uslišal. Zdaj pa, ko to bereš, imaš zmago še v svoji roki, večno zveličanje ti je na ponudbo.

26. Agripinina zvijača.

Rimljanka Agripina je imela sina, ki je na vse strani trosil premoženje. Dolgo je premišljala, kako da bi v okom prišla njegovu zapravljivosti, ktera je žugala vso družino v revščino pahnuti; kar jej pride na misel naslednja zvijača:

Necega dne je bil njen sin zapravil pol milijona; ko Agripina to zve, dala je prav toliko denarja v svoji sobi na mizo položiti. Ko mladi zapravljivec zvečer stopi v materno sobo in na mizi ugleda nezmerni zaklad, matere vpraša, kaj da to pomeni. „Denar je, kterega si včeraj ti zgubil“ — mu odgovori mati ter žalostna sobo zapusti. Sin pomenljive materne besede resno premišljeva je sklene, za vselej odpovedati se gerdi zapravljivosti.

Ako bi nam, dragi čitatelj, kdo pred oči postavil vse duhovne zgube le enega dneva, gotovo bi se čudili in brž ko ne tudi sklenili, da hočemo bolje obračati čas, ki ima za nas ta poglobitni namen, da si nabiramo zasluženje za večnost. Koliko dobrega gre le en sam dan v zgubo s tem, da pri svojih delih nimamo dobrega namena! Koliko lepih prilik zanemarjamo, v katerih bi se lahko vadili v pohlevnosti, ponižnosti, poterpežljivosti, zatajevanji, pokorščini itd.! O, ko bi pač videli to, kar vsaki dan zgublamo, ter spoznali, kako lahko bi se obvarvali te zgube!

Gotovo pride dan, ki nam oči odpre, toda tedaj bode prepozno, ko se ta zguba nič več ne bo dala popraviti. Čemu toraj čakamo tega dneva? Zakaj ne pričnemo precej danes, poravnati to, kar nam je mogoče? Ali nas bo mar Agripinin sin še dalje sramotil? Nikar!

27. Dvornika v zamero prideta.

V človeškem življenju so marsiktere reči, ktere duhá tolikanj presunejo, da more to umeti le on, kdor je v enaki zadevi. To nam kaže naslednji izgled:

Filip II., kralj španjski, je videl, da sta se dva izmed njegovih dvornikov med sv. mašo vès čas pogovarjala. Iz cerkve gredé jima kralj reče: „Ali se mar tako obnašanje pri sv. maši spodobi?“ Nič več mi na dvoru ne pridita na spregled!

Male te besede bile so dvornikoma ko blisk iz jasnega neba. In glej! Eden izmed nju čez dva dni umerje, eden pa znorí!

Kakó bodo še le grešnika presunile sodnikove besede: „Poberite se spred mene, vi prekleti, v večni ogenj!“

28. Tigran in Berenica.

Cir, perzijski kralj, Armence slavno zmaga v veliki bitvi, v kateri vjame njihovega kralja Tigrana in njegovo ženo Berenico, ki je zavoljo svoje lepote slovela po vseh jutranjih deželah. Občudovaje njeno lepoto in vedoč, kolikanj da jo ljubi Tigran, Cir Tigra vpraša: „Tigran, kaj mi daš, da oprostim Berenico?“ — „Gospod“ — kralj Ciru odgovorí — „kraljestvo, kri in življenje rad za njo dam.“ — „To je prava ljubezen“, Cir odgovorí, „všeč mi je tvoja velikodušnost.“

Kmaló potem je bil sklenjen mir, s katerim je Tigran nazaj dobil svoje kraljestvo. Ko se je necega dné pogovarjal s kraljico, je med družim tudi popraša, kaj da neki ona misli o perzijskem kraljestvu, o kralji Ciru in o bogastvu njegovem? Berenica mu odgovorí: „Ne zameri mi, gospod, da ti nič ne odgovorim o tem, česar me vprašaš, kajti nič

nisem videla; gledala sem le njega, ki je ponujal svoje življenje za moje oproščenje.“ — Tigran serčno objame svojo ženo ter milo reče: „Preljuba moja Berenica, vredna si te moje ljubezni, in srečen sem, da s teboj delim kraljestvo!“

Dragi čitatelj, ali te prelepa ta prigodba že sama po sebi ne gine? Toda še lepša in ginljivša ti bode, ako premišljaš njen duhovni pomen, ki je naslednji:

1. „Kraljestvo, kri in življenje rad za njo dam.“ — Jezus Kristus se samo ne ponuja, za nas umreti, on je tudi v resnici za nas umerl, da nas je rešil ne le časnega, ampak tudi večnega jetništva ter nam pridobil večno življenje, večno kraljestvo. On ni umerl za svoje ljubljence, ki so bili vredni njegove ljubezni, temuč umerl je za nas grešnike, ki smo bili ostudni v njegovih očéh, toraj njemu še sovražni. O, kolikošna ljubezen! — Tigranu ni bilo težko izreči besedi, s kterimi je svojo ljubezen pokazal do Berenice; kajti spoštovanje si je bil ž njimi pridobil pri Ciru in vseh njegovih dvornikih. Kaj pa si je Jezus Kristus s tem pridobil, da nam je pokazal neizmerno svojo ljubezen? — Zasramovanje in terpljenje mu je bilo plačilo!

2. Berenici so Tigranove besede presunile serce; spoznala je v njih velikodušno njegovo ljubezen in čast, katero jej je ž njimi skazal pred Cirom. — Kolikanj bolj bi nas mogel presuniti in ljubezni vneti pogled Jezusovega križa! Kolika ljubezen, kolika velikodušnost, kolika sreča, kolika čast za nas je Jezus na križu!

3. Berenica je bila Tigranu za čast, katero jej je bil naklonil, tako hvaležna, da jej nobena stvar na Cirovem dvoru ni motila serca in nagnjenja do njenega moža. Nobene reči ni hotla videti, nič ni hotla slišati, nobena stvar je ni mikala — Tigran jej je bil vse. — Kako nas Berenčino obnašanje sra-

moti! — Srečna duša, ktera se po nobeni reči ne dá motiti v ljubezni do križanega zveličarja!

4. „Gledala sem le njega, ki je ponujal svoje življenje za moje oproščenje.“ Kolikošno srečo je pač v sercu čutila Berenica, govore sladke te besede! Toda še veliko večja sreča čaka pobožne duše, ki gredé s tega sveta more nebeškemu kralju reči: „Gospod, na svetu, s kterega sem prišla, nisem nič videla; oči sem imela le za-nj, ki je dal svoje življenje za moje odrešenje; le njega sem ljubila, le na-nj sem mislila, le za-nj sem delala.“

Večna ljubezen večnega kralja in večno zveličanje v večnem kraljestvu bode njeno večno plačilo!

29. Lepa razlaga nekega Anakreontovega izreka.

Med redovnike, ktere je opat Serapijon napejljal k pobožnemu življenju, je bil mladeneč, Feliks po imenu, kteri je bil v svojem prejšnjem življenju prebral veliko posvetnih pesnikov. Živ spomin vsega tega, — kar je bil prebral, mu je delal velik nepokoj v samostanski samoti. Pater Pantim, njegov dušni vodnik, si je na vso moč prizadeval, da bi ga bil umiril ter mu skazal ničemurnost posvetne omike, ali ker ni mogel nič opraviti pri njem, zato ga pošlje pred opata s poročilom, da naj mu dá slovó. Opatu, previdnemu možu, se Feliks, kteri vés v solzah pred njim stoji, v serce smili; začne ga tolažiti in spodbujati, naj bi pesniške izreke, ako si jih ne more pregnati iz spomina, skušal obračati na kako pobožno stvar, potem se mu bode raztresenje spremenilo v dobre misli ter mu koristilo. Feliks se nekaj časa ravná po tem opatovem svetu. Necega dné mu pa na misel pridejo pesniški izreki, kterim ni mogel najti nikakoršnega duhovnega pomena, toraj gre k opatu

in mu reče: „Častiti oče! Moj duh se ne dá umiriti in utolažiti; že dva dni mi po glavi roji Anakreontov izrek, in ne morem si ga niti spraviti iz spomina, niti mu najti dobrega pomena.“ — „Kako se glasí ta izrek?“ — opat vpraša. Feliks mu odgovori: „Pesnik pravi: Bog ljubezni je več ognjenih strel v me spustil, vsem sem se ognil, nobena me ni zadela; potem pa se mali zviti bogec sam spremeni v strelo in se tako polastí mojega serca. — Kako se morem toraj ubraniti tako strašnemu Bogu?“ Pri tem zdihljeji Feliks omolkne.

Opat mu odgovori: „Feliks, poslušaj me! Ti previsoko ceniš izreke posvetnih pesnikov, in to je vzrok, da ti vedno prihajajo v spomin. Ali ne veš, ljubi moj, da so vsi taki neverski izreki le domišlija, zmota in laž? Ali ti ni znano, da je bog ljubezni le beseda brez pomena, katero so razuzdani pesniki le zato iznašli, da ž njo izgovarjajo in zakrivajo svoje pregrešne strasti?“

„Pravi Bog ljubezni je stvarnik nebes in zemlje; on, ki je iz zgolj ljubezni tudi tebe vstvaril in ti življenje hrani; on, ki se je zate včlovečil, te s predrago ceno svoje kervi odrešil in zato na križu umerl. Vse te dobrote so one ognjene strele, katerih si se vedel toliko časa ogibati. Toda, glej čuda, katero je iznašla njegova ljubezen! Znano ti je, v kaj se je ta Bog v resnici spremenil zato, da bi prebodel tvoje serce, da bi se s teboj zedinil. Ni se spremenil v strelo, kakor blede neverni Anakreont o svojem bogu ljubezni, da bi tvoje serce ranil, bodel, žgal in tergal s tisoč skerbmi in hudim nagnjenjem; skril se je pa v nježni podobi kruha in vina, da je tvojemu sercu hrana, moč in tolažba, da te deležnega stori svoje Božje nature, svojega zveličanja in veličastva. Glej, Feliks, to je pravi Bog ljubezni. Ali boš še zdihoval: Kako se hočem braniti mogočnemu in ljubeznjivemu Bogu?“

Pri teh besedah Feliks pred opatom pade na kolena in gorke solze mu zalijejo oči. Milo izjokavši se vsklikne: „Predolgo sem se ti ustavljal, o véliki Bog ljubezni, zdaj se pa za vselej udam neizmerni tvoji ljubezni!“ In res, odslé mu niso več hodili na misel posvetni pesniki, kateri popevajo ali izmišljene bogove, ali hudobne duhove, ali pregrešne človeške strasti. Gnjusile so se mu razuzdane pesmi; namesto njih pa so se mu priljubili psalmi, cerkvene in duhovne pesmi, ktere poveličujejo pravega Bogá in v človeških sercih vnemajo čutila one čiste, mirne, vesele in svete ljubezni, ki je zdaj naša sreča in naša čast — in bode vekomaj. Božjo dobroto in Jezusovo ljubezen v presvetem rešnjem telesu pre-mišljevatí, bilo je edino njegovo opravilo, zlasti pogostoma je ponavljal besede: „Kako je mogoče ubraniti se tolikemu in tako dobremu Bogu, kateri se z nami sklepa in v nas žíví!“

30. Kastilijanski kralj, ali lepa prilika.

Svintila, kastilijanski kralj, se na lovu oddali od svojih tovaršev ter zaide v gozdu. Dolgo sém ter tjè tava, pa ne najde prave poti. Kar v mraku sreča dva mladenča zdravih obrazov, ki se sprehajata po gozdu; bila sta bratranca, enemu je bilo imé Gašpar, enemu pa Kastron. Bila sta iz bližnje vasi. Kralj se jima ne dá spoznati, ampak ji nagovori tako-le: „Mladenča, pomagajte mi iz zadrege; zašel sem v tem gozdu, peljita me iz njega in preskerbita mi prenočišče za to noč. Zajtro pojdem h kralju, pri katerem veljá moja beseda; če nočeta obá, saj eden izmed vaju naj me spremlja na kraljev dvor, kjer vaju čaka sreča in dobre službe, to vama zagotovim.“ Gašpar prvi spregovori, rekoč: „Gospod, vam pomagati iz tega gozda, je prav lahko, toda z vami iti na kraljev dvor, saj jaz nimam veselja.“ —

Na to Kastron povzame besedo in pravi: „Gospod, idite z menoj, če le moj oče privolijo, pojdem pa jaz z vami in se vsega izročim vašemu varstvu.“ — Na to se ločijo. Gašpar gre domú, Kastron pa tujca pelje k svojemu očetu. Prav prijazno je vsa družina sprejela tujega gospoda, da-siravno je bil vsem neznan. Po dolgem ustavljanji oče tudi še privolijo sinu, da sme iti s tujim gospodom na kraljev dvor. Zajtro tedaj odrineta. Komaj pol ure hodita, že srečata stražo, ktera tujega gospoda po kraljevo pozdravlja. Kastron se temu čudi, kralj se pa k njemu oberne ter mu smehljaje se reče: „Glejte, ljubi Kastron, da vas nisem slepil, ko sem rekel, da na kraljevem dvoru veljá moja beseda.“ — „Nikakor ne, veličanstvo“, mu pohlevno odgovorí Kastron, „toda jaz se bojim, da se ne bi bil ogoljufal, ko sem se tako po domače in zaupljivo vedel do vas, namesto da bi vam bil skazoval spoštovanje, ktero sem Vam — svojemu kralju — dolžan.“ — „Spoštovanja imam preobilo“ — mu kralj prijazno odgovorí — „ne vem pa, ali ima razun tebe še kdo do mene ljubezen, na ktero bi se smel tako terdno zanesti kakor na tvojo. Vedno mi ohrani to ljubezen, dragi Kastron, in idi z menoj.“ — Kralj ga s častmi in dobrotami obsuje ter izvoli za vednega svojega prijatelja in tovarša.

Med tem, ko se je to godilo na kraljevem dvoru, shajali so se sosedje in sorodniki v Kastronovi hiši, ter so očetu ostro očitali lahkovernost, da je svojega sina zaupal neznanemu klatežu; hvalili so pa Gašparjevo modrost in blagrovali njegovega očeta. Toda med najživejšimi pogovori neki tujec stopi v sobo s pismom, v katerem mladi Kastron naznanja očetu, da je neznaní tujec, s katerim je šel od doma, kralj sam, kteri očetu pošilja priloženi dar. Zdajci se spremenijo misli in pogovori vseh pričujočih, so blagre dajali Kastronu, na Gašparja so pa pušice začele leteti.

Kmalo potem je kralj vojsko začel s mogočnim sovražnikom ter potreboval veliko vojakov, toraj skliče vso moško mladež na vojsko, in tako tudi Gašpar pride med vojake, in sicer med prostake. Težavno vojaško življenje mu jako preseda; najstrašnejša muka, ktere se nikakor ni mogel znebiti, bila mu je pa misel: „Med tem, ko jaz lakot terpim in največe težave prenašam, Kastron na kraljevem dvoru mirno in v obilnosti živi; tudi meni je bila ta sreča na ponudbo!“

Toda ni ga mučil le žalostni spomin zamujene in zgubljene sreče, ampak dana mu je bila prilika, da je moral z lastnimi očmi tudi gledati svojo nesrečo. Necega dne kralj pride ogledovat novih svojih vojakov. Sedel je na kraljevem sedežu pred prekrasnim šotorom, njemu na desno je stal Kastron; mož za možem vojska stopa pred kraljem, v kterega vsi obračajo svoje oči; na versto pride tudi Gašpar, ali njegove oči namesto na kralja se nehoté obernejo na Kastrona in vjamejo ž njegovimi. Gašpar sam pri sebi britko zdihne rekoč: „Ko bi bil tudi jaz šel s kraljem, tudi jaz bi bil danes ondi, kjer je moj bratranec! „Oj, žalostna in britka misel! Kastron pa si je v istem hipu mislil: „Ko ne bi bil šel s kraljem, bil bi danes, kar je Gašpar!“ — O sladka in srečna zavest!

Ali se ne bomo vsi prikazali pred neumerljivim kraljem nebes in zemlje? Kolika sreča za-nj, ki je hodil ž njim! Kolika obupnost zanj, ki ni hotel za njim! Zdaj, ko to bereš, dragi čitatelj, ni še zamujeno; obrni se na pot, ktera pelje v veličastvo Božje; po solnčnem zahodu današnjega dne morebiti je že prepozno.

On, kogar je zadela nesreča, ktere bi se bil lahko ognil, in on, komur je odšla sreča, katero bi si bil lahko naklonil, iz lastne skušnje poznata gre-

nek spomin, kterega jima je zapustila zamujena prilika; ona vesta, da se jima ta britkost vedno ponavlja, in da ju nobena stvar ne more utolažiti. — Nasproti pa je tudi znano, da veliko veselje obide človeka, kedar se spomni, da je dano priliko obernel ali v to, da se je rešil nesreče, ali v to, da si je naklanil blagor. — Kolikanj lože je bilo komu, doseči srečo, tolikanj večje je njegovo kesanje, da je zamudil lepo priliko, zlasti kedar vidi take, ki so pri isti priliki dosegli srečo. Ravno v tej meri raste veselje njemu, ki se je obvaroval nesreče, ako ugleda druge, ki so poginili v isti nevarnosti. — Najvišjo stopnjo doseže pa kès in veselje, kedar je gotovo, da se ista prilika nikdar več ne poverne.

Naše življenje na svetu je prilika, o kateri se, ako le hočemo, lahko obvarujemo peklenškega ognja, ter si ravno tako lahko zaslužimo sveta nebesa. Ta prilika, enkrat zamujena, je za vselej zamujena — nikdar več se ne poverne. Pri vsem tem, da je kratko naše življenje, je precej dolga ta prilika, toraj ima v sebi veliko krajših; vsaki dan namreč si lahko služimo ali pekel ali nebesa; pa tudi vsaki dan ima prilik dovelj, da delamo ali dobro ali hudo. Takošne prilike ima vsaki stan in vsaka služba. Prilike, dobro delati in varovati se hudega, so tudi vsi pripetljeji našega življenja: uboštvo in bogastvo, bolezen in zdravje, veselje in žalost, dobri izgledi in pohujšljivi, še celó skušnjave, katerih sami nismo krivi; kajti vse te okoliščine so take, da Bogu lahko skazemo svojo zvestobo. Gorjé njim, kateri si jih ne obračajo na korist, kajti nikdar se jim ne povernejo! Blagor pa njim, ki so si izmed strupenega strupa nabrali lepo dišečega in sladkega meda! — Blagor pa tudi nam, katerim se, da-siravno smo doslé zamudili že marsiktero lepo priložnost, vendar še ponuja prilika, da poravnovaje svoje pregreške resno skerbimo za svoje zveličanje!

31. Peter trapec.

Bil je kmetovavec Peter po imenu. Svoje žive dni ni bil prišel iz domačega kraja. Kar dobí poročilo, da mu je v glavnem mestu brat umerl brez otrók, zapustil pa da je veliko premoženje, po katero naj, kar najprej moč, pride, ker gre njemu v last. In res, Peter se precej drugo jutro na pot odpravi. Čez dve uri hodá dospe do dereče reke. Ta reka je bila prva, ktera mu je prišla na oči; kajti domá je poznal le majhen potok, kateri se je sicer včasi narastel, toda v kratkem spet upadel. Široko in globoko reko ugledavši vsklikne: „Koliko vode je tukaj! Pač je moglo jako deževati v tej deželi, med tem, ko je nas huda suša terla! Zdaj sem prepričan o resnici, ki sem jo večkrat slišal, da ni povsod enako vreme. Koliko se človek nauči na potovanji! Ali kaj mi je zdaj storiti? — Druzega mi ne kaže, kakor čakati, da voda odteče.“ Mikavno je slišati, kaj da mu je navdihnilo to misel. Poslušajte! — Reka, pred katero je stal, je tekla v ovinkih, in tako je Peter s svojega stališča videl le malo vode, in še ta je jako derla in sila hitro tekla. V svoji bedaliji si toraj misli, da mora v kratkem popolnoma odteči; in prav to mu je rodilo sklep, vsesti se in čakati, da se reka posuší.

Ko brodnik, ki je na desnem bregu s čolnom čakal popotnikov, našega Petra ugleda, odveže brod, veslá proti levemu bregu, češ, da prav njega čaka na bregu sedeči človek. Ko brodnik blizo brega priveslá, Petra vpraša: „Ali hočete čez reko?“ — „Da“ — mu Peter odgovori. — „Stopite toraj v moj čoln, da vas prepeljem“ — reče brodnik. „O, kaj še“ — Peter na to odverne, „ne mudí se mi tako, da bi v tvojem brodu v nevarnost postavil svoje življenje, saj utegnem čakati.“ „Le čakajte, dokler vam je drago“ — odgovori brodnik, misleč, da se

kmet norca dela ž njega. — Med tem do reke pridejo drugi popotniki, kateri brez vsega premišljevanja stopijo v čoln. Peter se njihovi prederznosti čudi in sedé čaka, da odteče voda, češ, da pojde suhih nog čez strugo. Toda vode noče biti konec.

Solnce za goro zaide, mračiti se začne, voda pa le ne upada; verne se toraj domú. Drugo jutro zaurano vstane, podá se na pot, mislé, da je reki voda odtekla, toda prišedši do struge, vidi, da voda še zmirrom teče, in da je od včeraj ni kar nič manj. Zopet čaka in čaka do večera, toda zastonj, toraj se zopet verne domú, in vse to ponavlja še tri dni zapored. Šesti dan pa vès nevoljen pravi: „Tù brez čarovnic ni, in iz tega spoznam, da mi dedšina ni namenjena“, in v svoji zamerzi jo odstopi svojemu bratrancu Jakobu, kateri je bil pa modrejši od njega; kajti prišedši do reke brez zamude stopi na brod, se prepelje čez reko, hiti v glavno mesto, skaže svojo pravico do dedšine, ktera se mu brez vse ovire izplača, ter se bogat verne na dom, kjer je živel v zložnosti in veselji brez vse skerbí, med tem, ko je pomanjkanje terlo Petra, kteremu od te dedšine ni ostalo družega ko sramilni priimek; kajti odsléga ni nikdo drugače klical kakor Peter travec ali trapasti Peter. — In kdo more reči, da mu ta priimek ne pristuje?

Kdo bi mislil, da je med nami veliko veliko taciš trapov! In vendar je temu tako; skoro gotovo si med njimi tudi ti, dragi moj čitatelj. — Sveta nebesa so bagata dedšina, ki nam je vsem zagotovljena ter nas čaka po revnem in trudapolnem življenji tega svetá, ako vsem zaderžkom vkljub zvesto hodimo po poti, ktero nam kažejo zapovedi Božje. Toda kolikokrat se zgodi, da se zaderžkov ustrašimo in ali obotavljamo ali ustavljamo na tej poti in križem roke deržimo, ali da jo celó zapustimo in se obrnemo na

drugo, ki nas oddaljuje od dedšine. Nekteri Bogu ne služijo, ker čakajo in odlašajo, da jih mine mladost, češ, da jim tedaj ugasne ogenj hudobnih strasti. Nekteri pobožno življenje ali poboljšanje odlašajo do tistih mal, da stopijo v stan ali moško dobo, ali da dobé službo; ker se pa tudi tedaj spet prikažejo zadržki, odlašajo delo svojega zveličanja na stare dni, in tako si ljudje mejnike prestavljajo od leta do leta, in od dné do dné. Toda, ker nebeško kraljestvo silo terpi, le trapci pričakujejo srečne dobe, da bodo brez truda dosegli dedšino večnega zveličanja. Modri človek pa vé, da le ozka in ternjeva pot pelje v nebesa, toraj se ne straši zadržkov in težav, marveč je serčno premaguje in tako se vedno bliže pomika svojemu cilju, ktereга tudi srečno doseže.

Grešnik, nikar tedaj ne odlašaj svojega spreobrnjenja in poboljšanja, tudi za en dan ne; kajti danes je še dan tvoj, jutri morda ni več v tvojih rokah. Trap! spameti se, ako se nočeš vekomaj kesati, da si po lastni nemarnosti zgubil bogato dedšino.

32. Modrijanski kamen.

Med raznoverstnimi popotniki, ki so se v čolnu peljali po reki, so bili trije, ki so bili namenjeni v Ameriko. Ti trije so bili: kupec Trafijak in dva kapucina, pater Anton in frater Evd. Trafijak je tje potoval zavoljo svoje kupčije, kapucina pa sta šla svetega evangelija oznanovat. Kmalo potem, ko je čoln odrinil od brega, kupec jame svojo družinjo razveseljevati z naslednjim govorom: „Malo manjka, da tudi jaz nisem kapucin. Že večkrat sem bil v Ameriki, vendar pa nisem obogatil. Nimam niti žene, niti denarja, česa mi tedaj še manjka, da bi bil kapucin?“ „Ker vam je tako malega treba — pater Anton reče, — tedaj se popolnoma pokapucinite.“ — „Saj res“ — pristavi brodnik. — „Ó, ne še,“ Tra-

fijak odgovori, „še enkrat hočem potovati na otoke, morda se mi bolj po sreči izide. Pač srečni so oni, ki imajo modrijanski kamen, kajti oni brez skerbí in truda obogaté.“ „Ako vam je treba le modrijanskega kamna,“ pater Anton odgovori, „hočem vam ga jaz dati, ako želite.“ — „Čemu to vprašanje, saj si nič družega ne želim. Dajte mi ga, ako ga imate!“ Rekši, mu pomolí roko. Vsi pričujoči so bili radovedni, videti osodni kamen, o katerem bedasti ljudje blodijo, da je vir vsega bogastva. Na to pater Anton kupcu reče: „Kakošnega hočete?“ „Ali je več raznih verst tega kamnja?“ — vpraša Trafijak. „Dà, so taki, ki kovine spreminjajo v zlato, in taki, ki je spreminjajo v srebro“ — mu odgovorí o. Anton. „Če je temu tako, o, dajte mi tacega, ki dela zlato,“ reče Trafijak. „Prav imate,“ kapucin odgovorí, „kdor voli, naj si najboljše izvoli. Toda med temi, ki delajo zlato, je zopet velik razložek. So namreč taki, ki imajo svojo moč za dve leti, za eno leto, za šest mesev, in taki, ki jo imajo za deset, dvajset petdeset in sto let.“ — „Najboljšega mi dajte,“ reče Trafijak, „onega, ki ima moč za sto let!“ — „Čemu vam neki bo,“ ga kapucin vpraša, „saj menda vendar ne mislite živeti še sto let? — „To mi pač ni na misli,“ — odgovori Trafijak, „toda nič ne dé, če tudi tega ne mislim; rabil ga bom, dokler bom živel; zlato, ktero bom storil ž njim, bo pa gotovo ostalo sto let na svetu.“ — „Kaj pa, ko bi vam,“ o. Anton zopet povzame besedo, „dal kamen, kateri bi zraven tega, da sto let vse spreminja v zlato, imel tudi to moč, da vam samim tudi življenje ohrani še za sto let?“ — „O, tega, tega mi dajte, prosim vas, dragi in ljubi moj pater!“ bil je Trafijakov odgovor. — „Tudi tak bi vam le malo pomagal, ker boste morali vendar le umreti,“ pravi kapucin. „To vem,“ Trafijak odverne, „toda ostal mi bo saj sladek spomin, da sem dolgo živel po svojem poželenji.“ — „Sedaj vidim in spoznam,“ reče pater, „da ljubite

življenje, in sicer dolgo in srečno življenje. Hočem vam toraj dati tisti kamen, ki ima stanovitno moč, vse spremeniti v zlato in verh tega vam še življenje ohraniti na vekomaj.“ „Kakošen je neki ta kamen?“ — vpraša Trafijak. — „Modrijanski kamen, ktereга menim, je ta: da vsa svoja dela opravljate iz dobrega namena — zavoljo Bogá, — da vse križe in težave prenašate v Božjo voljo vdani — in da Boga pove-ličujete v vseh svojih opravilih. Ta sveta ljubezen do Bogá vam bode vsa vaša opravila spremenila v zlata, dobra dela ter vam pridobila večno življenje.“ — Na to Trafijak odgovori: „Zapazil sem, predno ste izrekli poslednjo svojo besedo, da se norčujete z menoj. O zlato, o katerem govorite vi, jaz nisem govoril, v mislih mi je bil cvenk.“ — „Vi tedaj menite,“ pater zaverne, „da je to, kar je le za trenutek, draže od tega, kar ima večno veljavo! Le bedak misli, da je to, kar človeku zadobi večno srečno življenje, manjše vrednosti od tega, ki ga ne more oteti smerti ter mu ne za en dan podaljšati življenja in zdravja!“ Trafijak mu odgovori: „Vse to je lepo, lepo, toda, glejte, to (kazaje na brodnike) so vam ljudjé, ki se z vašim zlatom ne dajo plačati?“ In res, pri tej priči pred nju stopijo brodniki, ki so od potnikov pobirali brodnino, kajti čoln je bil ravno- kar priveslal do kraja, kjer so imeli popotniki stopiti iz broda.

Potniki stopijo iz čolna, se poslové ter se razidejo vsak po svojem poslu. Kapucina, ktera vodi ista pot, gredé nadaljujeta pogovor, ktereга je bil Trafijak na čolnu vnel. Frater Evd namreč spregovori, rekoč: „Ljubi moj pater, kaj lepo ste nam razlagali tisti kamen, ktereга zastonj iščejo posvetni modrijani; vendar dvomim, da je Trafijaku presunil serce blagi vaš poduk; kar tiče mene, bode mi zlato vodilo pri vseh mojih delih in opravilih.“ — „Pravimate, ako se ravnate po njem“ — pater Anton odgovori, — „prosim vas pa, spominjajte se Trafijaka

v svojih molitvah, nadjam se, da moje besede niso padale na skalo, kajti pazljivo me je poslušal Trafijak.“ Frater Evd na to reče: „Vaš nauk jaz tako le umém: Naša dela v srebro spreminjati, se pravi, delati iz dobrega namena, n. pr. moliti, postiti se in milošno deliti iz tega namena, da zadostujemo za svoje grehe in da zadobimo milost, da se več ne povernemo v greh, — ta namen se mi zdi srebro; vse to delati iz čiste ljubezni do Bogá, ta namen je pa zlato.“ „Moj ljubi brat“ — pater Anton odgovori, — „prav do pičice me vendar niste umeli, kajti imenovanih dveh namenov ni treba ločiti, dasta se zediniti v enega tako, da za svoje grehe zadostujemo in se greha varujemo ravno iz ljubezni do Bogá; vse Bogu na čast, to je zlato vodilo in pravi modrijanski kamen, ki vsa naša dela in opravila spreminja v zlato.“ — Zdaj mi je jasno, ljubi moj pater, serčna hvala vam bodi za vaše razjasnilo; odšlé bodi vse, kar storim, iz ljubezni do Bogá in njemu na čast storjeno“ — s temi besedami pogovor o tej reči sklene frater Evd, ravno ko prideta do luke, kjer je čakala barka, ki je bila namenjena v Ameriko.

Štiri leta pozneje se pater Anton v misijonskih opravilih verne v Evropo. Na pragu pervega kapucinskega samostana, kamor je stopil na evropejski zemlji, čakalo ga je nepričakovano veselje. Ko ga namreč vratár zagleda, mu hiti nasproti ter ga prijazno objame, rekoč: „Oh, pater Anton, kakó me veseli, da vas zopet vidim!“ — „Mene?“ pater osupnjeno odgovori, „ne spominjam se, da bi vas bil kdaj vidil; kdo ste?“ — „Samostanski vratár, frater France, sem;“ mu odgovori. — „Zdaj ste mi ravno tako neznani,“ reče pater. „Kako je to, da me ne poznate, saj sva se vendar v enem čolnu že vozila,“ — vratár pohlevno odgovori. Pater Anton ga bolj na tanko pogleda ter vsklikne: „Ali ste morda Trafijak?“ „Prav tisti sem, kteremu ste dragi modrijan-

ski kamen dajali v čolnu. Odkar sva se ločila, ni mi zginil iz glave zlati vaš poduk. Ne da bi bil šel v Ameriko, ampak podal sem se v samostan, v katerem nisem pozabil vašega druzega kamna, marveč sem se trudil, da sem si ga vsaki dan obračal na korist. Med tem pogovorom dospeta v samostan, kmalo se okoli nju zberó vsi očetje kapucini, kterim je vratár pravil svojo zgodovino, ki je vsem globoko segla v serce ter jim rodila terdni sklep, odslé živeti in terpeti lé iz ljubezni do Bogá.

Ljubi čitatelj, tudi midva ta sklep storiva, kajti to je modrijanski kamen, ki nam nakloni neizmerno bogastvo za vse večne čase.

33. Srečna sirota.

Živel je bogat plemenitnik Rudolf ter bil vdovec in brez otrok. Ko bolj v leta pride, odtegne se posvetnemu hrupu s tem, da zapustí mesto ter gre živet na eno izmed svojih grajščin z namenom, ondi z dobrimi deli pripravljati se na srečno smert. Vpeljal je bil to lepo navado, da je vsaki dan ob določeni uri pri grajščinskih vratih miloščino delil revežem. Med njimi, ki so dan na dan prihajali, bila je tudi deklica, okoli dvanajst let stara, Marijanica po imenu. Vselej, ko je prejela dar, je hvaležno poljubila roko, ktera jej ga je podelila. Ker je bila med reveži edina, ki je tako svojo hvaležnost skazovala, zato se je Rudolfu kmalo tako priljubila, da jej je začel obilnejšo miloščino deliti, kakor družim, jo pa tudi bolj na tanko ogledovati. Kmalo zapazi, da je ta deklica lepega, nekako milega obraza, ki mu je kazal, da utegne v telesu, ktero sicer pokrivajo siromaščne cunje, bivati blaga duša. „Ta deklica“, si je necega dné mislil, „mora imeti dobro serce, ker mi tako lepo kaže svojo hvaležnost; dober jej hočem biti, vendar pa se hočem popred prepri-

čati o tem ter jo djati na poskušnjo.“ Drugi dan je bila Marijanica po navadi med reveži, ki so bili prišli iskat milega darú. Rudolf začne miloščino deliti, toda tako, da Marijanica ostane edina, ki ni še dobila nobenega darú. Do njej prišedši jej dobrotnik milo reče: „Nič več nimam, ljubka moja, razdal sem vse.“ Marijanica se mu približa ter mu roko poljubi, kakor bi bila prejela dar. „To je že dobro“, misli si Rudolf, „ali videti hočem, kaj da bode jutri.“ Prihodnji dan Rudolf pri delitvi zopet Marijanice zgreši ter jej z nekako nevoljo in ostrim glasom reče: „Nič mi ni ostalo.“ Tudi zdaj se mu bliža deklica ter mu roko poljubi. Rudolf ostermi ter veselega serca sam pri sebi reče: „Zares, težko mi je, dobro deklico v tretje skušati; toda če se dobro obnese še enkrat, hočem jej storiti vse, kar je v moji moči.“ Prihodnji dan je ravnal kakor poprejšnji: zgrešil je Marijanice, vse druge reveže pa obdaryl. Ko je ona stala pred njim edina, ki ni ničesa dobila, jej ostro pravi: „Za-te mi ni nič ostalo.“ Deklica mu tudi zdaj po svoji lepi navadi roko poljubi. Na to jej pa prijazno reče Rudolf: „Idi, ljuba moja, z mojimi strežaji, da kaj južine dobiš.“ „Gospod“, mu Marjanica milo odgovori, „lepo prosim, toda ne za-se, ampak za dobro gospó, pri kateri sem in ktera me je odgojila; nič ne dé, če jaz ne južinam, da mi vaši strežaji le kaj prinesó za gospó.“ „Dobro, ljubo moje dete“ — Rudolf odgovori — le idi jést; po jedi hočem dalje govoriti s teboj in ti dati kaj, da poneseš dobri svoji gospé.“ Ko Marijanica odjužina, Rudolf v kuhinjo stopi ter vsedši se deklico, ki je plaha pri vratih stala, pokliče in jej reče: „Marijanica, kaj si neki mislila o meni, ki ti dva dni nisem bil ničesa dal?“ Deklica se nekako obotavlja odgovoriti, potem pa vendar pravi, rekoč: „Ker mi velite, hočem vam odgovoriti na vprašanje; mislila sem: ako se je to le pripetilo, Božja volja je, poterpeti je treba; ako je pa milostivi gospod

nalašč tako storil, gotovo je imel pri tem svoj dobri namen meni na korist.“ — „Kaj si pa mislila drugi dan, ko sem ti z nevoljo in zamerzo odrekel dar?“ — „Gospod, to mi je bilo poterdilo misel, da ste mi nalašč odrekli dar, in bila sem tega vesela v sladki nadi, da bom drugokrat kaj prejela. Družino, ki je poslušala ta pogovor, pogledavši Rudolf vsklikne: „Ali je mogoče, da ima otrok teh let tako blage misli!“ Na to se k Marjanici oberne rekoč: „Kaj pa bi bila mislila, ako bi te bil delj časa izgreševal?“ „Vedno bi se bila nadjala darú“ — deklica pohlevno toda resnobno odgovorí. „Idi le domú, nesi jed svoji ljubi gospé in reci jej, da bi jaz rad govoril ž njo; ko pojužina, naj pride k meni, ž njo pa pridi tudi ti.“

Ni mi treba pripovedovati vsega, kar se je dalje godilo; kajti lahko bi kdo mislil, da je izmišljena ta povest. Dosti je, da povem to-le: Rudolf je po tej gospé zvedel, da je Marijanica hči necega plemenitaša, njegovega prijatelja, kateri je po zgubljeni pravdi, katero so bili zoper njega napeli dediči njegove žene, prišel na beraško palico ter kmalo potem umerl od britkosti. Rudolfu ta nezgoda tako gine sercé, da dobro gospó vzame v svojo hišo, za Marijanico pa skerbi kakor za svojo hčer; čez nekoliko let jo omoži s sinom svojega brata ter jej zapustí vse svoje premoženje.

Kako nježna in ginljiva je ta povest, pa tudi kako podučljiva! Rudolfova dobrotljivost v malih rečéh nam je lepa podoba neizmerne Božje dobrotljivosti in premodrih Božjih namenov; Marijaničino vedenje pa nam bodi izgled obnašanja do dobrotljivega Boga!

Bog nam dobrote delí: bodimo mu hvaležni! Ako komu več dá, kakor tebi, bodi mu hvaležen in poljubi mu roko; tudi tedaj, kadar se ti zdí, da ostro ravná s teboj, mu bodi hvaležen ter mu roko poljubi; kedar ti pošlje terpljenje, tedaj vedi in bodi prepri-

čan, da ima svoje najmodrejše namene tebi na korist; bodi mu hvaležen tudi za to, prav po besedah sv. Pavla, kateri nas opominja, da bodimo Bogu hvaležni za vse po Gospodu našem Jezusu Kristusu. Da nam velikrat vsahne studenec nebeških darov, tega je kriva naša nehvaležnost; zató pravi sv. Peter: „Ali ne veste, da je nebeška dedšina sad vaše poterpežljivosti. „Ako hočemo priti v sveta nebesa, bodimo hvaležni. S hvaležnostjo si pridobimo Boga za očeta, Jezusa Kristusa za ženina in nebesa za dedšino.

34. Mikroskop ali vekšavno steklo (drobnovid.)

Kardinal Sfondrata, sloveč pisatelj iz reda sv. Benedikta, pripoveduje smešno zgodbo, ki se je pripetila po smrti nekega nemškega jezuita. Ta jezuit, pater Taner po imenu, pobožen in učen mož, je potoval iz Prage v Insbruk, da bi si zdravje okrepčal v čistem domačem zraku. Ali potovanje ga je bilo tako poterlo, da je na poti popolnoma onemogel in umerl v neki neznani vasi. Krajina gosposka je kmalo prišla v hišo, kjer je ležal merlič, popisovat njegove zapuščine. Med družimi stvarmi najdejo majhno leseno pušico, v katero je bilo steklo vdeleno; jako se je prestrašijo, kajti bila je črna; ker nikdo izmed njih ni še nikdar videl kaj tacega, zdela se jim je črna ta stvar že pri prvem pogledu sumljiva skrivnost. V tem sumu je še bolj poterdi, ko nekdo, ki je skozi steklo vanjo pogledal, vès prestrašen od nje odskočivši vsklikne: „Odpovém se ti, satan!“ Ravno ta strah prešine vse, ki so za njim pogledali v skrivnostno pušico. In res, videli so v njej živo, černo, velikansko, strašno zver z grozečimi rogní. Vse merzel pot oblije, kajti nikdo ne pozná grozovite zverí. Nastala je v sobi taka tihota, da bi bili sli-

šali miško dihati. Bil je pa med njimi mladeneč, ki je bil ravno doveršil modroslovske šole. On prvi spregovori, rekoč: „Zver je večja, kakor pušica, v kateri smo jo videli; zoper vsa naravoslovna pravila je to, da bi bila reč v posodi večja od posode; ta stvar ni naravna, zver v pušici ne more biti prava zver, kaj veljá, duh je v njeni podobi.“ Tej razlagi so vsi priterdili; vse je bilo prepričano, da je hudič osebno pričujoč v pušici. Ko je bilo to dognano, jeli so ukrepati o njem, čegar je bila ta pušica, ter so enoglasno ukrenili, da je bil čarovnik, ker jo je gotovo le iz hudobnega namena nosil seboj. Glas o hudičevi prikazni se je v hitrici raznesel po vasi. Vse je vrelo v hišo, kjer je bila videti začarana pušica, vsak je hotel, če ga je tudi sprehajala groza, vanjo pogledati, vsak videti hudiča. Stermé je ljudstvo gnalo glas: „Danes smo hudiča videli.“

Med tem, ko se je pušica kazala ljudstvu, da je napaslo svojo radovednost, je bila gosposka doveršila svoje opravilo, konečno prepovedala, merliča po cerkveni šegi pokopati ter župnika prosila, naj bi hudiča zarotil in izgnal iz te pušice in njihove dežele. S to sodbo pa vaščanje še niso bili zadovoljni; velik hrup vstane med njimi, zahtevali so, da se zavoljo Tanerjeve čarovnije izobčijo tudi vsi jezuitje, češ, da so vsi krivi njegovega hudodelstva. Ko je najbolj vrelo med vaščani, tedaj v vás pride neki pruski modroslovec; v gostilnici, kjer je ostal, je bilo pervo to, da so mu pravili žalostno in resno novico o jezuitu čarovniku in hudiču v pušici; toda ne da bi ga bila kaj presunila ta povest, temuč silila ga je še na smeh tako, da se je začel norca delati iz prestrašenih ljudi. Ker nikakor ni hotel verjeti tega, kar so mu pripovedovali, nagovarjali so ga, naj se z lastnimi očmi prepriča o resnici prečudne te stvari. Modroslovec jim željo spolni. Ko ga pripeljejo v omenjeno hišo ter pokažejo čaravno pušico, jel se je smejati na glas; potem pa vsklikne

rekoč: „Je li mogoče, da nove te najdbe še ne poznate v tej deželi? — Mikroskop je, mikroskop.“ Toda zdaj so toliko vedeli, kolikor poprej; kajti neznanu jim je bilo to ime tako, kakor stvar sama. Neznana ta beseda budila je v nekterih še celó sum, da tudi ta človek bi utegnil biti čarovnik; kar v roko vzame pušico, jej odvijje pokrovček, v katerim je bilo vdeleno vekšavno steklo, ter jo postavi na mizo; in glej, iz nje prileze majhen rogač (kleščar). Strah zginje — vse se začne krohotati na glas. Zdaj jim modroslovec to skrivnost razlaga tako umevno in jasno, da ga je lahko umel vsak otrok. Kaj pa je bil nasledek tega razjasnila? Sum se spremeni v prepričanje, grozovita zver jim je smešna, sodnik sterga svojo sodbo, umerlemu jezuitu se reši čast, vaščanje se smeje vernejo vsak na svoj dom. Med njimi so pa tudi bili nekteri, ki so prigodbo o Tanerju in sodbi sodnikovi dalje razglašali, a molčali so o modroslovcu in mikroskopu.

Iz te prigodbe, da-si je tudi smešna, si lahko posnamemo tri jako resne nauke:

1. Nikar svojega bližnjega prenaglo slabo ne sodimo. Pregreške svojega bližnjega preradi gledamo skozi mikroskop, kateri nam je zvekšuje. Mikroskop je človeško serce, njegova spačenost pa vekšavno steklo. Vsa hudodelstva in pregrehe, ktere vidiš nad svojim bratom, kaj so? Večidel le mušice pod mikroskopom. — Iz njega vzemi steklo, pa bodeš videl, da se velikokrat prikaže le kaj malega ali smešnega.

2. Nikar prenaglo ne verjemimo pregreh, ktere se prilastujejo komu. Prepričani bodimo, da ni vselej resnica, kar govoré ljudje, kajti veliko jih je, katerim je lastno, da zvikšujejo pregreške svojega bližnjega; — tudi to, kar pravijo, da so videli, ni še vselej res, kajti veliko jih je, ki

gledajo skozi mikroskop, torej večje vidijo, kakor je; — kdor pa za kom blebetá, ta govori iz dveh mikroskopov, kajti vsak raznašavec ali opravljivec prejšnjemu mikroskopu pristavi še svojega, in tako razglašena pregreha raste od ust do ust. Iz mikroskopa vzemi vsa vekšavna stekla, in našel bodeš na njegovem dnu le mušice.

3. Nikdar tudi resničnih pregreškov svojega bližnjega ne raznašajmo in ne razglašajmo med svet. — Nikar ne bodi tako nepošten, da bi zamolčal mikroskop, kedar govoriš o zveri v pušici; kedar nočeš govoriti o mikroskopu, tudi o zveri ne govori ter pri miru pusti rogača pod mikroskopom.

Žalibog, da je tudi med kristjani veliko tacih, ki nočejo poznati niti mikroskopa niti njegovih mam!

35. Maščevanje.

Modrijan Aristen v Tebah na Beotiškem mirno hodi po ulicah semtertje. Kar nekdo kamen vanj zarine. Naglo obrnivši se ugleda mladega pa čverstega rokodelca, kateri edini je stal ondi, od koder mu je kamen priletel v herbet. Nemudoma gre k njemu ter mu majhen srebern denar v roko stisne rekoč: „Ne zameri, ljubi prijatelj, da ti več ne dam za ljubav, katero si mi ravno kar storil; da sem bogatejši, rad bi ti podelil veči dar; toda, glej gospoda, ki pred nama gre; ta te bo gotovo boljše plačal ne le za ljubav, ki jo njemu storiš, ampak tudi za to, ki si jo meni storil.“ Ta gospod pa je bil kralj sam, in sicer slavni Epaminonda, najhrabrejši vojščak in najumetniši greški vojskovodja. Rokodelec se dolgo ne premišlja, pobere kamen, poteče za imenovanim gospodom, mu kamen verže v herbet ter na mestu obstoji, pričakovaje plačila, katero je kmalo tudi prejel prav po svojem zasluženju.

— Dva izmed bradničarjev (vojakov stražnikov), ki so spremljali kralja, ga zgrabita, nekoliko ošeskata ter peljeta v ječo. Naš modrijan se nastavi tako, da sta ga mimo njega peljala. Mladi hudodelnik, ugledavši modrijana, zavpije: „Nezvestnež, glej, kako si me ogoljufal!“ — „Glej lepega plačila, katero ti gre; zdaj imaš vračilo, katero si zaslužil“ — mu odgovori modrijan — „prederznež, sam si se ogoljufal misleč, da smeš zasramovati mimogredoče in kamenje lučati v poštene ljudi, ki ti niso nič žalega storili. Ali ti nisem povedal, da te bode ta gospod plačal za to, kar si storil njemu in meni?“ Mladeneč spozna svoj pregrešek ter hoče modrijana še prositi, da bi zanj prosil pri kralju. Ali stražnika mu tega ne pripustita, odpeljeta ga v ječo, kjer je bil obsojen v smert.

Tri reči so v tej prigodbi zlasti znamenite; namreč:

1. Modrijanova zvijača; žaljenemu in zatiranemu kristjanu te zvijače nikakor ni treba; kajti vse hudo, ki se njemu stori, stori se njegovemu kralju Jezusu Kristusu. Vse, kar nam je pri tem storiti, je to, da žaljenje voljno terpimo, da se veselimo plačila, ki je voljnemu poterpljenju obljubljeno, in da zanj, ki nas žali, molimo ter mu prosimo spoznanja, kesanja in poboljšanja, da s tem od sebe odverne kazen, ki ga sicer čaka pred sodnjim stolom večnega kralja;

2. mladenčeva neumnost; ljubi bralec, ti sicer misliš, da si pametnejši od njega in da se ne bi dal tako lahkoverno zapeljati v hudodelstvo, kakor on. Rad ti verjamem, da človeku, o katerem veš, da se nad teboj maščuje, kakor se hoče, nikdar ne storiš kaj tacega, kar storiš takim, katerih se nič ne bojiš. Vendar pa sem prepričan, da si veliko bolj trapast, kakor je bil omenjeni beotiški mladenec; kajti glej, znano ti je, da je kralj nebes in zemlje rekel: „Karkoli ste storili kateremu mojih naj-

manjših bratov, to ste meni storili“ — in vendar se zoper ta jasni izrek pregrešiš morebiti vsaki dan!

3. ostra kazen; ako se ti zdi ta kazen preostra, to-le pomisli: vsako razžaljenje, ki se zgodi kralju, je jako veliko, če se tebi tudi majhno zdi, in zasluži ostro kazen. Boj se torej žaliti najmanjšega svojih bratov, ker v njem žališ kralja nebes in zemlje, kateri ima večno ognjeno ječo pripravljeno za svoje žalivce. Rajši si prizadevaj, da svojim bratom pomagaš, kolikor le moreš, ker ti je znano, da ta nebeški kralj to prav tako plačuje, kakor bi se njemu samemu storilo. Plačilo njegovo pa je večno zveličanje.

Učimo se iz te prilike pohlevnosti, poterpežljivosti, prizanašanja, strežljivosti in djanske ljubezni do svojega bližnjega.

36. Mana v puščavi.

(Natisnjena v „večernicah“ XII. zvezek 1865 stran 64.

37. Krečani se Jupiterju pritožujejo.

Necega dne Krečani Jupiterju tako-le tožijo: „Na našem otoku je tekla tvoja zibel, med nami si bil izrejen, in vendar nam nisi doslé dal še nobene pravice, ktera bi nas povzdignila nad druge národe; prosimo te torej, blagovoli nam sedaj dovoliti pravico, ktera je tebe vredna in iz ktere bomo spoznali posebno tvojo ljubezen do nas.

Jupiter Merkurija pošlje k njim s tem le odgovorom: „Zahtevajte, kar le hočete; vse, česar želite, vam bodem dal.“ — Dalje pa Merkurij pristavi: „Ako vam ne bode všeč to, kar si boste izbrali v prvi ali drugi prošnji, dovoli vam Jupiter, da ga za kaj drugega prosite še v tretje.“ Krečani so bili jako zadovoljni s tem odgovorom.

Perva prošnja, ki so jo poslali do Jupiterja, je bila ta: „Krečani naj bi bili za vse svoje žive dni prosti vsega dela, vsega truda, vsega terpljenja, vsega nepokoja, vseh križev, s kratka vseh zlegov.“ Merkuri jim v Jupiterjevem imenu odgovori to le: „S prvo svojo prošnjo preveč zahtevate, ta sreča je le za nebesa, zemljakom se pa ne more dovoliti. Prosite kaj družega.“

V drugi prošnji prosijo Krečani: „Naj bi jim bilo pripuščeno, da bi smeli terpljenje in nadloge menjevati med seboj.“ To prošnjo jim dovoli Jupiter, in Merkuri jim določi kraj, kjer se imajo zbrati vsi, ki hočejo to menjo storiti; dalje jim pové dan in uro, s katero se ta menjava prične in konča. Vsi, ki bi se bili radi znebili svojih križev in nadlog, so o določenem času vreli na odločeni kraj. Re veži, videči tudi bogatine na tergu, se jako razveselé ter se kar ž njimi spustijo v dogovor misleči, da ž njimi storé dobro menjo; predno se pa ž njimi do gotovega pogodé, hotli so vendar zvedeti, ktere križe bi imeli prevzeti z njihovim bogastvom, torej preiščejo vse torej tudi skrivne njihove predalčke in v njih najdejo taci križev in težav, za ktere svojih nikakor niso hotli zamenjati. Nehali so torej, dalje ž njimi meniti se o menji. — Bogatini so se zastran menje križev in težav v razgovor spustili z ljudmi tako imenovane srednjega stanú, ktere ga so poprej tolikrat blagrováli ter mu zavidali srečno življenje. Ko so pa njihove predalčke preiskali in ondi našli zatajevanje, zmernost, varčnost, pritergovanje itd., torej niso hotli nič več ž njimi govoriti o menji ter so odšli s terga. Kdor je od daleč gledal zbrano množico, ta je videl le prihajajoče in odhajajoče, gledajoče in preiskavajoče, a nikoga, da bil storil menjo s kom, — in to celih osem dni. Ko ta odlok poteče, odšli so bili s terga vsi, kateri in kakor so bili tje prišli.

Ko iz tega Krečani spoznajo, da je nespametna bila njihova druga prošnja in torej brez kakove ko-

risti njeno dovoljenje, zato se, predno izrekó tretjo a zadnjo prošnjo, zberó na posvetovanje. Vsi so te misli, da naj v tej prosijo manj kakor v prvi, a kaj mogočega in pametnejšega kakor v drugi.

Po dolgem sem ter tje besedovanji so se zediniili, da se naj tretja prošnja tako le glasi: „Naši križi in nesreče naj ne presegajo veselja in sreče, — naj ne bodimo bolj nesrečni, kakor smo srečni — blagri in križi naj nam bodo enakomerni.“ Kmaló je Merkuri zopet pri njih ter jim prinese poročilo, da bi jim Jupiter rad privolil to, česar ga prosijo v tretji prošnji, a da jim zagotóvi še več, namreč da jim privoli dvakrát več blagra, kakor križev.“ To sporočilo veliko veselje zbudi med Krečani; „živi Jupiter! — živi Merkur!“ je donelo od vseh strani. Ko veseli krik utihne, Merkuri zopet povzame besedo in dalje tako le govori: „Oni, ki želijo, da se jim spremeni osoda, naj si naredé dvé culici; v eno naj položé vse blagre, ki je vživajo doslé, v eno pa vse križe, kateri je tarejo; danes čez osem dní osoré se vsi na tem tergu zberite z zavezanimi culicami; tedaj pridem tudi jaz sèm in bodem tehtal vaše culice. Toda dobro si zapomnite še to le: Pri komur ne bode blagor dvakrát večí od zlegov, temu bodem priložil blagra toliko, kolikor ga ima doslé premalo, ali mu pa zmanjšal križe, kolikor jih ima preveč; prav po Jupiterjevem privoljenji se hočem ravnati. Toda prav tako bodem tudi ali pomnožil zlege, ako bodo manjši od polovice blagra, ali blagrom odvzel toliko, da je spravim v primero, katero vam je dovolil Jupiter; kajti to zahteva pravica.“ — Vsi pričujoči vskliknejo: „Tako je prav, tako naj se zgodí!“ Merkuri izgine izmed njih, oni pa se vernejo vsaki na svoj dom, da zvežejo svoji culici.

Določeni dan napóči, pred napovedano uro so že vsi nezadovoljni Krečani s culicami na tergu; še celó nobenega izmed osem krečanskih kraljev ondi ne pogrešamo. Merkuri je mož beseda ter ob določeni

uri stopi med zbrano množico. Ker je pa videl, da je sleherni v rokah držal dve culici, eno veliko pa eno majhno, in tudi vedel, kaj to pomenja, zato jame tako le govoriti: „Gospoda! ne bi bilo pametno, da bi tehtal vaše culice, predno vem, kaj da imate v njih; kajti, ako bi kdo vžival blagor, kterega ni djal v culico, moram ga, predno tehtam, vložiti vanjo; prav tako moram križ, ki si ga kdo le domišljuje in križe, kterih si je kdo sam kriv, a vendar je vložil v culico, vzeti iz nje, kajti gotovo ni pravi križ niti tisti, kterega si kdo le domišljuje, niti tisti, kterega človek ljubi ali si ga sam dela. Takih križev torej ne morem položiti na tehtnico.“ — Modri ta predlog je bil brez ugovora sprejet; vendar pa se je nekterim jelo tresti serce.

Pervi, ki je svoji culici položil na tehtnico, je bil gortinski kralj. Merkuri odveže malo culico ter precej zapazi, da marsikterega blagra, kterega ta kralj vživa, ni v njej, n. pr. da ni podložen nikomur na svetu, da je terdnega zdravja in še nekoliko družih blagrov, ktere mu Merkuri po samem našteva, je bil pozabil kralj vložiti v culico. Merkuri vse to vanjo vloži ter jo zadergne. — Na to odveže veliko njegovo culico, med pravimi križi v njej najde tudi naslednje: 1.) nevoljo mi zbujaajo moji nesposobni vojskovodji; „to je ali le domišljen križ, ali si si ga sam kriv; voli si boljše generale, ali pa sam vojsko vodi;“ — reče Merkuri in ta križ potegne iz culice. — 2. Nezvesti uradniki mi grenijo življenje; „tudi ta križ je ali domišljen, ali prostovoljen; prizadevaj si, zveste uradnike voliti in je nadzirovati; ta dolžnost je zedinjena z vladarsko dolžnostjo, ktera je že v culici na dnu, toraj ne gre, da bi jo vlagal še posebej“ reče Merkuri in tudi ta križ vzame iz culice. — 3.) vedno skerb mi dela misel, kaj da podložni porekó o moji vladi. — „To je spet ali domišljeno ali prostovoljno, kajti prizadevaj si, da dobro vladaš podložnim svojim na korist, pa boš videl, da te bode

ljudstvo rado imelo in dobro govorilo o tebi; ko bi pa tudi kdo slabo govoril o tvoji vladi, naj ti to govorjenje še mar ne bodi. In tako Merkuri te in še nekoliko tacih križev potegne iz culice, to zopet zaveže in še le potem prične vagati obé kraljevi culici. — Toda glejte! Culica, v kateri so bili križi, je na tehtnici štirikrat manj potegnila od une, v kateri so bili zavezani kraljevi blagri. — Merkuri je zdaj kralja imel v svoji oblasti; ali nikakor ni hotel ž njim ravnati tako ostro, kakor bi bil po dogovoru smel. V culico križev mu je vložil štiridnevno merzlico na dve leti. Četertnica pri isti priči jame tresti kralja, kateri se sicer klavern in osramoten verne od Merkurjeve tehtnice, a reči pa vendar ni mogel niti on niti kdo drugi, da bi se mu bila zgodila krivica. — Ko so drugi kalji videli, kako je Merkuri preiskaval culico in potem ravnal z gortinskim kraljem, vzeli so svoje culice, je naložili na vozove, ter jo precej odrinili od tehtnice.

Drugi, ki je prišel k tehtnici, je bil plemenitaš perve verste. Merkuri odveže malo culico, v kateri so bili, se ve da, njegovi blagri; med njimi pa ne najde marsikterega; n. pr. da je le kralju podložen, in nikomur družemu, — da je tako slavne rodovine, s katero se je tolikrat bahal, — da ima lepe, zdrave in dobro odrejene otroke. Te tri blagre in še nekaj družih Merkuri dene v malo plemenitaševo culico ter jo zopet zadergne. Na to oddergne culico križev in težav, med kterimi najde tudi te le: 1.) terpinči me misel, ali mi je moja žena zvesta ali ne; „to je sama domišljija, — Merkuri pravi ter jo potegne iz culice. 2.) Zgubil sem važno pravdo; „čisto prostovoljen križ, kajti čemu si jo bil napel, vedoč, da pravice ni na tvoji strani“ — tudi ta križ mora iz culice. 3.) Jezi me, da sem v igri vedno nesrečen; „čisto prostovoljen križ je to, ali boljše, ali nikar ne igraj;“ 4.) Težko mi dé, da me vsi ljudje sovražijo; „to je ali le dozdevno ali prostovoljno; odpovedi se svo-

jim gerdim napakam, pa te bodo vsi ljubili.“ To izrekši, Merkurij tudi zadnja dva križa, ktera najde zraven pravih križev, verže iz culice, in še le potem jo tehta; toda šestkrat manj je potegnila, kakor prejšnja, v kateri so bili plemenitaševi blagri. Da bi ta razloček nekoliko poravnal, Merkurij v culico križev vloži žalost nad smertjo najstarejšega sina. Pri isti priči mu poslanec od doma prinese poročilo, da mu je umerl nastarejši sin; plemenitaš se verne domu s pomnoženimi križi. Ž njim pa tudi vsi drugi plemenitniki odrinejo, vedoči, da se mora po tem potu vsem na škodo iziti.

Če prav sta že dva po Merkurijevi tehtnici na škodo prišla, vendar se je našel še tretji, ki je hotel poskusiti svojo srečo, in ta je bil tergovec. Merkurij tudi pri njem najprej odveže malo culico, pa naglo v njej pogreša veselja, da je v manj ko štirih letih premoženje skoro potrojil, da je dobil ženo plemenitega imena, da živi in stanuje po kneževo. Tudi te tri stvari dene v culico z blagri ter jo zaveže; na to odpre veliko culico in iz nje marsikaj potegne, in sicer 1.) križ z nadpisom: žena me zaničuje. — „Tega si sam kriv, čemu si si jo izbral izmed plemenitega stanú; — 2.) nadlogo z naslovom: moj sin je zapravljivec! „Zakaj si ga slabo izredil.“ 3.) Žalost z napisom: moj sosed je srečen; „zakaj se ž njim ne veseliš te sreče?“ 4.) Nadlogo z napisom: plemenitaši me po strani pogledujejo; „čemu se ž njimi pečaš in obhajaš?“ 5.) križ z napisom: starost; „o, ta križ mora v malo culico.“ — Odveže, zaveže, culici dene na tehtnico; culica s križi je osemkrat loža od culice z blagri, torej jej pridene zgubo velike kupčijske ladije, ki jadra od Sidona, in vsacega pol leta hudo terganje po udih. Tergovec kmalo dobí poročilo, da se mu je ladija potopila in pri isti priči ga jame tergati po udih tako, da se je moral s terga peljati.

Ko je tudi tergovec žalostno opravil pri Mer-

kuriju, ni bilo nikoga več, da bi se bil še upal k tehtnici; marveč so vsi pobrali svoje culice ter odšli s terga; kajti nikdo ni hotel, da bi se mu bila culica pregledovala.

Odslé Krečani niso nikdar več nadlegovali Jupiterja s prošnjami in bili so pokojni in zadovoljni s svojo osodo. Učimo se od njih in bodimo tudi mi zadovoljni vsak s svojim stanom; kajti ta prilika meri na nas ter nam očita tri napake:

1. prevzetijo. Preradi pozabljamo, da smo ljudje, trudu in terpljenju podverženi; da živimo na zemlji, ki je kraj dela in terpljenja; da smo grešniki in dolžniki Božje pravice. Se le v nebesih bodemo prosti vseh križev. Hrepenimo torej po nebesih, delajmo za nebesa in tudi križe tega sveta obračajmo v to, da si ž njimi služimo nebesa;

2. krivico do družih. Vedno si domišljujemo, da več terpimo, kakor drugi. Kolikor tudi terpimo, vendar jih je mnogo, ki še več terpijo kakor mi. Ne bodimo nikomur nevoščljivi! Ne stavimo si svojega terpljenja pred oči, marveč si prizadevajmo, da križe in nadloge manjšamo svojemu bližnjemu.

3. nehvaležnost do Boga. Preradi premišljamo in govorimo o svojih križih in nadlogah, pozabljamo pa dobrot, s katerimi nas Bog obsipa. Preradi zvikšujemo križe, dobrote pa zmanjšujemo. Kakošna nehvaležnost! Ali ne zaslužimo, da nas Bog kaznuje? Obračajmo si kazni Božje na korist in ponižujmo se pred Njim, ki nas tepe, kajti to je znamenje njegove ljubezni! Bodimo zadovoljni s svojo osodo in bodimo Bogu hvaležni za vse!

38. Alimed.

Mahmud je bil človek nizkega stanú. Kralj Sezoster ga povzdigne do visoke časti ter izvoli za svojega prvega ministra in obsuje z mnogimi dobro-

tami. S perva je bil Mahmud kralju jako hvaležen in zvest; kmalo pa se prederzne in zoper svojega dobrotnika osnuje zaroto, ki je pa bila odkrita. Mahmud je bil k smerti obsojen in tudi umorjen.

Med družimi otroki je zapustil sina še v zibeli, kateremu je bilo ime Alimed. Po deželnih postavah je bil tudi ves zarod kakovega zarotnika obsojen v pregnanstvo; le, če se je sin kraljeve rodbine zanj daroval, dve leti v ostrem zaporu živel in ves ta čas terpel kazni, ki so bile odločene državnim hudodelnikom, bila je kazen prognanstva odpuščena zarotnikovemu zarodu. Kraljiča Jozesa, edinega Sezostrovega sina, je Alimedava nesreča tako ganila, da je sklenil, njega in vso Mahmudovo rodbino rešiti nesreče, ktera jih je čakala. Dobro mu je znano, da bode moral svobodo zamenjati z verigami, krasno poslepje s temno ječo, zložno in prijetno življenje z raznoverstnimi težavami in nadlogami; toda vse to ga ne plaši, ampak ponudi se v dar in poterpežljivo prenaša vso ostrost temne ječe. Dve leti ste pretekli, dan rešitve se približa, vse ljudstvo mu gre naproti in mladi kraljevič se slovesno verne v poslopje svojih slavnih dedov.

S tem pa njegovo milo serce še ni zadovoljno; da pokaže svojo ljubezen do Alimeda, torej ukaže, na kraljev dvor pripeljati ga, da se z vso skerbnošijo izrejuje, dá mu izverstne učitelje, da ga podučujejo v vseh potrebnih in koristnih vednostih. Alimed je bil bistriga uma ter je v vedah lepo napredoval; ali bil je zraven tega silno prevzetnega in častiželjnega duhá; jako s težka ga je stala pokorščina do rediteljev in učiteljev, še celó Jozesu samemu se semtertje prederzne zoperstavljati se. Blagi kraljevič mu je to obnašanje milo očital ter vse pomočke, ktere mu je ljubezen do njega navdihovala, rabil v ta namen, da bi si bil pridobil serce mladega svojega posinovljenca. Toda vse njegovo prizadevanje je bilo zastonj; svojeglavnost in terma Alimedova je rastla

ž njegovo starostjo. Očitno je jel ustavljati se pove-
ljem ter zaničevati dobre svete, ki so mu dohajali
od vseh strani. — Poslednjič postane tako prederzen,
da roko namahne na svojega velikega dobrotnika. Ta
hudobija je bila vredna najostrejše kazni. Toda
Alimed spozná svoje hudodelstvo, kaže kesanje in
zadobi odpuščenje. Ta kraljevičeva milost mu v
serce seže ter ga gane do solz. In v resnici je bil
nekoliko časa hvaležen in ubogljiv. Jozes je bil jako
vesel tega spreobrnjenja; kar je pri njem zapazil
veliko veselje do vojske, zato mu dopustí, da ga
spremlja, v vojsko gredočega. Mladi vojščak je pri
raznih prilikah kazal previdnost, ki je presejala
njegovo starost, in veliko junaštvo; zdelo se je, da
hoče s tema lepima lastnostima izbrisati nehvaležnost
in pregrehe prejšnjih let. In tako je mislil tudi Jozes,
njegov dobrotnik. Toda kako se je goljufal!

Alimed je spolnil pet in dvajseto leto, ko Sezo-
ster umerje in njegov sin Jozes kraljev prestol za-
sede. Perva leta svojega vladanja je imel hudo voj-
sko. Alimeda je postavil za vojskovodja, kateri je
res tudi slavno zmagal sovražnika. Sovražnik v naj-
hujši stiski si izmisli to le zvijačo:

Eden izmed sovražnikov, Olitor po imenu, po-
begne iz armade, pride do Alimeda ter pred njim
pade na kolena rekoč: „Slišal sem o tvojem bla-
gem sercu in tvoji velikodušnosti, zato se zaupam
tvojemu usmiljenju.“ V daljnem svojem govoru pa do
nebes povzdiguje Alimedovo junaštvo in njegove vo-
jaške čednosti. Alimed bi bil lahko spoznal hlinjeno
hvalisanje sovražnikovega beguna, toda sreče pija-
nega hinavska in hlinjena hvala jako veseli, torej mu
milost skaže. S svojo hlimbo se je Olitor Alimedu
kmalo tako priljubil, da mu je vse zaupal tako, da
ga vklub kraljevemu povelju z vsemi zvijačami pre-
govori, da jenja vojskovati se, češ, da je vojskovanja
že dosti, torej naj brez skerbí vživa pokoj, kterega
si je zaslužil s tolikimi slavnimi zmagami. Trapasti

general se ravná po zvijačnem svetu in miruje. Begun Oliter pa še nima pokoja, temuč si prizadeva, polastiti se popolnoma Alimedovega serca; torej jame prilizovati se njegovi prevzetnosti. Rekel mu je med družimi rečmi tudi to-le: „Tvoje imé že sloví po vsem svetu, pri vseh narodih. Mož, kakoršen si ti, ni rojen, da bi bil komu pokoren, ampak zato, da vsem zapoveduje.“ Poslednjič Alimeda z vso svojo zgovornostjo nagovarja, da bi se vzdignil zoper kralja. Alimed Olitorja s perva sicer zavrača, kajti besedi „dobrotnik“ in „kralj“ ste imeli še neko moč v njegovem sercu; toda njegovo serce se je bilo že strupa navzelo, prilizovanje Olitorjevo ga je bilo že upijnilo, častiželjnost ga je vlekla v pogubo. Kraljevsko žeslo in kraljevska krona, o kateri mu je govoril Olitor, se mu blišči pred očmi in poslednjič tudi zmagate njegovo omahajočo voljo tako, da pozabi vsega, za kar je bil dolžen Jozesu hvaležen biti, in da svojo razumnost, moč in orožje oberne zoper svojega kralja.

Da bi Alimed doveršil svoj hudobni naklep, zato zbere svojo vojsko ter si prizadeva tudi vojščake vplesti v zaroto, toda zagnali so zoper njega tak krik, da je moral osramoten pobegniti; le nekoliko zapeljanih ga je spremljalo. Olitor ga pelje med svoje, ki so ga z velikim veseljem sprejeli. Alimed, kateri je bil že popolnoma zadušil svojo vest in ki mu je bila kraljevska čast edina želja, navduši sovražnikove vojake tako, da sklenejo, vojsko zopet začeti, in prav on jim je bil izvoljen za vodja.

Jozes se s perva čudi Alimedovi nepokorščini, kmalo pa ga razkači njegova nezvestoba tako, da najbolj izkušenega generala z močno vojsko pošlje zoper njega. Vendar pa, predno ta začne vojsko, še z lepa poskusi, Alimedu in vsem zarotnikom odpreti oči; torej Alimedu pošlje milo, lastnoročno pisano pismo, v katerem mu na spomin kliče vse dobrote, katere mu je skazoval; opominja ga, naj bi spoznal svoje hudodelstvo; obeta mu, da hoče pozabiti in mu

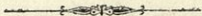
odpustiti vse pregrehe, ako zapusti sovražnike in se verne k svoji dolžnosti; žuga mu pa tudi, da se bode grozovito maščeval nad njim, ako se ne odpové zartoti zoper njega. Z velikim trdom Jozesov poročnik prinese ta list do Alimeda. Alimed ga naglo prebere, toda ne zdí se mu vredno, da bi odgovoril svojemu kralju, marveč še večje naprave dela za vojsko, sovražnikove vojake navdušuje z obetom bogatega plena, ki jih čaka v Jozesovem tabru, ter se vzdigne zoper svojega dobrotnika z razkačeno vojsko. Toda tudi Jozes dá svojemu generalu povelje, z vsem serdom planiti nad nehvaležneža. Kervava bitev se prične, pravica zmaga, Alimed je premagan, njegovi vojaki se spusté v beg tako, da ostane skoro sam na borišči, torej se mora udati. Jozesov general mu vzame orožje in v verige vkovanega pelje v glavno mesto pred kralja.

Jozes sedi na svojem prestolu, okoli njega je straža in zbrani so vsi velikaši njegovega kraljestva. Kralj svoje oči upre v nehvaležneža ter z groznim glasom jame govoriti tako-le: „Ljubil sem te, to sam dobro veš; iz te ljubezni sem šel za te dve leti v ječo, z dobrotami in častmi sem te obsul, vse, kar si in kar imaš, si prejel iz mojih rok. — Ti pa, nesramnež, si mi ljubezen povernil s sovraštvom, dobrote z nehvaležnostjo! Časi milosti so zginili, prejmi pravično kazen za svoje hudodelstvo!“ — In zdajci stopijo stražniki pred Alimeda ter ga vpričo kralja ustrelé. Alimed v obupnosti žalostno pogine.

O, žalostna osoda! O, strašna kazen! Toda pravična, kaj ne, ljubi bralec? — Kdo ne občuduje Jozesove dobrote in poterpežljivosti? Komu se ne gnjusi Alimedova hudobija in nehvaležnost? Toda, dragi čitatelj, prosim te, obrni žalostno to zgodbo sam na-se; bodi nevoljen sam nad se, o človek! V grehu spočet in rojen si zaslužil večno pogubljenje. Poslan ti je bil rešitelj, toda ne sin kakega pozemeljskega kralja, ampak Sin kralja vseh kraljev, Sin vsemo-

gočnega Bogá. Da te je rešil in ti vrata odperl v večni raj, on ni za te le dve leti bival v ječi, ampak celih tri in trideset let je za te terpel in najgrozovitniše in najnesramniše smerti umerl. Tvoj rešitelj je tisti Bog, ki ti je dal življenje in vse, kar si in kar imaš! In zoper tega Bogá si se vzdignil in spuntal ter zaničeval njegove zapovedi! In to ne le enkrat, ampak sto in stokrat vsaki dan! Pri vsem tem te je vendar še klical in vabil, da bi njemu služil, da bi ga ljubil; on te je vedno obsipal z dobrotami ter te celó vabil k svojemu obedu, ne da bi ti bil dal minljive telesne jedí, ampak ponujal ti je v dušno hrano svoje lastno mesó, svojo lastno kri! Ti pa, ali nisi bil merzel in neobčutljiv do njega? Če si se pa tudi pri tem pogledu kedaj ustrašil in kesal svoje gerde nehvaležnosti, ga prosil odpuščenja ter mu obljubil, nič več ga ne razžaliti, ali si kedaj deržal svojo obljubo? Sovražnik tvojega zveličanja si je prizadeval, te odverniti od tvojih sklepov, in ti se mu nisi ustavljal in zopet si se vjel v njegove zanjke; on te je zvito vabil v pogubljenje, ti njegove zvijače nisi spoznal; on se je prilizoval tvoji prevzetnosti, gladil je tvojo ničemurnost, podnetal tvojo častizeljnost, vdihoval ti je ljubezen do posvetnega blaga, razpihoval tvoje strasti; in ti si njemu zaupal in verjel in tako svoje serce zopet obernil od Bogá ter je prepustil svojemu največemu sovražniku. Zastonj je bilo, da te je Bog tudi še tedaj klical ter ti obetal odpuščenje, ako se poverneš k njemu, zastonj je bilo, da ti je žugal s svojim serdom, ako ostaneš v svojem upor. Ti si Božji glas, ki ti ga je naznanjala vest, preslišal in poslednjič zadušil naznanovavko — svojo vest. Tudi poslancev Božjih, ki ti jih je Bog poslal, da ti oznanujejo njegovo neizmerno usmiljenje in ostro neskončno pravico njegovo, nisi poslušal, ampak greh si nakladal na greh ter tako množil svoja hudodelstva. Tresi se torej, nehvaležna stvar! Morebiti je mera tvojih grehov že do-

polnjena; morda je čas Božjega usmiljenja že potekel; morebiti pravica Božja že vzdiguje roko, da te udari in pokliče pred sodbo ter pahne v ječo, ktera čaka vseh nespokorjenih grešnikov, v ječo, kjer bode večni jok in stok. Danes, ko to bereš, je še čas, da se rešiš peklenškega brezna. Danes imaš sveta nebesa še na ponudbo! Ali jutri, kdo ti je porok? Nehaj torej, žaliti Bogá, ki ti je že tolikanj dobrot skazal ter te vstvaril le za večno srečo. Še je čas, da pričneš ljubiti ga ter mu služiti. Blagor ti, ako se ti rodi ta sklep. Ako ga pa tudi izpelješ, dal ti bode Bog ljubezni in usmiljenja namesto večne kazni večno zveličanje, ktero je obljubil in zagotovil vsem, ki se v resnici spreobernejo in spokoré!

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

3

KAZALO.

	Stran.
Vvod	3
1. Neutrudljiva sirota	7
2. Neumni suženj	9
3. Mesečnik	15
4. Zvezdoznanec pri Lapih	18
5. Gadji lovec	20
6. Bruno v vodi	24
7. Modrijan na gori Etni	26
8. Nabožna goljufija	29
9. Kaj je sedanje življenje	32
10. Delfski orakel	33
11. Papežev spovedanec	35
12. Življenja nit	37
13. Čuden okus bolgarskega kralja	37
14. Neverni plemenitaš	41
15. Spreobrnjena ničemurnost	47
16. Pesnik pri poduku	51
17. Lepe menihove sanje	55
18. Zaljubljeno pisemce	58
19. Varno in pazljivo hōdi po poti, ki pelje v nebesa	60
20. Kralj Kozmijski	62
21. Bedasti popotnik	66
22. Gerb papeža Martina V.	68
23. Računar	68
24. Julika krasotica	71

	Stran.
25. Nesrečni popotnik	76
26. Agripinina zvijača	78
27. Dvornika v zamero prideta	79
28. Tigran in Berenica	79
29. Lepa razlaga nekega Anakreontovega izreka	81
30. Kastilijanski kralj ali lepa prilika	83
31. Peter trapec	87
32. Modrijanski kamen	89
33. Srečna sirota	93
34. Mikroskop ali vekšavno steklo (drobnovid)	96
35. Maščevanje	99
36. Mana v puščavi	101
37. Krečani se Jupiterju pritožujejo	101
38. Alimed	107

